JULIA KRISTEVA

JULIA KRISTEVA

Bătrânul şi lupii

Mi-am pus în gând să povestesc metamorfozările fiinţelor în forme noi.
OVIDIU

Partea întâi INVAZIA.

I. PE CINE SA CREZI? FRICA.

Alungaţi de viforniţa din nord, lupii traversau fluviul îngheţat, se afundau în câmpia acoperită de zăpadă ce li se deschidea dinainte ca să-şi pândească victimele la marginea oraşelor. Cât era noaptea de lungă, Bătrânul le auzea urletele. Pitit lângă fereastră, încerca să vadă prin ceaţă ochii galbeni care punctau cu spaimă singurătatea aşezată câţi ani sunt de atunci – în straturi în pielea şi în răsuflarea sa. Pe geamuri, gheaţa sculpta stele, ramuri cu frunze ajurate, precum acele dantele cristaline pe care le găsim peste tot, din plastic sau din strasuri, prin magazine în preajma Crăciunului, sau formate din aburi îngheţaţi în numeroase ţări, foarte călduroase vara, foarte reci iarna, cum este cea în care ne aflăm acum. Fapt e că Bătrânul distingea cu greu, dincolo de această lucrare a unui Moş Crăciun transformat într-un miniaturist persan, formele şi cele ce se petreceau în faţa casei sale. Însă căldura bătrânei sale sobe din teracotă verde ajunsese la punctul optim, făcând să se topească gheaţa în mijlocul ochiului de geam, iar hubloul făcut în felul acesta îi permitea să vadă mai bine acum drama care se juca afară.

Nu, nu putea spune că se teme. Poţi spune că ţi-e frică atunci când visezi, pătruns de neant? Probabil, dar este o teamă atât de rece, atât de inaccesibilă, încât pare

artificiala, ca o fantezie aproape amuzantă în agitaţia patetică a oamenilor. Şi totuşi, această luptă cu lupii era cotidiană, permanentă, fiindcă, hrănită de noapte, ea se continua întreaga zi. Iar Bătrânul descoperea mereu semnele unor treceri ciudate: mirosuri sălbatice, urme de gheare pe aleile umede ale parcului, în aerul sufocant al mulţimilor, pe gâtul animalelor, al păsărilor şi chiar al femeilor. Nici o îndoială: hoardele sălbatice se aflau acolo, ascunse, dar prezente. Intrau în sate şi oraşe, pătrundeau sub pielea oamenilor, lumea întreagă devenea tot mai câinească, mai feroce şi mai barbară.

— Visaţi, îi zâmbea Alba Ram.

Fiindcă uneori omul acela bătrân îndrăznea să-i împărtăşească viziunile sale doar ei, convins că inocenţa tinerei sale prietene o predestina poate să fie victima lupilor, dar în nici un caz complicea lor.

Vis sau coşmar? Şi ce era cu durerea asta de stomac, care îl trezea în plină noapte, chiar la ora în care urletele reîncepeau şi când ochii sălbatici străpungeau perdeaua, îi chinuiau carnea, i se înşurubau în stomac – ventuze fierbinţi chiar acolo, deasupra inimii? Îl frământau cu colţii lor, îl lingeau, sângele urma să ţâşnească, nu va mai fi de ajuns să se trezească. Lupii îi găsiseră punctul slab, îşi încleştaseră botul acolo, îl sfâşiau pe dinăuntru, în timp ce Bătrânul continua să audă afară urletele lor din plin şi să le numere urmele peste tot prin zăpadă.

Nimeni nu îi ştia numele adevărat, îşi alesese un pseudonim pe care reuşise să-l treacă pe actele sale de identitate: Septicius Clarus. Însă numele acesta emana o pretenţie la ordinul patrician, sau cel puţin ecvestru, stânjenitoare pentru interlocutorii săi, ceea ce cu siguranţă nu era intenţia Bătrânului. Nu insista deloc, învăţăceii săi fideli, aşa cum erau Alba, Crisip sau Stephanie, ţineau din tot sufletul să-i dea, în particular, titlul de Scholasticus, întrucât şi-l dorea, însă cel mai adesea era numit Profesorul. Septicius Clarus, alias Scholasticus, alias

Profesorul, alias Bătrânul, aduna pseudonimele ca să-şi păstreze neatinsă nu se ştie ce taină care se adăuga acum apariţiei neaşteptate a lupilor. Dacă nu cumva invadarea Sântei Barbara era revelarea unui secret ştiut de toţi locuitorii săi, însă păstrat cu grijă până atunci.

— Este din cauza ulcerului, Profesore, duodenul. V-a spus clar Vespasian. (Alba, cu iubire filială şi neîncrezătoare.)

— Înţeleg, draga mea, însă boala asta mi-au adus-o lupii, ştii doar că nu o aveam înainte. Şi poţi să-mi spui de ce se trezeşte la aceleaşi ore ca lupii? Vespasian, Vespasian. E ceva ciudat cu doctorul acesta. De altfel, e schimbat, nu mai are aceiaşi ochi. Ochii lui fără privire au căpătat culoarea galbenă. Ochi de fiară.

— Ei, nu poate fi chiar aşa.

— Ţi-l aminteşti pe Crisip? Îl văd şi acum, mereu în rândul întâi. Nici o urmă. Nevăzut, necunoscut. Cine mai ştie astăzi că a existat cineva cu numele de Crisip? Nu ţi se pare că e un lucru ciudat? Şi doar am trăit, am lucrat împreună. Ai avut de-a face cu Crisip? Măcar tu îl ţii minte? L-au luat. L-au mâncat sub ochii mei, în noaptea aceea când au coborât în haită.

— Crisip era ca un motan vagabond. Se va întoarce într-o zi.

Alba era mai puţin sigură decât voia să pară. Tocmai îl găsise dimineaţă pe Epictet omorât în grădină. Avea două urme de colţi la ceafă şi două dâre de sânge închegat pe blana sa de angora. Cu siguranţă nu-i va povesti Bătrânului. Atâta mai lipsea, să o ia de la capăt cu viziunile sale. De pe vremea când vecinii îi invidiau pisica regală, companionul pe care ea îl adusese din provincia sa natală, comoara ei, puiul ei. Există oameni cruzi, asta-i. Nimeni nu-i iubeşte pe străini, şi cu atât mai puţin pe străine, aşa că se răzbună pe ceea ce ei (sau ele) au cel mai drag. Să nu mai vorbim. Ce este mai banal decât ura? Nu o vor descumpăni pe Alba Ram prin oribila şi răutăcioasa ucidere a animalului. Nu, nu, nu-i va spune nimic bătrânului despre asta; el are prea

multă imaginaţie. Crisip, da, nu era o pisică, dar ce dovedeşte asta?

— Era cel mai bun elev al meu. (Profesorul insista.) îţi spun, ura lor s-a schimbat. Toţi sunt nişte lupi. Contaminaţi. Cum? Nu ştiu ce să-ţi spun. Ştiinţa mea, cea a vârstei mele, evident, nu-mi explică asemenea lucruri, dar le văd. O. dacă nici chiar tu nu mă crezi.

Ea se aplecă spre obrazul ridat.

— Noapte bună. Şi nu vă mai uitaţi afară, închideţi obloanele. Pe mâine.

Era ciudată moartea lui Epictet. Alba nu avea pretenţia ca oamenii să fie buni cu o felină care avea şi merita alte virtuţi decât caritatea; dar masacrarea lui Epictet depăşea înţelegerea ei. Cât despre Crisip, mai bine nici să nu te mai gândeşti.

Bătrânul ştia foarte bine ce povestea, şi era sigur că nici Alba nu se lăsa înşelată de asta. Însă experienţa îl învăţase că unele persoane cred că îşi dovedesc iubirea negând ceea ce spui, crezând că te apără în felul acesta de~ problema despre care le vorbeşti. Pe scurt, el vedea lupii cu blana cenuşie, botul ascuţit, coada lăsată, strecurân-du-se, singuri sau în haită, prin grădini, prin case, prin dulapuri, pe sub pielea feţelor, prin cuvintele oamenilor. Unii erau albi, rasaţi, iuţi. Alţii se confundau cu amărâtele de jivine din satele de pe la munte. Veniţi din nordul cel mai îndepărtat şi din stepe, erau cu toţii înfometaţi, nemiloşi. Nu se dădeau în lături să mănânce hoituri, dar se re-pezeau mai cu seamă la fiinţele vii. Vitele dispăreau brusc de prin gospodării, sau oamenii dădeau peste cadavre ori peste resturi împrăştiate. Şi totuşi, nimeni nu vorbea despre asta.

— Oamenilor le este frică, frica le închide ochii, preferă să doarmă. Altfel, ar trebui să ia hotărârea să-i vâneze pe aceşti lupi, nu?

Bătrânul îşi reîncepea refrenul în faţa Albei, singura care îl mai asculta, în timp ce vecinii îi întorceau spatele cu acel zâmbet pieziş născut în faţa unor situaţii fără scăpare.

Dar se ştia. Toată lumea ştia deja. Vespasian chiar încercase să tragă într-un lup alb care se aşezase în faţa căminului din salon. Fiara rănită, pe care doctorul crezuse o clipă că o doborâse, îi sărise în piept, colţii îi smulseseră o bucată din obraz, intrusul fugise schelălăind, iar Vespasian rămăsese plin de sânge, împietrit. „Nu poţi face nimic împotriva bestiilor acestora, nimic, trebuie să te adaptezi”, repetase el câteva zile ca un halucinat, iar Bătrânul înţelesese că lupul îi inoculase veninul său.

Se ştia, lumea tăcea, se lăsa otrăvită.

Cam tot pe atunci se descoperise groapa cu cadavre. Zece mii de ofiţeri dispăruseră în chip misterios de ceva timp, fără a lăsa vreo urmă.

— Elita armatei, a aristocraţiei, a naţiei! (Astfel şuşoteau oamenii.) E posibil să ni se facă aşa ceva fără să ne dăm seama?

— Ăştia sunt sciţii. E clar că numai nişte nemernici ca ei pot înfăptui o asemenea crimă perfectă! Să faci să dispară oamenii ca un fum! (Spiritele raţionale îndrăzneau să facă ipoteze.)

— Dar sciţii au fost alungaţi de ani şi ani de zile. Nu mai erau aici când s-a pţodus grozăvia. (Spiritele sceptice făceau presupuneri prudente.)

— Atunci, cine? N-o să mă faceţi să cred în vedenii!

— Lupii, vă spun că sunt lupii! Asta s-a întâmplat exact când au început să ne invadeze. (Bătrânul continua să se încăpăţâneze.)

— Gata, iar îl apucă! Bine, Profesore, cu siguranţă că sunt lupii. O să vorbim altă dată. De acord?

— Văd eu bine că nu mă credeţi. Dar de ce? Expli-caţi-mi de ce. Ce-i neverosimil în ce spun?

— Vreţi să vă explic ce este neverosimil în povestea dumneavoastră, Septicius Clarus? Mai întâi că nimeni nu a văzut lupi în Santa Barbara. Nu, nimeni! A văzut cineva vreun lup, doi lupi sau o haită aici? Eu, unul, nu. În al doilea rând, chiar dacă ar exista lupi, de ce ne-ar fi duşmani?

Vedeţi dumneavoastră vreun motiv? Eu, nu! Lupul este strămoşul câinelui, îl poţi domestici. Va trece de partea noastră, ne va apăra de semenii lui, fiindcă, da, există prin lume lupi, da! Asta da, sunt! Cu duiumul! Ei bine, vom avea şi noi lupii noştri, care ne vor apăra de ceilalţi lupi. De lupii celorlalţi, dacă vreţi. O formă de asigurare, în fond. Cu lupii, e destul să ştii să-i iei, să nu-i superi, să le faci un loc, să fie mulţumiţi că se simt la casa lor, să se simtă în largul lor. La urma urmei, nişte lupi domesticiţi!

— Nu eu, ci tu visezi. (Septicius nu se lăsa.) Nu ştiţi că lupul nu-şi schimbă firea? Că nu-i poţi domestici? Vechea poveste! De mii de ani, cred. Dar acum? Voi o daţi cotită.

Mai rău, deveniţi lupi, nişte sălbatici unii cu alţii. Adevărate fiare, nu vă mai recunosc.

— E obsedat! (în faţa Albei, tonul lui Vespasian căpăta siguranţa bănuitoare a cunoscătorilor ipocriţi.) Ai citit Omul cu lupii Ei hai, chiar? Nu mă lua pe mine aşa! Am studiat toată literatura referitoare la problemă, o adevărată bibliotecă! Câţi lupi a văzut bătrânul tău flecar? N-a găsit cumva vreo cinci, aşa, din întâmplare, într-un copac din faţa ferestrei sale? Cinci, câte sunt cele cinci degete de la mână care îi servesc la ceea ce te gândeşti. Bătrânul ăsta al tău a citit prea mult Freud!

— Exagerezi! (Alba îl iubea pe acest bătrân vizionar cu un soi de dragoste aiurită şi încrezătoare, ca o fetiţă: nimeni nu avea dreptul să-şi bată joc de Profesorul ei! Oamenii ăştia măcar bănuiau ce delicat este?) Nu citeşte decât cărţile lui latineşti, latina veche, latina nouă, latina Bisericii: mai ştiu eu cum e acum? Lumea începe să se teamă, dar continuă să-l numească Profesor. Iar pentru mine va rămâne mereu Profesorul meu de latină, ştii bine. Omul cu lupi? De ce nu! Dar m-ar mira, cred că îl găseşte pe Freud al tău prea seducător, prea uşor.

— Uşurel, uşurel! Deşi aici e explicaţia. (Vespasian puncta, mai doctoral şi mai bănuitor ca niciodată.)

Aşadar, se descoperise groapa comună în munţi, în fundul unei vechi cariere părăsite. Cinci mii de trupuri zăceau îngrămădite pe calcarul murdar: muşcate, roase, sfârtecate. Câteva urme de bale pe pereţi, paturi de puşcă ciuruite de gheare, de dinţi, stropite cu sânge.

— Doar garda putea să le facă faţă lupilor. Aceşti oameni înţeleseseră pericolul înaintea bătrânului şi trebuie să fi declanşat o vastă vânătoare secretă ca să-i alunge pe invadatori.

— Aşadar, lupii trebuie să-i fi atras în capcana aceasta înainte de a bloca ieşirea. Imposibil să tragi în gaura asta neagră, i-au masacrat ca într-un coteţ de păsări!

— Totuşi, nu erau nişte copii! S-au luptat. Uite, cadavrele lupilor sunt amestecate cu cele ale ofiţerilor.

— Cinci mii de oameni! Un adevărat iad. Dar, spune-mi, unde sunt ceilalţi? Erau zece mii în garda asta de elită, nu?

— Poate că au scăpat? Pregătesc rezistenţa, în străinătate.

— Crezi? Eu n-am auzit niciodată de o rezistenţă împotriva lupilor – în afară de Bătrân, desigur, dar oare el este capabil să lupte? Un profet, un om al durerii, să zicem un vizionar?

— Atunci?

— Atunci înseamnă că lupii i-au masacrat şi pe ceilalţi. Fiecare lup o fi cărat unul sau două cadavre în bârlogul lor împuţit. Poate că şi-au făcut provizii pentru iarnă. E tare greu în nordul îndepărtat, nu au nimic de mâncare, vin să ne ia ceea ce avem noi mai bun: rezervele de hrană şi oamenii. Se pare că acum vin prin casele noastre.

— Doar dacă nu descoperim o altă groapă mai târziu, undeva mai departe.

— Cine ştie? Şi la ce ţi-ar folosi să ştii mai mult? Hai, ne întoarcem.

Atunci a fost prăpădul, iar invazia completă. Cuprins: de oroare, Bătrânul se îndepărta de ceilalţi într-o aură de înţelepciune şi de onoare căreia nimeni nu avea priceperea – de fapt, îndrăzneala – să-i dea un nume, dar pe care toţi o întăreau prin priviri fugitive, gesturi servile, subînţelesuri.

Una dintre acele linişti care îi izolează pe cei drepţi îmbibându-i pe ceilalţi cu un miros acru de gândaci învăluise ţinutul îngheţat de frică şi de compromis. Bătrânul continua să vegheze la fereastra sa, cu durerea zăvorâtă în stomac. Dar durerea lui, care era şi un bârlog al lupilor făcut în carnea sa, în mod paradoxal îl ferea conferindu-i acea vigilenţă magnetică ce părea să împiedice fiarele să se apropie de locuinţa lui. Durerea îi face să fie deosebiţi pe cei fragili, străfulgerarea lor contra înjosirii sclavilor.

II. NIMIC. IATĂ CE GÂNDEŞTE EL.

Stacojiu, roşu sângeriu, ocru – o vâlvătaie de stejari, arţari, fagi escalada coasta muntelui. Septicius Clarus îşi savura cea de-a şaptezecea toamnă cu pofta neostoită a unor priviri melancolice, în contact cu acest anotimp colorat, bucuria sa era gustativă şi tactilă. Toate nuanţele de brun, galben şi roşu îi pătrundeau în piele, îi încălzeau gâtul, îi umpleau ochii, îi insuflau acele rătăciri de deplinătate pe care nu le exprimi bine decât cântând. De data aceasta, nu le va cânta, cu atât mai puţin cu cât în acele locuri plăcerea este repede dispreţuită, ca o manie. Se apropie doar de un arbore firav cu frunzişul de culoarea cireşei şi îl scutură uşor spre a se lăsa inundat de cascada limbilor de foc răspândind miresme. Un gest care le amuza mult pe fiicele sale, cu mult timp în urmă, înainte de a pleca din ţara lupilor: „Tata, fă ca toamna! Tata ştie să imite toamna!” Fetele râdeau în proaspătul foc vegetal, lui îi plăcea să le vadă vesele. A fost odată.

Unde ne aflăm? Într-o pădure din statul New York, în apropierea frontierei canadiene? Într-un colţ sălbatic din Carpaţi? În nordul muntos al Greciei, leagănul lui Orfeu urmărind-o pe Euridice? Bătrânul nu uita că se află acasă, la Santa Barbara. Mai ştia şi că raţionamentul are puterea tainică de a situa pe oricine oriunde, dar era convins că, în ciuda acestei palete care îl purta pe deasupra lumii, nişte evenimente „chiar de la noi” se desfăşurau împrejur încărcând cu o povară foarte terestră, foarte grea, colţurile

pline de taină ale Carpaţilor, nordul mitic al Greciei până în pădurile auriu-roşcate ale statului New York. O povară de moarte, lupii.

Mihi parce, Venus: semper tibi dedita semit/Mens mia; quidmesses uris acerba tuas? Dar pace, îmi dă mie, tu Venus: sunt robul tău de-a pururi credincios; de ce să arzi, tu crudo, tot ce ai adunat?

Nu uita nici serbările în cinstea lui Adonis, cel plâns de Venus, nici ceremoniile religioase, ţinute în cea de-a şaptea zi a săptămânii de evreii din Siria."

Versuri latineşti se ridicau prin frunzişuri, iar freamătul lor îl împăca pe Septicius cu un timp pierdut, această litanie liniştitoare, senzuală până la declin, pe care atât de mult o iubise, o recitase, o predase. Versuri ale unui sfârşit de lume, lumea romană care a dăinuit înaintea noastră, aşa cum suntem noi înaintea cine ştie cărei barbarii sau simple metamorfoze, fapt pe care Profesorul încerca să-l privească în faţă. Şi totuşi, splendoarea pierdută îl copleşea o dată în plus, aici, sub flăcările toamnei. E clar că avea să rămână pentru totdeauna omul acelei lumi de odinioară pe care el o numea „civilizaţie".

„Dar măcar depărtează-ţi, neagră Moarte, mâinile hulpave, le dă deoparte, sumbră Moarte, te implor, nu am aici o mamă care să-mi adune în vălul său de doliu oasele-mi arse; nu am o soră care să jertfească cenuşii mele parfumurile din Asiria şi care să plângă, cu părul despletit, în faţa mormântului meu."

Din nou tânărul acesta, Tibullus, care vine să-i înlăcrimeze ochii cu elegiile sale. Trist, schimbător, presimţind un lisus? Însă un lisus al lui Tibullus, de-ar fi existat, ar fi murit în fulgerul graţiei. Cât? Cu vreo douăzeci de ani înainte de venirea Celui înviat din morţi? Toată lumea l-a uitat pe Tibullus. Elevii de la ora de latină, care apreciau mai ales trăsnăile bătrânului profesor, râdeau pe ascuns când îşi lua glasul acelui cântăreţ îndrăgostit, al acelui Romeo antic ce pare să fi fost înamorat de frumoasa Delia, înainte de a

urmări cu înflăcărările sale retorice şi evident fizice pe cel mai tânăr şi mai seducător dintre oameni, un anume Marathus. Clar! Acestor tineri jucători de fotbal şi de polo nu le păsa de stările sufleteşti şi de cântarea zgomotoasă a lui Tibullus ori a unora precum Prudentius sau Ovidiu: nişte pisălogi talentaţi, asta erau. „Civilizaţia”, cum zicea bătrânul Septicius, se schimbase mult, dar el nu pare să-şi dea seama. Treaba lui. Să se distreze în muzeul lui. În rest, nu-i rău. Dar să ne lase, în fine! Ce idee, între noi vorbind, să păstrăm latina în programă, acum când sunt calculatoare, compact-discuri, sonde spaţiale, programe de procesare de text.

O! Dar bătrânul acesta original îi înţelegea. Le surprindea râsetele pline de milă, dar se prefăcea că nu vede nimic, fiindcă dacă observăm că civilizaţia s-a sfârşit, înseamnă că chiar se sfârşeşte. Cel puţin aşa credea pe atunci. Şi continua să le recite din Tibullus.

„Pe mine, sărăcia să mă facă să-mi traversez viaţa în tihnă, de nu s-ar stinge vreodată focul ce îmi arde în vatră; să plantez cu mâna mea la vreme potrivită, puiet firav, ca un adevărat ţăran şi, cu mână pricepută, arbori fructiferi deja formaţi. Căci credincios aduc onoruri atât bătrânelor cioate pierdute în câmpii cât şi vechilor pietre de la răscruci, purtând pe ele ghirlande de flori; iar roadele dintâi, fructe ale primăverii, sunt ofranda pe care o închin zeului rustic.” în vreme ce contemporanii săi slăveau într-o Romă în extincţie şi prolixă gustul rânced al pieirii ce se ignoră, petreceri sordide şi dezmăţuri asemenea, plăceri neostoite, repetate fără nici o oprelişte sau oferite de bunăvoie, Septicius pândea semnele unui anotimp ce aluneca spre o direcţie necunoscută. Totuşi, Ovidiu al său şi Tibullus nu aveau nimic din sclavii temători visând la un Mântuitor. Aceste copii modeste, dar sublime, ale orgiilor pompeiene îşi ofereau propriul trup ca martiriu neînfrânat, deja pregătit de zeii păgâni, cu preoţi obsedaţi de venirea unei fantome din ludeea care se credea Singurul şi se socotea

drept Cel Adevărat. Doar că Septicius imagina, prin metamorfozele şi elegiile scrise în această limbă moartă, dar slăvită de el, un soi de melodie care, ca toate sonorităţile nemaiauzite, se năştea dintr-un zgomot bestial pentru a-l rafina în timp, aşteptare, promisiune. Armonia sau perfecţiunea care urmează: perioada de dinaintea Crăciunului.

El citea această tranziţie în formele instabile care populau paginile din Ovidiu, transfigurând o fiică incestuoasă în esenţă parfumată, o ucigaşă în căţea, un egotist în floare, o soră îndrăgostită în fluviu, femei furioase în arbori, un rege în ciocănitoare, o cetate în bâtlan, pe Cezar în stea – dar încă nu pe un om în Dumnezeu. Aceste mutaţii ovidiene erau pedepse sau cel puţin sancţiuni. Şi totuşi, judecătorul care impunea răzbunarea părea să se bucure de pedeapsă la fel de mult ca şi de oprobriul pe care era pe cale să-l trezească. Dar oare pentru a-l anula sau pentru a-l încremeni?

Între cele două variante, Ovidiu şi Septicius sondau nehotărâta, periculoasa condiţie umană, care încă nu îşi alesese crucea, dar deborda de pasiune. Cât despre Tibullus, scufundat în iubirea mortală, el îi oferea generos acelaşi suc ca un fruct copt care ştie că trebuie să putrezească, dar se umple până plesneşte de un lichid solar. Elegiile cântă o moarte infinită. Elegia bea moartea, se îmbată, nu crede în ea, pentru ea nu există pauză. Ştie Tibullus că aşteaptă un Hristos pentru a-l scăpa de aşteptare deschizând o lume de dincolo?

Tată şi orfan, Septicius nu miza cu adevărat pe lumea de apoi a Tatălui şi-l prefera pe nefericitul Tibullus implacabilului mormânt sau reînvierii străinilor. Nici decadent, nici optimist, Profesorul se imagina stând pe o creastă: os la frontiera a două cavităţi sau barcă scufundându-se între două valuri, dar mereu avid de această frământare care te face să vezi răul cel mai rău şi dă naştere la imagini insolite în care filosofii vor citi, mai

apoi, nişte adevăruri. Os sau barcă, prezentul era la mijloc. Septicius privea Santa Barbara cu ochii lui Ovidiu şi ai lui Tibullus.

Unii dintre elevii săi cedau în faţa farmecului acestui anotimp ce se maturiza în tristă plenitudine. Ei reluau versurile, visători şi inspiraţi, ca şi cum cuvintele poetului latin nu i-ar fi părăsit niciodată, ca şi cum o metamorfoză mistică semănase, în trupurile lor îmbrăcate în tricouri, melodiile elegiace ale adolescentului latin.

— Iar roadele dintâi, fructe ale primăverii, sunt ofranda pe care o închin zeului rustic.”

Cea mai pasionată era, desigur, Alba: cea mai plină de har, cea mai exactă, întruchiparea cea mai bogată a unei nostalgii endemice, dar vii, de neîmblânzit. Nu, Roma nu dispăruse, ci se metamorfozase, luase chipuri noi. Barbare? Poate, în orice caz, noi. Vase de lut lipsite de ornamente. Dar nu tot din lut se făceau odinioară şi cupele?

În ţinutul invadat de lupi, Alba îi împărtăşea pasiunea sa romană fără exces, aproape din timiditate, din curtoazie cel puţin. O politeţe gândită, curiozitatea acidă a celor deziluzionaţi.

Obstinată şi ambiţioasă, ea spunea totuşi că îl preferă pe Suetonius. Vieţile celor Doisprezece Cezari, scrise sub Hadrian, îi revela un cronicar al scandalului cotidian care arunca asupra celor mai mari oameni ai istoriei romane o privire corozivă sau insensibilă, însă tot de o imoralitate absolută. La fel ca şi la Santa Barbara astăzi, epoca era pe cale de a se încheia la Roma, deşi nimeni nu îşi dă seama, nici chiar Suetonius, şi totuşi relativismul său trăda sfârşitul unei ere. Fără ironie, fără reproş, fără patos, fără speranţă: văzute din interior, corupţia, „afacerile”, viciile şi virtuţile se echilibrează, în timp ce probabilismul devine credinţa înţelepţilor superstiţioşi. Alba îşi spunea că dacă ar exista oameni care să se gândească la invazie, ar trebui să fie precum Suetonius. Eroismul lui Plutarh i se părea anacronic, Tacitus încă mai credea într-un sens al istoriei,

însă Suetonius nu era decât un povestitor al slăbiciunilor trupeşti ajunse la cele mai înalte posturi ale puterii la bine şi la rău. Minimalismul obscen este onestitatea amoralistului. Dacă ar fi urmat îndemnurile Profesorului, Alba s-ar fi dedicat celui de-al o mie umilea studiu despre Suetonius şi, cine ştie, poate ar fi găsit ceva original, revelator pentru lumea actuală, însă Alba nu era prea studioasă. Printre altele, era convinsă că prezentul din Santa Barbara permitea înţelegerea istoriei Romei, şi nu invers. Or, tocmai prezentul era strivitor şi insezisabil, iar Alba îi prefera reţetele de bucătărie înainte de a savura, în pofida a orice (din datorie faţă de Septicius, sau din viciu, însă viciul este umbra datornicului), câteva pagini din Suetonius, între friptura de porc gătită cu cincizeci de fire de cuişoare şi păstrăvul de culoarea somonului făcut cu ghimber.

„O străveche şi înţeleaptă credinţă se răspândea atunci în întreg Orientul, conform căreia, după cum spuneau nişte cuvinte fatidice, oamenii vor ieşi din ludeea la acea vreme şi vor cuceri împărăţia lumii.”

Asta a fost scris în secolul I. Mai există oare asemenea „străvechi şi înţelepte credinţe” astăzi? Undeva, poate tocmai se ridică nişte oameni, în epoca noastră, care se pregătesc să pună stăpânire pe împărăţia din lumea aceasta. La bine şi la rău? Cine îi cunoaşte? S-a născut acel Suetonius contemporan? Istoria nu se repetă şi toate cuvintele fatidice sunt tocite. Liniştea este singura artă de valoare. Singura artă de a trăi. Iar Alba se întorcea la friptura sa de porc, când nu gătea păstrăv cu ghimber, aşteptând să-l audă bodogănind pe Vespasian care nu era decât o mască a rătăcirii sale.

Ce căuta ea? Grandoarea şi perversitatea, depravarea şi spiritul de dreptate, amestec ce lipsea la Santa Barbara, lăsată toată doar în voia sorţii şi a înjosirii? Un lulius Cezar „amant al tuturor soţiilor şi metresă a tuturor soţilor” nu era mai puţin Cezar, poate că era chiar mai mult, el care se lăuda că „soldaţii săi au ştiut să se bată chiar parfumaţi

fiind”! Straniul Augustus, spoliind bunurile şi vrând să vândă ca sclav un cavaler roman care pusese să li se taie degetul mare de la mână celor doi fii ai săi adolescenţi pentru a-i scăpa de a fi înrolaţi în armată. Ce intransigenţă din partea unui şef care susţine sus şi tare că „se săvârşeşte destul de repede ceea ce se săvârşeşte după dorinţă”, şi care a fost gata să-şi ofere propria fiică spre a se face din ea o Vestală, în timp ce în realitate o exila din cauza dezmăţurilor sale! „Trupul, se zicea, îi era plin de pete, dar şi de bătături apărute din cauza unei scărpinători pe care o folosea prea mult pentru a mai atenua din mâncă-rimi; iar semne din naştere, comparabile ca mărime şi număr cu Ursa Mare, îi erau răspândite pe piept şi pe burtă.” Aşadar, abject a fost divinul Augustus, cel care a obligat pe unul dintre liberţii săi favoriţi să se sinucidă fiindcă fusese surprins în flagrant delict de adulter cu matroane; lui Thallus, secretarul său, a pus să i se rupă un picior pentru că i-a divulgat o scrisoare pentru cincizeci de dinari, însă deliciile duplicităţii şi ale crimei au cunoscut apogeul sub regimul succesorilor săi: Caligula, Nero. Alba savura viciul marilor cauze: „Gaius deja nu-şi mai putea stăpâni înclinaţia către cruzime şi infamie, nici nu se mai putea împiedica să asiste cu cea mai avidă curiozitate la torturarea şi la execuţia condamnaţilor; nici de a ieşi noaptea în travesti, pe cap cu o perucă şi îmbrăcat într-o rochie lungă, mergând prin bordeluri şi alte locuri de desfrâu.”

Fiindcă absenţa de morală nu o şoca deloc pe perfida istorică, ci mai degrabă micimea proiectelor sale. Or, la Cezari, acestea erau nemăsurate, ceea ce punea în relief gestionarea brutală şi totuşi îngustă a Sântei Barbara. Cât despre auguri şi alte prevestiri care stau la baza judecăţii lui Suetonius, Albei îi plăceau fiindcă era tot atât de perversă pe cât de superstiţioasă. Profesorul nu îndrăznea să gândească că o înclinaţie venală, dar ocultă, o purta pe cea mai bună elevă a sa către intrigile istoricului roman care alternau otrăvirea şi lubricitatea, loviturile de pumnal

şi jurisdicţiile implacabile. Această bănuială îi trecea prin minte dar nu întârzia asupra ei, fiindcă atunci când toate aparenţele sunt vicioase, cum să nu le apreciezi pe cele care cel puţin se străduiesc să fie convenabile? Aceasta era Alba, ţinută ca într-un cleşte fără ştirea ei de o pasiune criminală care trebuia în mod sigur să iasă la lumina zilei. Dar să nu anticipăm.

Să rămâi lucid sub frunzişul roşu-stacojiu, când lupii brăzdează câmpia şi când nimeni nu-şi mai aminteşte de Tibullus, de Ovidiu, de Prudentius, în afară probabil de Alba, după ce s-a delectat cu romanul porno-poliţist al lui Suetonius. Şi, desigur, Septicius însuşi, pe care cărţile sale îl despărţeau de o lume lipsită de lumină.

Mai rămâne totuşi natura, o sevă puternică durând până în toamna care se stingea, „în curând va veni moartea, cu capul înconjurat de tenebre, în curând va veni pe furiş vârsta care te domoleşte.”

O proză ritmată, versul devenit povestire, acel ceva spus cu simplitate: Bătrânul nu cerea mai mult. Închidea ochii, iar veselia sa umedă îi rămânea sub pleoapele închise: universul este atât de plin toamna; un singur basm, o povestire de două rânduri au puterea de a transfigura timpul sensibil într-o fantezie, care îmbracă mereu trăsăturile unei persoane. Spiritul său, rapid sau adormit, jongla cu mărturisirile, cu imaginile, cu destinele. Acumulate şi vesele, aceste metamorfoze se scuturau de materie, sine materia, „exercitium arithmeticae occultum nescientis se numerare animi”. O muzicalitate care avea câştig de cauză, rapidă.

Era o vară indiană, iar Profesorul nu urcase pe coline spre a se afunda în nebunia culorilor decât la primele înţepături ale frigului care desprindeau frunzele, făcându-le să cadă lent pe mâinile şi sub paşii săi. Pentru nimic în lume nu le-ar fi smuls; să culegi acele frunze care se stingeau, sublime, înainte de a muri, i s-ar fi părut o lipsă de tact. Lăsând

aşadar copiilor şi îndrăgostiţilor grija de a rupe aceste ruguri înroşite, el cobora pe coastă.

Bătrânul era văzut plimbându-şi eternul costum din mătase chinezească de un gri-bej în staţiunea balneară oferită în acest sezon pensionarilor şi câtorva cupluri de străini bogaţi, în hoteluri, canapelele şi fotoliile din saloane dispăruseră sub huse. Fiecare dispunea de un chelner singuratic şi indiferent care se plictisea tot punând discul cu tangoul său preferat pentru a crea animaţie, în pofida lipsei de public. Bătrânul învăţase să nu audă zgomotele din lumea aceasta, însă se trezea la vocea vibrantă a lui Billie Holiday: „Some men Iove me 'căuşe l'm happy.” Şi zâmbea, jenat că a putut cineva să-l surprindă făcând pe modernul, el, bătrânul demodat, delectându-se cu sunetul acestei voci alese, indecente, os şi carne, o voce neagră ca laptele. Două discuri uşor zgâriate pe care un amator de jazz, pasăre rară printre clienţi, le lăsase barmanului împreună cu o pereche de jeanşi şi de bascheţi, în amintirea unei politeţi, mereu surprinzătoare în acest ţinut crispat.

Noaptea, ringul de dans pustiu părea de neatins – asemenea acelor cruste alburii, cu apă sărată, care acoperă cu o peliculă abia dureroasă rănile ce continuă să existe dedesubt. Nişte glasuri străine se auzeau pe sub tei, cuplurile bogate trebuie să fi vorbit germana sau rusa – nu avea nici o importanţă, ambele idiomuri se confundau cu uşurinţă. Bătrânul se distra încercând să distingă râsetul fără cuvinte care emana din aceste limbi parcă sfărâmate în bucăţi: râsul grăsuliu al damelor slave care le mângâia cerul gurii înainte de a se stinge, potolit în burtă; sau pocnetul de bici al gâtlejurilor masculine germanice, care nu erau lipsite de gravitate şi nici de distincţie.

Totuşi, îşi recunoştea compatrioţii, pensionarii din ţară, ' după vestoanele ponosite şi ochii încercănaţi ai femeilor, cu toţii prematur îmbătrâniţi, plictisiţi. Oamenii aceştia nu vorbeau. Aplecaţi peste farfuria lor, nici măcar nu se priveau, fiindcă o privire este brusc în stare să te facă să

spui câteva cuvinte, chiar dacă ai hotărât să nu vorbeşti deloc. Câteodată, o mână bătrână, plină de vene, se ridica de pe faţa de masă ca să mângâie un braţ zbârcit. Le era teamă? Trupuri fade şi neclare a căror minte nu ştie, sau nu mai vrea să ştie. Mai puţin decât zăpăceală, mai mult decât neatenţie, îi ţintuia un soi de lâncezeală, doar dacă nu cumva era o vagă bucurie despre care credeau că nu se cuvine să şi-o permită, cum nu îţi îngădui relaxarea unei băi calde când s-a întrerupt apa: ce facem noi aici, împreună cu aceşti necunoscuţi, ispăşim cumva o condamnare cu suspendare? Bătrânul îi tiraniza cu mult mai mult decât turiştii lipsiţi de jenă. Desigur, nu mai încerca să le vorbească despre lupi, fiindcă i se pusese în vedere foarte repede că, dacă povestea sa aiuritoare nu era cu adevărat falsă, era cel puţin deplasată. Septicius înţelesese: nu va mai spune nimic. Totuşi, în fond, nu era oripilant cu aerul său dezolat, nu prea convingător? Fiindcă îi era de ajuns să uite sau să-şi imagineze că nu este observat pentru a-şi relua acea expresie satisfăcută pe care o vedem pe chipul sfinţilor prin bisericile astăzi părăsite. Da, omul acesta trebuie să se fi luat drept un sfânt, cu liniştea sa pe jumătate supărată, pe jumătate încântată, în costumul său de şantung, eleganţa din vremurile de altădată pe care o afişa nu fără insolenţă prin ringul de dans pustiu, mergând până acolo încât săruta mâinile unor bătrâne pensionare care se întrebau dacă trebuiau să se simtă flatate sau vexate. Dar ce idee să săruţi aceste mâini veştejite de ani şi de detergenţi, când lupii erau peste tot, cel puţin după cum pretindea el, iar toată lumea ştia că are dreptate, chiar dacă ezita să intre în jocul său!

— Am să-ţi spun ce gândesc eu, draga mea (susura uneori câte un bătrân la urechea soţiei sale, în pat, departe de privirile necunoscuţilor şi ale barmanului), dacă începi să scormoneşti în treburile astea, le aţâţi şi mai mult, te simţi obligat să crezi că există – vorbesc de lupi – şi ca atare trebuie să faci ceva, ori să nu faci nimic. Asta-i toată

problema, înţelegi? Mai bine nu discutăm, în fond, discuţi ca să spui ce anume? Asta-i viaţa, înţelegi ce vreau să zic?

— Încearcă să-i provoace pe lupi, asta-i tot ce încearcă eroul nostru. Trebuie să înţelegi că începe să se sature de cărţile sale!

— Evident! Noapte bună!

Bătrânul nu se culca decât în zori, după germanii şi ruşii care aşteptau miezul nopţii ca să se dezlănţuie ici şi colo, pe cicatricea ringului de dans. El aştepta ca aceştia să plece la culcare pentru a continua să-l sâcâie pe barman cu mania sa despre invadatori, într-atât încât celălalt a sfârşit prin a intra în jocul lui. Şi stăteau aşa, amândoi, până ce răsăritul căpăta culoarea indigoului sub imboldul soarelui încă nevăzut, murmurând împreună cu Billie, cu vocile lor răguşite şi încântate: Maybe I'm afool but it's afun, I'm happy to do for y ou what I'm doing, My mother she give me something, I have a long way to go, Full ofpassion, jealousy and hate.

— Aveţi noroc să înţelegeţi ce spune. (Barmanul.)

— Dar nu înţeleg nimic, doar frânturi. (Bătrânul.)

— V-am auzit totuşi cântând cuvintele acestea: Baby won 't you please come home I'll never smile again.” Vedeţi, pot să zic şi eu, dar ce anume înseamnă?

— Vrea să spună că ceilalţi mă plictisesc, că nu vreau să-i ascult, şi că frumoasa ta, pe discul ei, înseamnă o altă lume. Viitorul trecutului. Gravitatea neesenţială, asta există, nu credeţi?

— Nu ştiu, eu. Însă, cât despre o altă lume, există una, sunt de acord cu dumneavoastră!

Şi relua: On the sunny side ofthe street amândoi, sub razele deja roz ale zorilor, pe când lupii se îngrămădeau în spatele dunelor învecinate. Vocea ascuţită, voluptuoasă, tonifiantă ca oceanul, naivă precum cochetăria unei fetiţe, răguşită de plăcere şi de trudă, languroasă, pretenţioasă, amară.

— A, da, Domnule, aveţi dreptate, există o altă lume. Nu-s numai lupii, sunteţi de acord? (Insista barmanul.)

Nimic. Bătrânul nu credea nimic. Trupul său îmbrăcat în mătase naturală se îndepărta spre rundul grădinii unde căzuse rouă peste arbuştii cu flori roz, înainte de a intra în saloanele cu canapelele acoperite de huse, iar lustrele stinse.

Deodată, zări un braţ subţirel, dar bine rotunjit, un braţ agil de femeie tânără, ridicându-şi părul blond ca să-l prindă în coc deasupra cefei. Alba? Încă o viziune. Braţul fiicei sale, cea mai tânără, ale cărei degete făcuseră bătături tot apăsând pe corzile viorii şi care împleteau acelaşi păr des, dar negru, într-o coadă grea pe care o răsucea uneori în jurul capului în formă de coroană? Visase acea mână zveltă care ridica părul bogat şi degaja ceafa lăsând să se vadă pufuşorul de culoarea grâului de când micuţa plecase să fie vedetă printre străini. De când i se stinsese soţia. De când rămăsese singur cu cărţile sale, cu mult timp înainte de venirea lupilor. O descrisese, o păstrase în acel roman pe care îl tot răsucea neostenit în minte şi care nu va fi niciodată un text, pe care îl transforma după cum veneau visele, insomniile, necazurile.

Era una dintre acele nopţi în care stelele dispar dincolo de nori, doar dacă nu se evaporă în aerul saturat de iodul pe care îl degajă algele pe care le aruncă pe plajă hula mareelor. O noapte caldă, parfumată cu miresme naturale care îmbătau, dar şi îngreţoşau, la hotarul dintre germinaţie şi moarte. Pensionarii dormeau demult, iar majoritatea necunoscuţilor se retrăseseră şi ei. Doar câteva cupluri germane, dintre cele mai excitate, şi ruse, dintre cele mai suave, se împingeau pe ring din simţul datoriei sau din supunere faţă de imperiul sentimentului.

În orele sale pustii, deosebit de triste sub un cer apăsător şi rău-mirositor – de când ieşise la pensie, acele ore aveau tendinţa să invadeze timpul – Profesorul compunea nişte Prata: Câmpiile mele, le mărturisea celor câţiva elevi

iniţiaţi, ca Alba sau Stephanie. Aceste belşuguri erudite, aparent dezorganizate, cuprindeau epifanii adunate din lumina frunzelor şi a valurilor, dar mai ales din visarea violoncelistei care îşi purta graţia şi îi ducea numele undeva, departe, într-o lume în care ea îl uitase.

Tremurat de viaţă. Rapidă prindere a efemerului. Ne-îndemânarea fragmentului anunţă doliul unei apariţii abia zărite şi deja dispărute. Aceşti muguri de povestiri erau deja elegii.

Astfel: „Degetele cu unghii de violonist, tăiate perfect, ridică părul pe ceafă, coroana neagră se încolăceşte pe cap în timp ce braţul, întins în acest efort inconştient şi automat, se curbează în arc fragil, şarpe îmblânzit, muzică a fibrelor.”

Nu, nu-i asta, să încercăm altfel: „Părul des îi cuprinde întreg spatele, când mâinile se ridică asemenea unor aripi de pescăruş. Ele desfac snopul în trei părţi, împletesc o coadă şi lasă să se vadă urechile roz de bebeluş. Luna freamătă pe pielea de ambră a acestor braţe care nu ştiu ce fac.”

Nu, nici asta nu-i. Prata sunt ratate, în seara aceasta, în plus, fetele sale erau brunete. Imposibil să le confunzi părul ca de smoală cu braţul blond care mângâie capul acestei copile îmbrăcate în mov, strânsă în fusta de culoarea tutunului, acolo, sub teiul vecin.

Alba, fără nici o îndoială, era chiar Alba Ram. La ora aceasta?

— Soseşte Vespasian. Vrea să mă ia de soţie. (Alba.) Septicius Clarus nu are timp să se mire. Nimic. Iată ce gândeşte el.

— Mi-au dispărut părinţii. (Alba.) Nimic. Barmanul devine curios.

— Papa era parlamentar, după cum ştiţi, deputat de Sud. (Alba.)

— Lupii au ajuns deja în sud. (Bătrânul.)

— E suficient să fii parlamentar. Pentru asta? (Barmanul devine indiscret.)

— E mereu o chestiune de Vechi şi de Nou Regim. (Alba.)

— De la un anumit punct, oamenii panicaţi nu au naţionalitate; uită chiar să mai fie rasişti. (Bătrânul.)

— Lupii nu sunt niciodată panicaţi, îi fac pe alţii să intre în panică şi fac prăpăd în sufletul lor care este de o natură mai vulnerabilă decât naţionalitatea sau rasa. (Alba.)

— Ai o simplitate. Nu, nu-i naturală, ci dobândită. (Bătrânul.)

— Planşetele mă aduc la suprafaţa zilei. (Alba.)

— E departe ziua. Nu vedeţi cât de adâncă e noaptea? (Barmanul.)

— Aţi devenit neutru. Dar, fiind neutru, trezeşti curiozitatea. Oamenii se enervează dacă nu vă pot descifra. (Alba către Bătrân.)

— Nu-ţi poţi alimenta la nesfârşit pofta de a trăi din vederea unei păduri în care izbucnesc culorile toamna. (Bătrânul.)

— Mi-au dispărut părinţii. V-am spus? Vedeam o femeie care era pe cale să se transforme într-un bot, în animal. Păstram o privire care ar fi putut-o salva, însă pierduse până şi simpatia de a privi pe cineva. (Alba.)

— Totuşi, te poate cuprinde un sentiment de fericire, ca şi cum gura unei femei iubite te-ar săruta pe inimă. (Bătrânul)

— Despre ce vorbiţi? (Barmanul.)

— Toată lumea o şterge. (Bătrânul.)

— Vespasian vrea să mă ia de soţie, ce ziceţi? (Alba.) în acel moment soseşte Vespasian, lăsând hamalul să ducă bagajele în cameră.

— Asta da, surpriză! (Prezenţa Profesorului îl deranjează în mod vizibil.) Ce vor femeile, Scholasticus? Vacanţă plăcută, sper? Căsătorie, cu siguranţă. Alba a avut ideea. Eu, ştiţi. Ca idee, e clar că e o idee de femeie. (Vespasian.)

Bătrânul nu are când să plaseze o vorbă de spirit. Nimic. Nu crede nimic.

— In fine. Asta-i ideea. De unde vine. Nu cauţi originea unei idei. Esenţialul este că ea există, (îşi regăseşte în fine aerele de profesor. Totuşi, e imposibil să spui: „Felicitări!”) E bine, e foarte bine chiar că o idee există. E un lucru atât de rar. Îţi mai schimbă gândurile, apoi schimbă lucrurile. Cu vremurile pe care le trăim.

— Doar n-o să începeţi iar cu lupii dumneavoastră? Aici unde suntem, nu există lupi, de acord? (Vespasian.)

— Adevărul e că nu vedem nimic pe un asemenea întuneric. Nu se văd. (Bătrânul.)

— Eram sigur de asta. E lume? (Vespasian.)

— Turişti şi bătrâni. (Bătrânul.)

— Nimic, ce mai. E tocmai ceea ce ne trebuie. (Vespasian.)

— Au mai şi fugit. (Alba.)

Nimic. Bătrânul nu se gândeşte la nimic.

— E prea mult spus. Am vrut să ne odihnim. O banală călătorie de logodnă. (Vespasian.)

— Aşa ceva nu există, o banală călătorie de logodnă. Nu există decât călătorie de nuntă. (Alba.)

— Dacă nu există, atunci o inventez. Am dreptul, nu-i aşa, dragul meu prieten? (Vespasian către Bătrân.)

Nimic. El nu se gândeşte la nimic.

— Oamenii în oraş devin răutăcioşi, se insultă, se denunţă. Parcă sunt lupi. (Alba.)

— Iar? Draga mea, ai vedenii. S-a descoperit o groapă comună? Bine! Cadavre roase? Fie! Dar cine îţi spune că lupii au fost de vină? Ar putea fi, ştiu eu, porcii, mistreţii, liliecii, şobolanii. (Vespasian.)

— Eu vorbesc de oamenii de pe stradă, din tramvaie, din magazine, din spital, îşi schimbă figura. (Alba.)

— Chestie de punct de vedere. (Vespasian.)

— Mi-au dispărut părinţii. (Alba.) Nimic. Bătrânul nu se gândeşte la nimic.

Priveşte din nou braţul acela blond care alunecă acum de-a lungul bluzei mov şi se apropie de paharul de apă rece pe care barmanul tocmai l-a pus pe masă împreună cu două

pahare de bere. Ea soarbe o înghiţitură şi iar îşi ridică braţul ca să desfacă spicul blond care îi încununează capul şi cade peste umeri sub apa uscată a neonului, în această lumină, părul violonistei sale devenea verde, iar braţul musculos căpăta culoarea unei metise. „Cel mai bun lucru pe care l-am făcut în viaţa mea este că mi-am scos fiicele din iad”, îşi zice el fără a rosti ceva, din cauza Albei şi mai ales a lui Vespasian.

— Un iad. (Alba.)

— Scumpete mică, dacă o începi aşa înainte de a ne căsători, restul riscă să ne deziluzioneze. (Vespasian.)

— Spun asta pentru mine. (Alba.)

— Aveţi aerul unor fugari. (E clar că barmanul nu se poate abţine, se crede un apropiat al Bătrânului datorită lui Billie.)

— Ce idee! (Vespasian.)

— Oarecum. (Alba.)

— Venim să respirăm aerul mării. (Vespasian.)

— Şi la noi e apăsător. (Alba.)

— Unii vin, alţii pleacă. (Barmanul.)

— Nu prea sunt clienţi. (Vespasian.)

— Ruşi, germani. (Barmanul.)

— Şi pensionari. (Bătrânul.)

— Nu vă îndemn eu să o spuneţi. (Vespasian, iritat.) Se poate dansa?

— Nu-i interzis. Se mai întâmplă. (Barmanul.)

— În fond, eu îi ador pe turişti. Oameni fără griji, care vor să trăiască. Cei din zonă au devenit defetişti. O morgă! (Vespasian.)

— Sunteţi medic? (Barmanul.)

— Da. De ce? (Vespasian.)

— Un fel de a privi. Detaşat, raze X. Fără milă. Vreau să spun: vă pricepeţi. (Barmanul.)

— Sper. Te împiedică să iei un om drept lup. Ha! Ha! Nu-i aşa, Scholasticus? (Vespasian.)

— Există oameni care devin lupi. (Alba.)

— Soţia mea, vreau să spun viitoarea mea soţie, este foarte sensibilă, aţi băgat de seamă. Farmecul celor melancolici: cunoscut, prea cunoscut, în fond, limitat. Ah! Îmi plac femeile, n-am ce face: o plajă plină cu femei, vă închipuiţi ceva mai frumos? (Vespasian.)

— Numai că în ziua de azi sunt un pic cam ciudate. (Barmanul.)

— Ce vreţi să spuneţi? (Vespasian.)

— Te cam calcă pe nervi femeile, sunt sălbatice, dacă doriţi să-mi cunoaşteţi părerea. Ca toată lumea, ce mai! (Barmanul.)

— Dar sunt sarea vieţii! Vom examina asta la timpul potrivit. Hai, Albă ca Zăpada, hai la nani, mâine e o nouă zi. (Vespasian.)

Ea îşi tot ridica şi lăsa braţul, făcându-şi şi desfăcându-şi coroana. Nimic. Bătrânul nu se gândea la nimic. Logodnicii dispărură în noaptea sufocată de alge.

— Ai zice că fuge, dar nu cu el. Unde se va duce fata, dacă el se ţine tot timpul după ea? (Barmanul.)

Noaptea era atât de întunecată încât nu se mai distingea nici măcar cicatricea luminoasă a ringului de dans.

— Îşi caută părinţii care i-au dispărut. Nu ştie încotro se îndreaptă. Dumneavoastră ştiţi? (Bătrânul.)

Nimic. Barmanul nu se mai gândea la nimic.

Brusc, în frunzele salcâmului şi a împrejmuirii esplanadei grădinii, nişte umbre concentrate începeau să capete forme de animale. Puzderie de capete livide: guri căscate în nişte cranii descărnate, ochi sălbatici în blană zbârlită, cadavre zburătoare, schelete disparate. Fulgerele sfâşiau acest purgatoriu.

— Iar au venit liliecii. Algele le produc greaţă în nopţile cu furtună. (Barmanul, imperturbabil.)

Bătrânul se afla la postul său în spatele ferestrei. După un tunet cumplit, fulgerul făcu să apară, adunaţi dincolo de o dună de nisip, nişte ţărani terorizaţi de un lup care le scria, cu pana în mână, sentinţa de condamnare la moarte. Mai

departe, un cal roib, asaltat de o haită de fiare flămânde, necheza şi fugea cât putea, însă sălbăticiunile coborâte din stepe îl muşcau de gât, de crupă, de picioare, de burtă, săreau pe el, îl devorau. Câinii ciobăneşti, stupefiaţi, stăteau nemişcaţi, în câteva clipe nu mai rămase nimic din cal. Cât de bine se apărase! Nici un om nu ar fi putut ţine piept unui asemenea asalt.

Furtuna trecu şi din nou nu se vedea nimic, din nou noaptea de nepătruns învăluia hotelul. Bătrânul îşi împături pe fotoliu vechiul său costum din mătase chinezească şi închise ochii, nemaivăzând altceva decât pufuşorul de culoarea grâului de pe braţul musculos al Albei. Lupii continuau să urle departe, foarte departe. Probabil marcau un teritoriu virgin, urinând pe pietrele calde, pe nisip, pe trunchiurile de arbori decojiţi. Poate că urmăreau alţi cai, capre sau cerbi, înainte de a se întoarce la vizuina făcută de lupoaică în tufişuri unde masculul aducea de mâncare celor patru sau chiar opt pui, să-i hrănească timp de doi ani, ce responsabilitate.

În aer mirosea a moarte, ca o atmosferă de orgie. Nu orgia libertinajului care şterge pasiunea, ci orgia violului care transmite teama de moarte.

Camera acestui hotel pretins de lux era plină de gândaci gata să putrezească sau să se sfărâme, Bătrânul nu ştia exact, încercă să doarmă ca să scape de nechezatul calului, de degetele violonistei, de braţele Albei, de glasul gros al lui Vespasian, de barman şi de Billie a lui – din partea însorită a lumii. Să doarmă ca să scape mai ales de pofta aceea care te apucă uneori să masacrezi totul, nu pentru a smulge vreo taină pactului de mutism care te înconjoară, ci pentru a-i da una.

Care este materia reprezentărilor noastre? Cu un soi de luciditate aproape trează şi totuşi suficient de necontrolată ca să fie tulburătoare, Bătrânul percepea formarea viziunilor sale cu artificialul şi partea lor rea.

Evident, erau false, să zicem artificiale, în orice caz mai mult sau mai puţin diferite de realitatea ratată, şi pentru aceasta chiar mai adevărate decât natura, deplasate şi condensate. Imagini care degenerează din cauza muzicii pe care o compun cu imboldurile noastre. Coşmarul echilibrează o şovăire între privire şi acel simţ interior care este auzul. Cuvinte ce nu se pot spune scandează ritmul a ceea ce încă nu este o idee, însă se mulţumeşte să pulseze de plăcere şi de oroare; apoi, dintr-odată, se uneşte cu viziunea unui chip, a unei scene, a unui animal, a unei plante, a unui lucru, a unei fiinţe sau a unei nefiinţe. Sub şoc, conturul vizibilului se rupe, trece de limite, se deformează, se întinde, se alungeşte, se micşorează, se măreşte, se distruge, creşte, se subţiază, se îngustează: apariţia este un monstru. Exagerate, exfoliate, excentrate, exilate, exorbitante, excepţionale, excitate, excitante, formele care se derulau sub ochii bătrânului mimau fenomene surprinse în ajun. Însă ele imprimau masei lor ostile şi amorfe teama care îl răvăşea şi incapacitatea sa de a combate răul altfel decât transformându-l în interiorul său în grimasă, în ceva de neînţeles, criză, cristal de ură, splină mărită, ulcer perforat. Şi iarăşi acele contururi mute care se răsuceau, fantome fără cuvânt ale unei răni – obiectivă sau subiectivă? Nu mai ştia cu adevărat, acolo sub cuvertura patului rustic, în clarul de lună de culoarea teiului.

Totuşi, gnomii care ne îngrozesc pe ecranul visurilor ne curăţă şi de teamă. Imaginea slăbeşte stomacul din strânsoare, viziunea pansează durerea, este un paznic al somnului: iată-l cum revine şi descoase paravanul formelor spre a cuprinde tot trupul, fără conştiinţa răului şi în consecinţă fără vreo conştiinţă. Pacea opacă a suferinzilor adormiţi.

Din nou materia vizibilă începe să pulseze, să nască monştri. „Mi-au dispărut părinţii.” „Toată lumea o şterge”. „Lupii nu sunt niciodată panicaţi.” „Chestie de punct de

vedere.” „Restul riscă nu prea ştim ce.” Cuvintele Albei şi ale lui Vespasian răsunau în craniul său, prindeau contur.

O câmpie îngheţată, chipul cuiva care ar fi putut să fie om dacă ochii nu i-ar fi fost atât de fosforescenţi, iar urechile acoperite de păr. Urmărea o cerşetoare; dacă nu cumva era o vrăjitoare, cu sacul plin de păpuşi mici: copii furaţi, avortoni, fetuşi morţi care chinuiesc pântecelor femeilor, dar şi al bărbaţilor; în timp ce o fiară carnivoră survola scena, cu colţii înfipţi într-o creatură pe care o ţinea strâns în gheare: prada sa, umbra sa.

Filmul acesta era neverosimil, rocambolesc, desigur, nimic din toate acestea nu putea exista. „Visez”, gândea Bătrânul încercând, dar fără convingere, să se trezească.

Nu era mai puţin adevărat că „toată lumea o şterge”, că „mi-au dispărut părinţii”, că Crisip este uitat, dar că „este o chestiune de punct de vedere” şi că „restul riscă”, dacă asculţi bine vocea imperială, acest dispreţ fals dezinvolt al unui Vespasian cu zâmbet persiflant care poate fi o gheară ce-ţi strânge plămânul, tăindu-ţi suflarea, făcând să-ţi vuiască urechile de lilieci, să crape pântecele avortonilor pe care vrăjitoarele nu vor mai trebui decât să-i vâre în sac. Cursă dezlănţuită, singurătatea îngheţată a Albei, mică marionetă malefică, spaimă aiurită a bătrânului.

Care este, aşadar, materia reprezentărilor noastre, acea materie artificială, dar penibilă şi totuşi de o platitudine fără mister? Fiindcă din clipa în care percepem sunetul şi formele – precum Bătrânul în starea sa pe jumătate adormită care era un vis greu de suportat, un delir – nici o enigmă nu rezistă. Nu mai există mister. Monştrii prind consistenţă acoperindu-se cu realitate, iar cuvintele din ajun luminează în coşmar o simplă punere în scenă (nu prea pasionat, Septicius era de acord) a luptei pe viaţă şi pe moarte pe care oamenii o inventează în permanenţă ca să nu moară imediat. Lupta dintre Alba şi Vespasian, Bătrân şi lupi, Santa Barbara şi invadatori. „Mi-au dispărut părinţii.” „Toată lumea o şterge.” Asta-i tot. Nu-i nimic de făcut.

Faceţi clic. Schimbaţi postul. Cuvintele cheamă himere, dar le şi explică. Ele domesticesc şi tulbură imaginile televizoarelor noastre onirice, pentru a atinge acea pierdere a cunoştinţei în lâncezeală care este savoarea angoasei, zăpăceala maladiei. Bătrânul căuta cuvintele, pentru a fugi mai bine de ele dând naştere la monştri. Fiindcă monştrii trădează o dorinţă vie, o dorinţă de moarte, şi această catastrofa de viaţă, care, din eroare în eroare, continuă şi va continua. Până când? E clar: veşnic.

III. ANAMORFOZE.

Trecuseră un an sau doi. Se aflau din nou pe coastă, toamna, în aceeaşi staţiune balneară cu hoteluri de un lux ponosit. Cu toţii un pic mai bătrâni, mai aspri, sub teii care înconjurau ringul de dans.

Se găsea din ce în ce mai puţin de mâncare. Lupii luau totul; însă canalele de televiziune se modernizau, se captau chiar şi staţiile străine, iar călătorii reuşiseră să introducă produsele exotice pe piaţa neagră: ruj de buze violet sau ciorapi cu plasă, cât şi reţete de slăbit pe bază de ouă şi de ananas, de altfel greu de găsit.

Considerând scalpelul drept singurul mijloc de a practica medicina fără a se încurca cu îngrijirile, Vespasian se specializase în chirurgie. Era puţin spus că îi făcea scârbă să îngrijească bolnavi. O asemenea pretenţie comporta, în ochii săi, tarele preţiozităţii, dar mai ales ale ipocriziei izvorâte din compasiunea ieftină. Nemilos şi tranşant, Vespasian considera că nu era timp de pierdut şi că milostivirea, la care se rezuma pentru el activitatea de îngrijire, făcea ca fiinţele să devină mai fragile pentru că le priva de ultimele şi minimele lor rezistenţe, în orice caz, jumătăţile de măsură – tratamentele – inclusiv nouăzeci şi nouă la sută din farmacologie, nu făceau decât să prelungească decăderea congenitală a majorităţii trupurilor. Tot imaginând un ajutor absolut, ulcerul decupat sau capătul de inimă necrozat şi refăcut din plastic şi metal, Vespasian practica vechea artă a lui Hipocrate uitând că

avea de-a face cu un bărbat, cu o femeie. Părea atins de acea grabă mentală care este o excitare fără descărcare; aceeaşi cu care se face, se desface şi se reînnoieşte materialul electronic: întinerit şi îmbătrânit de la un anotimp la altul, supra-performant şi ultra-depăşit înainte de a fi folosit, deliciu pur pentru tehnicieni, utilitate îndoielnică pentru profani. Astfel, operaţiile lui Vespasian erau mereu de o virtuozitate de invidiat, iar dacă totuşi bolnavii sucombau – ceea ce se întâmpla adeseori – logica vespasiană care se generaliza la Santa Barbara nu punea deloc în discuţie actorul acestor decese, ci doar hazardul, destinul, sau, mai radical, „non-viabili-tatea” pacientului. Iar renumele lui Vespasian continua să crească.

Cât despre ceea ce meseria sa lăsa să supravieţuiască de la sine, acest „sine” devenea tot mai feroce, în ciudă.

A fost o vreme când Vespasian avusese idei, chiar idealuri, zicea el. Se luptase pentru ele, insista el, şi era adevărat, dar renunţase mai apoi, nici nu mai ştia ce anume merită osteneala unui asemenea act. Să fii recunoscut? Cu siguranţă. Şi ridicat în slăvi. Dar de către cine? De ce anume? De lumea asta de lupi? Respingător! Totuşi, mai exista o alta? Nu? Atunci. Dezgustul făcea să-i cadă fălcile, iar ochii săi negri deveneau indiferenţi, de parcă ar fi fost acoperiţi de o cataractă rebelă, însă Vespasian nu-şi putea permite să fie moale. I se părea mult mai bărbătesc să se îndârjească. O zvâcnire îi străbătea braţul, încremenirea îi întărea gâtul şi tot corpul i se scinda în două, de-a lungul coloanei vertebrale: o parte stângă ca pusă în ghips, o parte dreaptă măcinată de zguduituri. Nu, nici asta. Strângea din dinţi, iar buzele i se făceau ca un cioc de vultur. Mutra aceasta prelungea cu un vârf întors maxilarele mari şi grele, în timp ce pupilele i se găureau ca tetinele biberoanelor pe care bebeluşii autişti le scrutează cu spaimă.

În acele momente, de angoasă şi furie, Vespasian era cumplit. Muşchii i se destindeau, convulsia ameninţătoare dădea drumul strânsorii ca de menghină, însă faţa lui lua

forma urii din cuvinte. Hienă, şacal sau vultur – Alba nu mai făcea diferenţa, înmărmurită în aşteptarea loviturii, a muşcăturii, a jetului de sânge sau de venin.

— Iarăşi m-am făcut de râs din cauza ta. (Vespasian către tânăra înţepenită de spaimă.)

— Ce spui? (Alba, vegetală.)

— Dar ştii foarte bine, nu fi proastă. Mi s-a atras atenţia la Spitalul Militar că o femeie ca tine, o Alba Ram, înţelegi, nu poate fi soţia unui ofiţer. (Vespasian, marţial.)

— Dar nu eşti medic? (Alba, acvatică.)

— Medic militar, e altceva. Responsabilităţi, secrete, afaceri de stat. Lucruri pe care nu ţi le imaginezi, şi e normal. Nu-i loc pentru o domnişoară Ram pe-acolo. Nu poţi să te bazezi pe evreii ăştia creştinaţi, înţelegi. (Vespasian, vulgaritatea şefilor.)

Dispariţia părinţilor săi fusese fatală interesului arătat de Vespasian faţă de Alba şi pe care amândoi îl luau drept dragoste, în lumina recentelor evenimente, puţinul prestigiu al familiei Ram apărea drept axul care menţinuse vie dorinţa medicului militar pentru adolescenta cu păr de culoarea bronzului, în realitate, invazia, teroarea semănată de lupi, prăbuşirea vechilor valori întruchipate de familia Ram îl eliberaseră pe Vespasian de micile sale puseuri de tandreţe faţă de Alba. Noua stare de lucruri făcea ca în ochii chirurgului să fie superflue eforturile de curtoazie şi de bună-cuviinţă, justificând ceea ce el numea „politica lucrului şi mai rău” care îi aparţinea: de a răspunde răului cu acel şi mai rău care este singura modalitate de a fi mai bun, adică fără a avea de-a face cu binele şi cu răul. Îşi traducea filosofia încrâncenându-se, fără jenă, să-şi realizeze pornirile cele mai imperative, ambiţiile cele mai intransigente, în fond, un scop cam improbabil: a fi adulat de toţi şi pretutindeni, acasă ca şi la spital, şi de a se bucura de o putere pe care să nu o împartă cu nimeni. Nu vă puteţi imagina în ce măsură un proiect atât de amărât poate transforma omul cel mai oarecare într-un grotesc animal

ieşit direct din coşmarurile Profesorului, însă cum patima este primejdioasă mai ales când alunecă în partea de ură pe care o cuprinde, Vespasian se căsătorise cu Alba Ram exact în momentul în care, părinţii săi dispărând, ea îşi pierdea, pentru el, farmecul. Iar acum se complăcea în a menţine o căsătorie care îi dădea rolul superb al protectorului ce îşi sufocă prada cu mărinimia sa.

— Nu pot face nimic. (Alba, o furnică.)

— Eu pot. (Vespasian, blindat.)

— Alba, languroasă.)

— Să aleg, ce naiba! E totuşi cât se poate de evident. (Vespasian, carnivor.)

— Ai prefera cariera în locul familiei? (Alba, biblică.)

— Iată că Doamna o face pe inocenta! Poţi să crezi că poate fi cineva atât de stupid! Tu ţii la stările tale sufleteşti, în ziua de azi! Nemaiauzit, de parcă ai fi pe vremea Renaşterii, sau a catacombelor, sau Dumnezeu mai ştie. În orice caz, nu aici, nu azi. Şi în plus, Doamna pare şocată! Am trăit s-o văd şi pe-asta. (Vespasian, imperial şi deja decadent.)

Alba îşi tot repeta că îl iubea pe acest bărbat, că îl iubise cândva şi că, în consecinţă, trebuia să-i iubească chipul, indiferent în ce se transforma, să-i iubească fiecare dintre chipuri, să-l iubească deplin. Dorea să se convingă că rolul unei femei era să accepte faţetele ascunse ale iubitului ei, să le lase să se desfăşoare şi să se consume, fiindcă numai astfel, cu iubirea ei răbdătoare, se putea el linişti. Alba îşi spunea asta, însă pielea ei nu putea urma acest raţionament. Se strângea, dureroasă, uscată şi rece. Sângele i se aduna în piept, inima i se înfunda, plină şi ea de un lichid fără ieşire, iar glota încălzită ca un tăciune îi ardea şi cel mai mic cuvânt. O tensiune umedă i se ridica în ochi, scântei mute.

— Ei, tocmai asta mai lipsea, o nebună. Crezi că mă înduioşezi cu smiorcăielile tale? Destul, madam Bovary! Atunci, tot ceea ce am făcut eu pentru tine nu înseamnă

nimic? Cine a avut grijă de tine după moartea părinţilor tăi? După dispariţia lor, dacă preferi – în fond, e acelaşi lucru! Eu îţi aduc de mâncare, ţin să-ţi amintesc, îţi servesc drept alibi, drept acoperire. Pentru o străină, înseamnă enorm, nu crezi? (Vespasian, vultur.)

— Dar eu nu mă văd ca o străină, nu sunt o străină. (Alba, trezită.)

— Ştii ce înseamnă să fii doamna Vespasian? Un noroc, asta-i! Evident că nu-ţi dai seama, nimic nu-i este de-ajuns domnişoarei Ram. Chestia asta cere din ce în ce mai mult, şi, în plus, te culpabilizează, în primul rând. (Vespasian, hienă.)

— E greu de spus ce a fost mai ruşinos în aceste căsătorii: felul de a le încheia, de a le desface sau de a le menţine.” (Alba, savantă.)

— Şi, pe deasupra, de neînţeles! (Vespasian, naiv.)

— Suetonius, apropo de Caligula. (Alba, atroce.)

— Nu-mi pasă. Tu trăieşti în visurile tale, care pe deasupra mai sunt şi nişte coşmaruri. Trebuie să alegi, draga mea, capul sau sexul, şi îţi detest alegerea. (Vespasian, ameninţător.)

Gândea el ceea ce spunea? Limbajul scapă reflecţiei, niciodată patimii: cuvântul este întotdeauna născut dintr-un gând nedrept de adevărat.

La începutul conştiinţei era politeţea. Dar conştiinţa nu este ea o prefăcătorie, o ipocrizie, din moment ce alcoolul reuşeşte să o suprime atât de repede? Vespasian se întorcea acasă buimac, transpirând, cu pas nesigur. Nu mai ştia nici de sine, nici de cele din jur. Paharul, cuţitul, carafa de apă îi cădeau pe jos tot timpul. Din cauza lupilor, Alba era sigură de asta. În plus, atunci când nu se închidea în tăcere, cuvântul îi devenea încrâncenat, precis, însă continuu şi veninos. Se distra caricaturizând gesturile, felul de a sta, accentul provincial al Albei. Avea dreptate: ticurile altora sunt abominabile, cum de ea nu se gândise niciodată la aşa ceva? Această descoperire o făcea să se retragă cu

mult dincolo de faţa pe care o arăta, şi rămânea inabordabilă.

Uneori, o invita la restaurant pentru a conchide: „Eu sunt cel ce plăteşte, ca de obicei, presupun?” Ea protesta: „Nu, acum pot să plătesc eu. Nu mai sunt atât de lipsită de mijloace ca atunci când mi-au murit părinţii” şi îşi scotea cecul. „Bineînţeles că nu. E normal să plătesc eu, nu sunt eu soţul?” „Numai cupiditatea este cea care îl apropie de omonimul său, Divinul Vespasian”, îi mărturisea ea Bătrânului, încurcată că este pe cale să comită o indiscreţie dar în definitiv uşurată, fiindcă Profesorul era singurul care putea înţelege un asemenea secret. Scholasticus îi învăţase să nu subestimeze micile trăsături ale marilor oameni, în ideea de a desacraliza puterea. „Am învăţat asta de la dumneavoastră: fiul lui Vespasian îl blama pe acesta pentru că îşi imaginase un impozit pe urină”, insista perfid latinista, în timp ce profesorul savura aceste timide demonstraţii ale unui caracter recalcitrant care încă mai supravieţuia sub masca tinerei căsătorite dezamăgite, dar docile.

După ce achita nota de la restaurant, Vespasian urca la volanul maşinii şi se întrecea cu alte maşini pe drumul de întoarcere ca să o sperie pe Alba ori pentru că era beat, nu se ştie. Ea gândea: „Ambele”, şi se ascundea încă şi mai mult în spatele măştii pielii sale care acoperea de acum o impasibilitate de ceară.

Alba pregătea mâncarea aşa cum unii fac dragoste: cu pricepere şi indiferenţă, imaginându-şi plăcerea partenerilor. Tot imaginându-şi că-i place, i se întâmpla uneori să-i şi placă. La urma urmei, de când se scosese latina din programele de şcoală şi se afla în şomaj, ce să facă altceva? Traduceri? Editare? Ar fi fost ca şi cum ar fi înfruntat lupii. Rămânea bucătăria, arta naturală a celor pe care îi foloseşti şi pe care îi uiţi la fel de natural.

Aşa era faimoasa friptură de porc cu cincizeci de fire de cuişoare. Trebuia neapărat să o facă, chiar azi; urgenţa

lucrurilor mărunte este tot atât de implacabilă ca şi cea a unei respiraţii artificiale. Cu pas grăbit, Alba se ducea spre măcelarul a cărui curăţenie i se părea întotdeauna îndoielnică, dar în magazinul căruia găsea de toate. Zăbovea îndelung alegând cu grijă carnea „sa”: grăsuţă, roz sub prospeţimea osului, de pe care se luase grăsimea de prisos. Dacă te uitai bine, toate bucăţile erau la fel, însă Alba se străduia să repete sau să inventeze detalii infime care îi marcau alegerea şi revelau „adevărata cunoscătoare”, după spusele măcelarului, sau „pisăloaga aceea”, după părerea soţiei sale.

Obiectul cumpărat declanşa o alchimie plină de farmece care o făcea pe bucătăreasă să fie uşor halucinată şi absolut insensibilă, ceea ce contează printre beneficiile esenţiale proprii acestui gen de ocupaţii.

Mai întâi trebuia desărată bucata mare de carne de porc: se pune să stea o noapte întreagă în apă călduţă la un loc cu zece cepe tăiate în patru – de ce în patru? A doua zi, faza decisivă a pregătirii pigmenta cu un pic de teamă starea calmă a magicienei: înăbuşirea cărnii într-o apă care abia dacă dădea în clocot, timp de două ore şi jumătate. Carnea de porc trebuia să rămână fragedă: nici fiartă şi nici rumenită, culmea artei! Se pune la scurs, apoi se pregăteşte sosul care atinge culmea magiei. Se topeşte unt şi zahăr roşcat, în nici un caz să nu fie alb, se înţelege de la sine, se adaugă un pic din marinată din ajun şi ardei iute de Cayenne, fără a uita rondelele de ananas scoase dintr-o cutie pe care Alba o păstrează împreună cu alte conserve speciale într-un dulap din cămară. Dozarea? Chestie de stare de spirit, gustul este un capriciu de femeie imprevizibilă. E momentul să înfigă cele cincizeci de fire de cuişoare în carne şi să o dea la cuptor: se rumeneşte bine, până capătă o uşoară nuanţă roz-aurie. Finalul este la fel de nebulos ca şi o naştere: copilul iese din foc gata să satisfacă orice apetit, în timp ce mama dispare în spatele unui zâmbet obosit, gata să înfrunte toate decepţiile.

Vespasian mânca friptura cu o poftă animalică, aplecat deasupra farfuriei şi scoţând tot felul de mormăieli drept complimente. Alba nu mânca nimic. Aburii, aromele, atingerea o saturaseră, îi era suficient pentru a-şi spune că, în fond, Vespasian o iubea. Şi se ascundea în bucătăria sa pentru a scăpa de lupi. Fiecare cu vizuina sa.

„Toate astea sunt îngrozitoare, dar banale”, diagnostica Bătrânul căruia nu-i scăpa nimic şi care continua să mediteze la Câmpiile sale, acele Prata de neformulat ale gândirii sale fragmentate, romanul său descompus de nerăbdare înainte de a se închega cea mai mică aventură.

Banalul este obişnuitul. Banalul nu lasă decât cochilia: cochilii rudimentare, ascunzătoare sumbră, vatră de casă, carapace, crustă, rahat, resturi, gunoi supravieţuitor.

Fără relief, fără vreo proeminenţă, excepţionalul surghiunit, singularul înăbuşit, platitudinea lovirilor meschine se anulează, fiind mici şi evidente. Numim evident ceea ce nu mai are sens, dar revelează animalul uman în condiţiile primare şi minimale ale duratei sale: a mânca, a bea, a defeca, a ataca, a se apăra, a dormi, a se teme, mânie, ruşine, furie, plăcere, neplăcere. Banalul este protoplasma vieţilor noastre care urzeşte în pact minimal dorinţa risipită. Şterge ardoarea, acreala, lâncezeala, amăgirea, eroarea, oroarea, fericirea, stupoarea, orele, înghite umilele noastre încercări de originalitate, sfărâmă nebuniile noastre într-un implacabil „asta e” care transformă neliniştea în ceva insipid. Jocurile de cuvinte şi de spirit – aceşti duşmani în aparenţă timizi, în definitiv singurii durabili, ai banalului – sunt fagocitate, nişte copilării derizorii. Banalul învinge, este raţiunea primă care ne reproduce fără diferenţă, nişte duplicări mohorâte ale destinelor noastre biologice, viscere bolborositoare.

Grad zero al pactului uman, banalul plictiseşte: abia te obişnuieşti cu el, liniştit şi somnolent, că te şi saturi. Bătrânul o ştia prea bine. Atunci dorinţa – care este dorinţă de surpriză – rupe pactul: zgâlţâie şi sparge incubatorul

care reface fără odihnă ovarele vorace, spermatozoizii efemeri ai iubirilor şi urilor voastre. Dorinţa caută evenimentul: trebuie să se petreacă ceva, să ţi se întâmple ceva, naştere sau moarte, spectacol sau fugă, vreau o excepţie, ceva ciudat, o bizarerie, distrugeţi-mi această ordine. Să vină extraordinarul! Extaticul, uimirea uluitoare, ceva ieşit din cadrul natural, neobişnuit, dincolo de lege! Se poate? Banalul veghează. Deja evidenţa sa toceşte spinii extravaganţelor voastre, în timp ce evenimentele (care nu reuşesc niciodată să-şi egaleze prototipurile sacre cum sunt naşterea şi moartea) sunt înecate dintr-odată în fluxul nemilosului „asta e”.

Nu există soluţie? Ba da, fără nici o îndoială, „încercaţi!” ironiza Profesorul, încăpăţânaţi-vă să rămâneţi în afara drumului drept: încăpăţânaţi-vă împotriva banalului; să nu aveţi încredere în pactul compact; opuneţi permanenţei sale constanţa refuzului, exageraţi şi perseveraţi. Palavragii, perverşi, deliranţi, pofticioşi, delincvenţi, băutori, gurmanzi, fumători, excesivi, vizionari, artişti, detectori, detracaţi, detractori, detectivi: ţineţi la pariul împotriva banalităţii, nu vă rataţi şansele, oricum sunt mici. Şi, mai ales, fără nici o speranţă. De la banala voastră disperare, care nu este un fond, ci o marjă firavă şi totuşi persistentă, ridicaţi-vă neîncetat împotriva pactului de domesticire, dezbinaţi-vă contra banalului.

Vă lipseşte acea virtute fizică, acel jet verbal, acea plăcere a insomniei care îi motivează pe cei ieşiţi din comun, pe solitarii fericiţi? Atunci, sunteţi reduşi la soluţia Albei şi a lui Vespasian. Să vă bucuraţi în doi de banal. Să-l întreţineţi în cuplu. Să găsiţi interes în plictiselile fără interes, nişte amărâte de piedici care subţiază cenuşiul legăturilor voastre fade, flasce, vâscoase, duşmănoase, mărunte, dar atât de hrănitoare, calde, ameţitoare, aproape uluitoare. Lupii, se zice, se distrează lingându-şi rănile, rozându-le şi vindecându-le ca să facă altele în aceleaşi locuri. Adevărat sau nu? La fel puteţi aprinde neîncetat mărunta voastră

perversitate, care nu are fastul marilor ritualuri, care vă este suficientă, fiindcă banalul se mulţumeşte cu puţin, cu nimic, cu orice – degustându-vă aşa cum sunteţi, mizerabili din punct de vedere mental, moral, senzual, sexual, metafizic sau fizic, inextricabili, proşti şi răi, nefericiţi crăpând de ruşine, de ciudă, de plăcere. Până la crima care nu este totuşi o crimă, fiindcă este evidentă şi se impune: nu există scăpare, asta e, e un fapt absolut domestic, casnic absolut, inexorabila platitudine a unei pasiuni oarecare, banalitatea îngrozitor de suportabilă a morţii.

În acest punct banal în care omenirea cade în dizgraţie, chiar mai mult, în insignifianţă, o materie plată ne uneşte cu noua comunitate a lupilor anodini. O asemenea decădere nu vă lasă indiferenţi, ce spun eu, nu vă revoltă? Fără glumă! Ştiţi perfect, la fel de bine ca şi bătrânul, ce rămâne din marile proiecte, din idealurile înflăcărate. Atunci, nu-i mai simplu şi mai banal (de acord) să preferaţi indiferenţa aiurită aiurelii inocente?

Ni-i imaginăm pe Alba şi pe Vespasian raţionând astfel şi, doar dacă nu suntem Ovidiu sau Goya, sau chiar visătorul acesta bătrân care se proiectează în locul artiştilor dispăruţi, cu greu vedem cine ar putea clinti oamenii din slăbiciunea lor.

Ce murdărie este această banalitate, reziduu permanent al cotidianului care te face să-ţi fie ruşine deşi în secret îţi place – dar chiar este atât de secret? Secretul banalităţii este un jeg psihic, psihicul ca o excreţie de negândit. Murdăreşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuţi, nu te bate, nu te abate, nu aspira, nu inspira, fă-te mic, viclean, răzbunător, pune un lup, maschează-te, strecoară-te, fii realist ştii unde duc iluziile – pierde-ţi iluziile.

Pentru a fi banală, sălbăticia este ea cu adevărat mai benignă? „Este insolubilă” gândea Bătrânul urmărindu-şi viziunile, fiindcă Septicius Clarus nu era un pesimist banal.

Ura la femei se deformează ca un uter. Se curbează, negândită dar onctuoasă, nu neapărat îndurerată şi nici

sesizabilă, uneori însângerată, mereu un pic depărtată, ascunsă, ca o altă lume. Prefăcută, se zice. Nu chiar. Pur şi simplu detaşată. O urmă ţinând de un „alt buget”, în apartamentul izolat al unei non-conştiinţe inaccesibile. O ură fizică, opacă, şi totuşi intransigentă, dar cu siguranţă nu deschisă, nu detectabilă în contabilitatea obişnuită a zilelor şi nopţilor.

Această ură uterină uneori se ignoră, se deghizează în răbdare, dacă nu în dragoste sau mai degrabă în lehamite resemnată, îngăduitoare. Fiindcă femeile, fidele întru totul modelului mamelor lor, în pofida revoltelor care le subordonează mai mult decât le detaşează, fac cum fac şi reuşesc să aibă pe cineva care, speră ele, într-o zi se va ridica, dar care rămâne totdeauna departe, departe de socoteala făcută.

Copil sau bărbat, această fiinţă este povara voastră, aţi vrut-o, vă surprinde, vă dezamăgeşte, vă răneşte, vă va depăşi, se va depăşi, cine ştie? Dar deocamdată, nu-i nimic de făcut. A te supune, a tăcea. Asta înseamnă a iubi, asta înseamnă a urî.

Cu cât îşi pierdea mai mult sensibilitatea în detestarea ei împiedicată, cu atât Alba căpăta înfăţişarea unei moş-moane. Nu există fruct mai ingrat, un fel de căcăreză maro-bej cu pieliţa mată, fără nici o atracţie. Chiar şi părul ei arămiu părea decolorat şi aspru, strâns în coc pe cap: tristeţea monahală a unui prăpădit de fruct. Totuşi, în interior, pulpa este plăcută şi suplă, neutră şi liniştitoare. Nici ciocolată, nici zahăr, nici acid, doar o trecere, gustul însuşi al tranziţiei. Pentru Alba, ura era acel racord care o satisfăcea pe deplin fără a şti prea bine de ce şi nici cum, şi o ferea de vidul înnebunitor în care o aruncau cuvintele ca nişte lovituri de pumn ale lui Vespasian. Un lup şi o moşmoană nu au ce căuta împreună, nu s-ar putea imagina o unire mai absurdă, mai inutilă. Bănuia Vespasian această ură vegetală alături de el? În rarele momente în care sobrietatea înlocuia ura animală care îi ţinea de-acum loc

de sistem nervos, era capabil să-şi imagineze resentimentul blând al Albei sale, prinsă în pojghiţa ei de moşmoană, degustând pe ascuns sucul unui dispreţ hrănitor. Dispreţul faţă de el, Vespasian. Iar el se gândea că avea dreptate, ea, moşmoană.

La începutul metamorfozelor sale, Vespasian nu încetase să o dorească. O penetra cu o plăcere furioasă şi îi cerea să-i povestească despre violuri. Sigur o violase cineva, merita asta. Când? Unde? Violatorul avea sexul tare? Cum era acel sex ridicat? Nu erau cumva mai mulţi? O bătuse? O bătuseră? Alba se înroşea, moşmoana se stafidea, nu mai avea carne, ci acea uscăciune amară care precede dezgustul. Dar nu, o femeie este făcută pe modelul păpuşilor ruseşti, poţi oricând să scoţi o nouă marionetă din interiorul celeilalte şi să o faci să vorbească, în locul cui? În locul a nimic, tocmai, fiindcă nu sunt decât manechine, o droaie de păpuşi care apără golul. Atunci, moşmoana inventa o poveste de viol care trebuia să excite lupul, şacalul, vulturul.

Însă animalul se săturase până la urmă. Înţelesese prefăcătoria sau propria-i ură sfârşise prin a-l paraliza? Cert este că nu se mai gândea la aşa ceva. Dorinţa, fie ea şi cea mai bestială, este o blândeţe cu maxim de voltaj. Vespasian încetase de a mai fi electric sau tandru. Nimic decât această torsiune de celule şi cuvinte care nu doresc decât să facă rău, să ucidă, fiindcă nu întârzie asupra nici unei interiorităţi. Pentru Alba, dimpotrivă, un spirit fremătând de imagini îi trăia în corp. Însă împărătescul ei soţ pretindea că lipsindu-i unul, îi lipsea şi celălalt.

Perversul, ca şi îndrăgostitul, îşi alege un idol sau cel puţin un fetiş de venerat, însă Vespasian nu dispunea de o criptă interioară pentru nici o slujire: îi trasase frontiere, locuia pe margini reversibile, pe praguri evanescente. Gata pentru orice, aşadar indiferent, în definitiv intratabil.

În mod ciudat, la limita dintre cele două epoci, oamenii îşi pierd contururile şi conţinutul. Fără a avea un exterior, dar

nici un interior, se răspândesc în acte incoercibile şi explodează; sau, dimpotrivă, se micşorează, minerale impenetrabile, fără simţire. Avem de ales între monştri activi sau monstruozităţi de insignifianţă.

Albei îi plăcea să contemple la Vespasian acele protuberante, sarcomuri a ceea ce Profesorul numea „suflet de altădată" fără a bănui că martorul acestor metamorfoze era deja un martor contaminat.

Astfel, ar fi greşit să credem că mânia femeilor se mulţumeşte cu o vâscozitate uterină. Moşmoana devine uşor Hecubă. Desigur, Alba nu avea nici un fiu de răzbunat. Dar modestia se termină şi face să se audă urletul unui os în mâna ucigaşă. „Ea îl priveşte cu un aer sălbatic în timp ce el vorbeşte şi se contrazice singur, iar mânia urcă în ea şi dă pe dinafară. Mânia îi dă forţă, îşi afundă degetele în ochii perfidului, îi smulge ochii din orbite, îşi vâră degetele acolo şi, mânjită de sângele criminalului, sapă, nu ochiul din care n-a mai rămas nici urmă, ci locul ochiului." Nimeni nu ar fi aprobat o asemenea răzbunare. Chiar bătrânul ei Scholasticus, de la care Alba învăţase această pagină din Ovidiu, ar fi tras cu săgeţi şi ar fi azvârlit cu pietre în ea dacă ar fi bănuit-o capabilă de o asemenea răutate. „Dar ea, cu un muget răguşit, urmăreşte, încercând să muşte, bucata de piatră ce i-a fost aruncată şi din gura ei deschisă, în loc de cuvintele pe care se pregătea să le spună, cum făcea eforturi să vorbească, au ieşit nişte lătrături." O căţea. Locul mai există şi acum şi toată lumea poate vedea, pe Hellespont, aproape de Abydos, „mormântul sau monumentul căţelei".

Irdt haec missum rauco cum murmure saxum/Morsibus insequitur rictuque în uerba parato/Latrauit, conata loqui; locus extat et ex re/Nomen habet ueterumque diu memor illa malorum/Turn quoque Sithonios uluauit maesta per agros.„ Ce suflu!

— Jllius Troasque suos hostesque Pelasgos, /Illius fortuna deos quoque mouerat omnes, /Sic omnes, ut et ipsa louis

coniunxque sororque/Euentus Hecubam meruisse negauerit illos” „Nefericirea ei i-a tulburat pe troieni, supuşii săi, pe pelasgi, duşmanii ei, şi chiar pe toţi zeii.”

Bineînţeles, Hecuba nu era decât o fantasmă, niciodată o femeie civilizată nu ar face aşa ceva. Alba privea derulându-se filmul ovidian, şi doar pulpa ei de moşmoană o reţinea pe dinăuntrul pielii sale bej şi de acum ingrată – fiindcă devii ingrat tot reţinându-ţi ura – împiedicând-o să-şi înfigă unghiile îngrijite în ochiul, sau mai degrabă în orbitele ochilor, în faţa agresorului ei pe care nu-l mai distingea, redus la o baltă de noroi de această mânie care altădată fusese o dorinţă şi din care nu mai rămânea nimic. Nimic.

Omorul. Toate astea trebuiau să se termine printr-o crimă. Bătrânul nu îndrăznea să se mai gândească la aşa ceva, dar se temea tot mai mult. Era evident. Lucrurile evidente sunt lucruri care se întâmplă întotdeauna sau se întâmplă uneori, când ţi-e frică.

O a doua noapte umplu de noi coşmaruri camera lui Septicius. Alba şi Vespasian se amestecau cu lumea monştrilor, a lupilor, a hecubelor.

Fragmente de versuri vechi, frânturi de tablouri uitate, luna plină care pătrundea prin storuri şi prin pleoape: un munte înspăimântător şi totuşi mai adevărat decât ceea ce simţise în ajun alături de tinerii săi prieteni, o dată adunaţi în hotelul de lux ponosit de pe malul mării.

Reflectată de teii care înconjurau localul de dans, luna pătrundea aşadar în această cameră obscură şi iradia imaginile monstruoase, fără ca totuşi să le potolească.

Un vultur cu cap de lup devora pieptul unei femei întinse pe jos.

Trupuri nude, făcute piramidă unele peste altele, cu guri de pisici în locul sexului.

Măgari lubrici se lăsau încălecaţi de oameni furioşi cu capete de păsări rapace.

Bătrânul simţea că zidul se desprinde şi se apleacă deasupra patului său. Trebuia să se scoale, să-l proptească din toate puterile cu braţele, cu pieptul, cu şoldurile în timp ce îl înconjurau chipuri de maimuţe.

Pocnetul unei ferestre alungă acest vis, însă coşmarul tot nu se terminase.

„Nimic”, nota un muribund pe o tăbliţă, iar bătrânul, un timp uşurat, se recunoscu în el. Aceşti monştri refuzau beatitudinea fiinţei, neantul ei. El, Ovidiu, probabil că ar fi înţeles acest „Nimic”. Căci mulţimea de metamorfoze le neutralizează, fără însă a le lichida. Astfel, o dată revărsate formele neverosimile care bântuiau mânia Romei, exilatul lui Augustus trebuia să-şi găsească pacea, la malul Pontului Euxin.

Nu a fost decât o acalmie. Vântul anunţa o furtună. Ploaia biciuia acum pista de ciment a ringului de dans pe care se clătina un pitic cu un rictus murdar – mâna sa, grotescă fiindcă era gigantică, se întindea către faţa adormitului.

Şi din nou acel lup cu bot perfid, înfăşurat într-un şal, înconjurat de mauri, de lilieci şi de vrăjitoare, scriind nu se ştie ce sentinţă morbidă.

Tunetul îl trezi.

— Era Ovidiu sau Goya? (Bătrânul dădu să schiţeze un zâmbet, ezitând să-l sune pe barman pentru ceai.) Era deja dimineaţă sau tot noapte? (O cortină cenuşie acoperea atârnând greu coasta bătută de furtunile tropicale de sfârşit de vară.) Pe măsură ce îmbătrânesc devin tot mai posomorât. Dar vârsta constituie vreodată o scuză? Avem vârsta viselor noastre.

Acest cuvânt de spirit îi dădu o stare de bună dispoziţie Bătrânului, îşi luă ceaiul, fiindcă era deja ora opt, iar barmanul tocmai i-l adusese ca de obicei, cu o ramură de tei pe un platou în semn de admiraţie comună pentru Billie Holiday.

Coşmarurile dădeau lucrurilor importante un loc nou şi limpede în conştiinţă. Nu mai exista lirism confuz, liniştea

care urmează respinge intolerabilul.
Trebuia să o găsească pe Alba şi pe marţialul ei soţ. Comportamentul tinerilor nu înceta să-l neliniştească pe Profesor. Proximitatea crimei. Iarăşi lupii.
— Plaja este poluată, iar femeile sunt urâte: trupuri fără graţie. (Vespasian.)
— Am văzut un pescăruş care se repezea în picaj să prindă peşte. Crud şi precis, frumos. (Alba.)
— Nu te gândeşti decât la păsări şi la tine. Nu putem avea o conversaţie. (Vespasian.)
— E lună plină în noaptea asta. (Alba.)
— Vezi, ce-ţi spuneam? (Vespasian.) Tăcerea Albei.
— Curierul de Santa Barbara nu mai încetează cu elogiile la adresa serialului de aseară, dar cum tu nu te mai uiţi la televizor, n-ai să înţelegi nimic. Apropo, se anunţă o nouă creştere a preţurilor. Dar şi a soldelor militarilor, automat. (Vespasian.)
— Scrie despre asta în Curieri (Alba.)
— Bineînţeles că nu! Nu fi proastă! Bucură-te, te interesează, nu? Din moment ce mă priveşte pe mine! (Vespasian.)
— Cu siguranţă, oamenii devin lupi. (Alba.)
— Iar începi! Ăsta-i cursul normal al lucrurilor, preţul care trebuie plătit pentru progres. (Vespasian.)
— Somn. Şi multă tandreţe. (Alba.)
— Asta e, ai să rămâi toată viaţa un copil, un copil trist. (Vespasian.)
— Nu trebuie să te laşi. (Alba.)
— Adică? (Vespasian.)
— Nu trebuie să te laşi dus de plictis. Indiferenţa vine din plictiseală. (Alba.)
— Există lucruri şi mai rele. (Vespasian.)
— Da, imaginile. Nu: „Ce va zice lumea?” – frază-cheie a părinţilor noştri, de care începem să ne batem joc – ci mania de a-ţi face o imagine care durează cât un jurnal sau un spot publicitar. (Alba.)

— Foarte puţini ajung la asta. (Vespasian.)
— Exact. Dar ce competiţie! (Alba.)
— Nu-i nimic în imaginea asta. Oamenii care vor aşa ceva sunt nuli. (Vespasian.)
— Ai de ales între lupi şi nulităţi. Uneori sunt aceiaşi. (Alba.)
— Uneori. (Vespasian.)
— Tot mai mult. Şi tu vrei o imagine, ştiu. (Alba.)
— Pot să mă lipsesc de asta. Dar nu de meseria mea. Spectacolul nu este totuşi o crimă. (Vespasian.)
— Nu ştiu. O perversitate? Nimic nu este interzis, şi de fapt totul este. Nimic nu rămâne, totul trece. (Alba.)
— De ce nu? Viaţa trece. (Vespasian.)
— Profesorul trăieşte. (Alba.)
— Asta-i viaţă! O relicvă. Un somnambul. (Vespasian.)
— Un ax. Contragreutate. Unde s-a dus cultura? Mi-e drag. (Alba.)
— Mie nu. (Vespasian.) -Eşti prea. (Alba.)
— Cum? (Vespasian.)
— Animal. (Alba.)
— Erotic? (Vespasian.)
— Chestie de gust. (Alba.)
— Nu-ţi mai plac? (Vespasian.)
— Ba da. Nu te văd decât două ore pe zi, punând la socoteală şi mesele. (Alba.)
— Munca. (Vespasian.)
— Puterea. (Alba.)
— Exact. (Vespasian.)
— Atunci, plictisul. (Alba.)
— Ce-i? (Vespasian.)
— Când este imposibil să gândeşti cuvântul „împreună”. (Alba.)
— Există şi lucruri mai rele. (Vespasian.)
— Ura. (Alba.)
— Să nu exagerăm nimic. (Vespasian.)
— Nu-mi spune că nu o cunoşti. (Alba.)

— Suntem într-o lume în schimbare. (Vespasian.)
— Graba profitului, plus lenea. Faptul de a-ţi satisface pasiunile cu orice preţ nu naşte decât monştri. (Alba.)
— Monştri pentru cine? (Vespasian.)
— Pentru Ovidiu. (Alba.)
— Ba nu. Lui Ovidiu metamorfozele i se păreau logice. (Vespasian.)
— O anumită logică. Condamnare. Decădere. (Alba.)
— Cât moralism! Nu se mai face nici măcar literatură proastă cu bunele sentimente. (Vespasian.)
— Sunt o sentimentală. Eram. (Alba.)
— Asta-i cel mai plictisitor. Te-am prevenit. (Vespasian.)
Ea se miră că erau de acord în dezacordul lor. El se gândi că nici o altă femeie nu avea acest păr cu reflexe arămii care compensa înfăţişarea ei gravă de moşmoană.
Bătrânul se apropiase de ei, cu sucul de portocale în mână. Barmanul stătea în spatele barului ca un intrus conştient de statutul său de intrus, aşteptând momentul propice să se îmbete de vocea neagră a idolului său.
— L-aţi uitat pe Tibullus, copii! (Septicius Clarus.)
— Pe cine am uitat?
— Ah! Să piară mai degrabă tot aurul din lume şi toate smaraldele, decât călătoriile mele să facă să plângă o prietenă.„ „O quantum est auri pereat potiusque smaragdi, /Quamfleat ob nostras ulla puella uias.„ Sau, scuzaţi-mă că visez în plină zi., JVon ego laudari curo, mea Delia: tecum/Dum modo sim, quaeso segnis inersque uocer; /Te spectem, suprema mihi cum uenerit hora, /Te teneam moriens deficiente mânu.” Mă urmăriţi? Ce delicateţe, nu-i aşa? (Bătrânul.)
— Totuşi, Tibullus l-a avut ca iubit pe Marathus, după discidium-ul său cu Delia, şi apoi această violentă pasiune pentru Nemesis, fictivă curtezană. (Alba, elevă fidelă şi sceptică.)
— Fără discuţie, desigur, dar ce suflet minunat, simetrie de umbre şi lumini, la acest bărbat tânăr, mort totuşi înainte

de lisus, şi cu mult înainte de Plotin. Gândiţi-vă, un roman care se îndepărtează de glorie şi, aparent, de războaie şi orgii. „Nu, nu-mi pasă de glorie, Delia mea: lângă tine de-aş putea să fiu, consimt să mi se spună laş şi trândav: ah! Când îmi va bate ceasul, să te pot privi, să te ating, murind, cu mâna mea slăbită!” (Bătrânul.)

— Prefer, full ofpassion, jealousy andhate.” (Barmanul nerăbdător.)

— Sunteţi un visător, Profesore, un romantic deplasat, şi îndrăgostit de Delia – pardon, de Alba. (Vespasian.)

— Fără îndoială, desigur, tinere. Eros, Amor., farcite, quam custodii Amor, molare puellam, /Ne pigeat magno post didicisse malo.” Existau legături între oamenii aceia, care nu erau totuşi uniţi. Nici pasiune, nici indiferenţă, libertatea este o legătură, probabil. Apoi a venit rândul nostru, al creştinilor, şi al celor care au mai rămas la Santa Barbara, spre exemplu. Fac parte dintre ei, evident. Dar unde s-au dus Ovidiu, Tibullus şi chiar Suetonius, dacă vrei, Alba? Fiindcă aceasta-i întrebarea, nu-i aşa? Unde s-au dus? (Bătrânul.)

— Au dispărut, e clar. (Vespasian.)

— E o ipoteză, tinere, o simplă ipoteză. Mă gândesc, în ce mă priveşte, că s-au metamorfozat, în ce? În noi. În voi. În discurile barmanului, în Santa Barbara însăşi, de ce nu? În consecinţă, îi putem regăsi, dacă cercetăm bine. În texte, evident, sub ruinele vechilor palate şi biserici, şi chiar în gândurile oamenilor care îşi schimbă chipul. Aţi observat: figuri de lupi, nu-i aşa? Să nu-mi spuneţi că nu i-aţi văzut prin preajmă. Cu toate astea, la ei, la voi, mai rămân urme. „Maybe I'm afool, but it's a fim.” Nu trebuie să ne temem de lupi. Eu continui să caut semnele prietenilor mei de odinioară. (Bătrânul.)

— Putem halucina cât vrem. (Vespasian.)

— Sunteţi impresionat de diferenţă, înainte, după. Dezamăgit, fără îndoială. (Alba, privindu-l pe furiş pe Vespasian.)

— Într-un sens, într-un sens. Dar mă încăpăţânez. „Iar tu mă vei plânge, Delia, când voi fi aşezat pe rugul gata de a fi aprins – Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto, /Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis – şi, amestecate cu lacrimi amare, îmi vei da săruturi, vei plânge: nu ai inima zăvorâtă, în pieptul tău fraged nu e închisă o piatră.” (Bătrânul.)

— Un obsedat, obsedat de moarte. (Vespasian.)

— Contrariul unui criminal. (Bătrânul.)

— Aici, oamenii nu se gândesc decât să domine şi să se ucidă. (Alba.)

— Îţi faci gânduri negre, draga mea. Nu fac decât să se uite la televizor. Facem o plimbare pe plajă? (Vespasian.)

Bătrânul era convins că Vespasian nu avea nevoie de Alba ca să-şi reverse acest gen de idei: să domine şi să se ucidă prefăcându-se că sunt atenţi la imagini, la benzi desenate, la filme, la televizor, cu privirile mereu paralele cu ale celorlalţi. Fiindcă la Santa Barbara privirile celorlalţi nu se întâlnesc decât într-un ecran care înlocuieşte infinitul vechii geometrii. Un om dur, acest Vespasian, un adevărat Lycaon, un personaj de-al lui Ovidiu şi el, un duşman al lui Jupiter, nici o înrudire cu Tibullus, o, nu! Sărmana Alba, îl va părăsi ori va ajunge ca el. Ce-i de făcut? Nu se poate face nimic. Rămâne îngrijorarea.

— „în curând va veni moartea, cu capul înconjurat de tenebre, în curând va veni pe furiş vârsta care te domoleşte.” într-o zi – e-atât de departe pe cât credeţi, copii?

— Limba voastră va fi la fel de moartă ca şi această latină pe care eu o readuc la viaţă. Profitaţi, profitaţi de ea., Jnterea, dum fata sinunt, iungamus amores: lam, uenit tenebris Mors adoperta capul.” (Profesorul, îndepărtându-se.)

— Poezia este farmecul lui. (Alba.)

— Farmecul unui om slab. (Vespasian.) „Mă sperii”, gândi Alba, care nu zise nimic. Teroarea o făcea frumoasă, fiindcă

era gravă, dar nefericită. Dispărură în adirea teilor în spatele cărora se deschidea alba întindere de nisip.

Partea a doua SERIE NEAGRĂ.

I. NICI MAI MULT, NICI MAI PUŢIN.

L.

Aşa poate începe povestirea Bătrânului şi a lupilor, concepută de departe de un observator anonim şi ascuns, care nu este altcineva decât autorul disimulat al aventurii. De îndată ce conducătorul jocului se arată cât de cât, iar naratorul ocult se manifestă şi se include în povestire, aceasta – până acum onirică sau livrescă, adevărată sau grotescă – se transformă (prin simpla implicare a autorului într-un rol nou) în căutare de enigme, în anchetă poliţienească. Prin urmare, dacă este adevărat că urmaţi derularea acestei poveşti în timp, mişcările intrigii şi schimbările genului ce se vor produce sunt, în definitiv, o chestiune de spaţiu, de distanţă, de geometrie psihică, pe care naratorul le alege folosindu-se de cuvintele sale.

Sunteţi invitaţi într-o lume ciudată: personaje insolite, fosile ale unei civilizaţii necunoscute, indiscutabil moartă, gnomi inabordabili folosind cuvinte luate din vreo limbă moartă şi ea, ori chiar inexistentă. Acest unghi de vedere îi acordă scriitorului o neutralitate care în definitiv este o insolenţă: aroganţa oamenilor plini de sine, de tradiţia şi de credinţa lor, sub care se ascunde o grabă logică de a trage concluzii, adică, în mod fundamental, prostia. Dar dacă este o prostie prestigioasă, demnă şi creatoare, care instalează tocmai autoritatea creatorului-autor şi nu se întreabă deloc cum acest om şi pana sa au putut da naştere sau au dorit aceste creaturi îndoielnice, aceşti străini provenind dintr-o Atlantida scufundată, apărută pe neaşteptate doar din capriciul imaginarului.

Totuşi, este suficient ca bizareria propriilor construcţii să-i apară ca evidentă pentru ca autorul, distant şi anonim, să se pună în discuţie, îşi spune numele pentru ca mai întâi să-şi caute legăturile, pe care sfârşeşte prin a. le bănui

familiare, cu acele fantasme mai mult sau mai puţin groteşti cu care şi-a populat paginile şi care revelează, ca într-un coşmar, părţi trăite sau de care se terne din pro-pria-i biografie, începe mai apoi ancheta, se face poliţist sau arheolog. De la Scrisoarea furată la Salammbo, aceeaşi curiozitate îl însufleţeşte pe acest analist neaşteptat care dă la iveală, sub aparenţa de semne şi de vestigii, o pasiune mai degrabă sordidă. La fel ca gustul coacăzelor pe limbă ori senzaţia biciului într-un bordel, chiar în acelaşi moment în care se încheie, împreună cu muzica, acea calmă catedrală a Timpului regăsit.

În fine, o dată ce bucăţile din sine sunt împărţite între protagoniştii acestei serii negre care a luat locul povestirii epice iniţiale, e posibil ca anchetatorul, devenit pentru nevoile naraţiunii detectiv, să se dovedească, pentru a sfârşi, o fire sensibilă. Afectuos, altfel spus liric (ca Sherlock Holmes, James Bond şi chiar Mike Hammer), el întruchipează infantilismul cu pălărie melon şi cizme din piele, vestă antiglonţ, revolvere sofisticate şi maşinuţe superperformante. Asta înseamnă că acel contemplativ, fost cândva cercetător, se metamorfozează în poet. Romanul regresează în fragmente, proză poetică, sensibilitate exagerată şi compasiune mai mult sau mai puţin acide, care arată eterna reîntoarcere a lucidităţii, într-adevăr, când se epuizează ajungând la capătul durităţii sale, cuvântul regăseşte supleţea şi slăbiciunea punctului său de plecare, vorbirea copilului, jocurile cu numărarul şi interminabila variaţie pe tema lui „nani-nani, puiul doarme”. Nu pentru a se complace în el, nici chiar pentru a se opri, ci pentru a include senzaţia în scrieri şi în lirism, mărturisire de culpabilitate sau de neîmplinire, în înlănţuirea însăşi a intrigii, în schimb, povestirea pariază pe bucuria de care toată lumea are nevoie pentru a urma o aventură.

Aşadar, e bine să se spună tot felul de poveşti. Bineînţeles, cei care au talentul de a povesti şi de a scrie încă din tinereţe se limitează, cu înţelepciune, la povestiri scurte, cu

un singur nucleu: simple reluări ale unei contemplări, oraţie algebrică. Logica transformată în rugăciune. Romanul se transformă în filosofie, iar infuzia unuia în cealaltă, a uneia în celălalt, elimină frontierele genurilor diferenţiate cândva pentru folosinţa şcolarilor care nu mai citesc deloc.

Să ne imaginăm totuşi nişte fiinţe imature şi a căror înţelegere, dezvoltându-se pe măsură ce se presupune că se maturizează, ar consta în ascultarea slăbiciunilor lor: angoasă, teamă, insomnie, prostie, bestialitate, brutalitate, crimă, sau cine mai ştie ce? Oamenii aceştia, când îndrăznesc să vorbească, povestesc. Povestirea se aseamănă cu nişte bucăţi dar, mai degrabă, cu un puzzle, şi fac din ea o ghicitoare. Există un sens, spune povestea, dar acest sens este impalpabil; există un proiect, însă scopul lui îmi scapă; există o acţiune, dar cine o va înţelege, pe cine va tulbura ea?

Această povestire, care ne spune puţinul care se petrece, nu este altceva decât maşina spectacolului, firul care mişcă marioneta. Dacă eu îmi modific felul de a povesti, umbrele drept care vă luaţi în carnavalul care vă atrage îşi schimbă şi ele sensul, artificialitatea şi asemănarea cu realitatea. Bătrânul nu este numai Bătrânul, Alba sunteţi poate dumneavoastră, iar Vespasian? Hai, vedeţi cine are puterea la Santa Barbara, de îndată ce mă amestec eu.

Apariţia-dispariţia are loc sub formă de povestiri, şi, dat fiind că eşti născut pentru a muri, cuvântul potrivit pentru aceste două extreme ale condiţiei tale – cât şi pentru ceea ce există între paranteze – este tocmai o poveste care„ se face şi se desface în acelaşi timp cu ceea ce crezi că eşti „tu însuţi„. Sub rigoarea metodei, a conceptului, a îndoielii şi a pariului, eu revendic şi proclam demnitatea minoră, ca şi vitalitatea terapeutică, estetică, filosofică – aş merge până la a spune fizică – a acestui spaţiu politop unde se regăsesc, se recunosc şi se pierd cei sărmani cu duhul, care îndrăznesc să spună „eu” în diverse feluri, ca mine, atunci

când încearcă să pună în cuvinte aventuri secrete pentru a suporta viaţa.

Încă de la sosirea mea în Santa Barbara – distracţie sau înclinaţie pentru suspans? Nu v-am precizat clar că Bătrânul, Alba şi Vespasian, atunci când nu erau în vacanţă, locuiau în Santa Barbara – am găsit locul bântuit. Nu aş putea să vă spun ce indicii m-au condus spre această certitudine. De altfel, probabil că dumneavoastră aţi conceput acest gen de bănuieli ajungând în gara sau în aeroportul unui oraş necunoscut şi care totuşi vă aduce dintr-odată în minte nişte intrigi viclene, intime, dar uitate, de negândit, absurde, care prind formă aici cu o tulburătoare consistenţă. Erau oare chipurile locuitorilor, cu expresii dure şi priviri piezişe, despre care mai târziu Bătrânul avea să-mi spună că sufereau anamorfoza lupilor? Erau nenumăratele necrologuri lipite pe ziduri şi pe arbori ca nişte afişe electorale sau invitaţii la un bal de cartier, ridicând în slăvi meritele morţilor cu o asemenea emfază încât ajunsesem să mă întreb dacă defuncţii nu fuseseră victimele acestor autori necrofili, jucării predestinate ale unor poeţi morbizi? Să fi fost, în fine, amintirile mele din copilărie, fiindcă petrecusem ani de zile în acest oraş, fără a păstra altceva decât câteva prietenii şi asemenea istorii nesigure pe care adolescenţa le transformă în halucinaţii?

La drept vorbind, convingerea mea nu se baza pe motive valabile. Doar nişte impresii, presentimentul unei crime iminente, ceea ce aş fi putut numi angoasă dacă aş fi fost cât de puţin nevrozată. Nefiind aşa, înaintam, mai degrabă destinsă, prin Santa Barbara.

Centrul era plin de monumente de la începutul erei creştine şi de o aglomerare de biserici vechi, „unice în lume”, precizau pliantele turistice. Autorităţile locale îşi petreceau timpul restaurându-le, transformându-le în muzee, închizându-le sau redeschizându-le, după cum erau vremurile şi coloratura politică. Pentru moment, aceste curiozităţi erau părăsite de credincioşi, noua putere numise

nişte falşi preoţi, iar Bătrânul nu se dădea înapoi să-i tot hărţuiască: „Nici pe departe! Nu vreau să văd în faţa ochilor un om care face din sacralitate o exercitare a unei meserii. Faţa îi este ipocrită, este rece şi mort asemenea zeilor săi.” Profesorul îmi spusese că în nopţile cu lună plină, unii paznici, cu prefăcută neatenţie, lăsau lupii să se instaleze în locurile sfinte.

Câteva palate Renaissance şi nişte case impozante din secolul al XVIII-lea, rechiziţionate şi transformate în ministere, şi nişte vechi case burgheze, mai degrabă lipsite de stil şi prăpădite, ocupate încă de nişte locuitori din familii aristocratice (printre care Profesorul), formau acest centru arhaic, precar şi ameninţat de dispariţie care îi emoţiona pe vizitatori, în partea de sud-est era mărginit de un parc imens care adăpostea un lac unde Bătrânului, în tinereţea sa, cu mult înainte de sosirea lupilor, îi plăcea să meargă să vâslească duminica şi să-şi plimbe fetele cu barca, în timp ce mama lor pregătea vânatul şi crema caramel. Acum, parcul era puţin frecventat: „Locul nu este sigur, înţelegeţi”, spuneau oamenii întorcându-şi repede chipurile stânjenite şi încruntate înainte de a porni în grabă spre periferie.

Santa Barbara se dezvoltase enorm în ultimii patruzeci de ani: blocuri, turnuri, hipermarketuri, parcări, autostrăzi se întinseseră de jur-împrejur la nesfârşit. O imensă suburbie care nu înceta să crească, fiindcă oamenii nu mai voiau să locuiască în sate („Lupii atacă mai uşor la ţară, firește”, îmi explica Bătrânul), iar Santa Barbara, gigantică, aproape că atingea Santa Domenica, de care altădată era despărţita printr-un drum pe care îl străbăteai într-o zi. Acum, Santa Domenica ajungea tot în acelaşi mod până la Burgos şi alte ' vechi târguri şi sate, până în staţiunile balneare de la malul mării, în aşa fel încât întreg ţinutul era de-acum o Santa Barbara continuă, abia întretăiată de câteva întinderi pustii pe care le brăzdau autostrăzile şi lupii.

Alba şi Vespasian locuiau la etajul douăzeci al unui bloc-turn din acea gigantică zonă modernă, nu departe de fostul centru. Se considerau privilegiaţi, fiindcă la baza blocului lor tocmai se construise o fântână ultramodernă, ultima modă a artei figurative, care le stârnea bucurie copiilor şi o perplexitate visătoare bătrânilor care stăteau acolo cât e ziua de lungă pe băncile ce înconjurau capodopera, în mijlocul bazinului, nişte sculpturi colorate reprezentau membrele dislocate ale unei creaturi care ar fi putut trece drept soţia lui Gulliver la liliputanii care suntem: un ochi uriaş, un nas enorm, o gură roşie descoperind nişte dinţi albi ca faianţa, nişte sâni umflaţi cu silicon, un şold de ondină capabilă să doboare Mont Blanc-ul cu o lovitură de coadă, şi pe deasupra pălăria de paie a frumoasei căpcă-une şi umbrela sa de mărimea unei roţi. Fiecare dintre aceste elemente impresionante se învârtea în jurul axului şi vibra în spirală în bazin, proiectând jeturi pe care vântul le spulbera uneori asupra mulţimii de gură-cască încântaţi.

— Ciudată idee pentru o fântână. (Alba încerca să folosească tonul său mieros de fetiţă.) însă trebuie să recunoaştem că nu toată lumea are aşa ceva sub fereastră.

— Suntem în inima capitalei? Viitorul! Ei bine, te întreb, ai văzut tu ceva mai bun? Unde, când, cum? Vai de tine, fetiţo! Pur şi simplu nu te poţi entuziasma.

Bătrânul prefera să evite ochiul larg deschis, nasul uriaş, sânii siliconaţi. Se limita să o invite pe Alba să ia ceaiul la el, în vechiul său imobil cenuşiu, alături de biserica unde slujeau falşii preoţi. Ceea ce ea se grăbea să accepte, trebuie să o spunem, fiindcă şi ea simţea cum crima dădea târcoale la Santa Barbara, traversând autostrăzile, supermarketurile şi blocurile pentru a se instala acolo, invizibilă şi provocatoare, în jurul fântânii unde se învârtea uriaşa creatură dezmembrată, însă Alba era obligată să-i întoarcă invitaţia, iar Bătrânul trebuia să se urce la etajul douăzeci, făcându-se că nu vede specimenele de artă

contemporană, ameţit mai mult ca niciodată de prezenţa lupilor, de-acum infiltraţi peste tot.

Avioanele încă mai erau în grevă, de aceea m-am gândit să-mi las bagajele la Orly ca să mă duc după vreo şase ore la Roissy şi să-mi aştept la nesfârşit zborul care afişa „amânat”. Pe scurt, la aterizarea la Santa Barbara, nu închisesem ochii de mai bine de douăzeci şi patru de ore. Imediat ce m-am debarasat de valize, la hotel, m-am dus la vechea mea prietenă din copilărie. Cea mai bună modalitate de a lua pulsul acestui ţinut unde crescusem; tatăl meu era pe atunci la ambasada Franţei. Bineînţeles, unii trebuie să-şi fi amintit de ambasadorul Delacour, şi prin urmare domnişoara Stephanie Delacour nu era lipsită de relaţii bine plasate, însă aveam nevoie de ceva concret, direct.

Alba m-a primit cu acel aer impasibil pe care i-l ştiam de pe vremea colegiului, însă imediat mi-am dat seama de descumpănirea ei în timp ce beam cafeaua fierbinte pe care tocmai mi-o pregătise şi care îmi făcuse greaţă. Stânjeneala îi accentua trăsăturile feţei, o faţă oarecare sub casca de păr roşcat: dar, în clipa aceea, era frumoasă. Numai ruşinea putea să o scoată astfel din banalitate şi să-i dea o asemenea personalitate, „în acest sens, Vespasian îi este necesar”, mă gândeam eu, iar ideea m-a ajutat să-mi reprim dezgustul faţă de acea cafea extraordinar de tare şi faţă de zgomotul confuz care se auzea, încă din zori, dinspre fântâna cu uriaşa sa dezmembrată.

Am putut aşadar să ascult şi chiar să reţin frânturi din povestirea pe care Alba mi-o spunea de fiecare dată când mă opream: amestec de tulburare şi de eliberare, psihoterapie secretă şi amicală care îi permitea să tacă până la întâlnirea următoare. Evident, eu mă gândeam mai ales la reportajul meu despre situaţia politică din Santa Barbara care preocupa vag, din când în când, presa mondială. Astfel, gândindu-mă la întâlnirile care mă aşteptau, o ascultam pe sărmana şi frumoasa mea Alba cu acea atenţie pe care credem că o au psihanaliştii şi care

astăzi mi se potrivea în mod natural, din cauza Sântei Barbara şi a acelei nopţi albe prin avioane.

— Bea-ţi cafeaua, Stephy. O cafea rece mai are doar jumătate din tăria ei.

Era sentenţioasă, plicticoasă, adorabilă. Maternă, deci inexorabil tristă. Am mai făcut un efort ca să o ascult.

Astfel, Vespasian considera că sexul este o problemă de tehnică. Mai întâi, Alba îl găsise amuzant. Acum i se părea bestial. Mă întrebam dacă îşi va da seama într-o zi că toată chestia asta nu însemna nimic.

Altceva?

Veselia lui Vespasian, zgomotoasă şi afişată, nu cerea nimic, nu atrăgea pe nimeni, dar se mulţumea să respinge ceea ce nu o reflecta. O veselie lipsită de temei este o detestare exaltată. Orice cuvânt care nu era flatare îl plictisea atunci când nu îl lua drept o ofensă. Conversaţia lua rapid o altă întorsătură, condamnată la ritualul complimentelor sau la liniştea bosumflată.

Observaţii personale sau sugestii ale Albei, situaţia cuplului se dovedea dezastruoasă. Ura scurtează frazele, iar prietena mea, măcinată şi înfrumuseţată de jignire, îşi derula romanul familial picătură cu picătură, însă cu hotărâre. Spunea toate aceste fapte mărunte cu o voce plină de subînţelesuri care transforma fiecare detaliu în prevestire.

Când el se întorcea, târziu, nu avea ochi decât pentru televizor: nu pentru a se distra, ci pentru a deveni neatent şi a dispreţui mai bine lumea din jurul lui. Aşadar, Vespasian nu mai vorbeşte, închis într-o viziune etanşă, el se fereşte de vocea umană. Numai ecranul îl atrage, difuzând imagini fatalmente fascinante, fiindcă se dau. Priveşte: oare ascultă? Spectacolul nu are nimic din ceea ce înseamnă vorbirea, fiindcă nu invită la dialog. Eşti înăuntru sau în afară, anulat sau supra-uman, nimic sau totul, dar singur. Lui Vespasian îi place, îi place nimicul, îi place să se cufunde

în imagini pe care le ştie false, dar care i se par puternice, fiindcă se dau.

— Ştii (Alba nu înceta să mă ia drept martor), nu conştientizează că are o viaţă dublă, fiindcă nu are conştiinţă. Conştient, inconştient: tu crezi în aşa ceva? Mai degrabă o mulţime de imagini. O expoziţie de măşti ambulante, compuse fiecare pentru o scenă artificială. Crezi că un asemenea lucru este imposibil? (Cred că am făcut o mutră plictisită.) Dacă ai şti! Nu, nu-i o boală, nu-i ceea ce vreau eu să spun. E devorat de dorinţa de a fi unic pretutindeni. Vespasian trăieşte în lumi incomunicabile, în care umbrele care îl înconjoară nu cunosc decât figura lui. Fiecare umbră şi fiecare loc posedă doar un singur şi unic Vespasian. Eu cunosc toate chipurile sale, sau mai degrabă cusăturile care ţin fragmentele la un loc.

Dacă ar fi renunţat să mai ţină fragmentele „la un loc”, oare prietena mea nu ar mai fi fost atât de tristă? Mi-e ciudă pe mine că nu pot fi o adevărată complice. Dar ascult, legănată de insomnie.

Orice frază poate fi înţeleasă drept contrariul a ceea ce spune. O remarcă anodină sau care flatează se transformă în acuzaţie, critică sau ameninţare. „E vreme bună” spune ea. El înţelege: „Mă plictiseşti”. „Insolit, complex”, continuă ea. „Obscură, incomprehensibilă”, înţelege el. Greşeşte el? „Să-ţi bănuieşti femeia în fiecare dimineaţă; dacă tu nu ştii de ce, ea ştie” (proverb universal). Această neîncredere o pune pe Alba pe pista propriei suspiciuni, înainte necunoscută, începe prin a se mira, apoi se lasă în voia evidenţei. Atunci când evidenţa nu-i nimic altceva decât o ostilitate, se află pe calea adevărată, dar la ce le foloseşte asta? Să se deteste sau să râdă? Alba şi Vespasian se evitau ca să nu îşi declare război.

Ea nu mai îndrăznea să se îmbolnăvească. Această constrângere avea avantajul de a-i garanta o sănătate falsă, dar încăpăţânată. Fiindcă poţi rămâne în formă din pură teroare. Teamă ca nu cumva el să explodeze: „Da' casa asta-

i un spital! Mi-e de ajuns al meu! Ar trebui să te îngrijeşti un pic.” Degeaba îşi spusese că el se temea să o vadă bolnavă fiindcă era hipersensibil, în mod dureros, şi că o iubea mult, în felul său. De acum, mânia lui nu o mai liniştea, nu o mai stimula.

În realitate, gripa presupusă a Albei îl făcea pe Vespasian mai puţin interesat pe durata bolii: oare nu era un motiv suficient pentru a detesta o femeie trecută?

— El spune că, în fond, lupii sunt preferabili Republicii de la Weimar. (Alba încearcă să dea o notă elevată conversaţiei, sau mai degrabă monologului ei, dar o simt din ce în ce mai confuză în a povesti nişte lucruri care i se par şocante în mod clar.) „Lupii sunt mai puţin fragili şi mai puţin ipocriţi, asta-i. În rest, care-i diferenţa? Asta crede el.

Şi îi lăuda pe dictatorii-vedetă de la televizor: Hitler, Stalin, Castro, Idi Amin Dada, Bokassa, Saddam Hussein. „Ironie neagră, antifrază, se gândeşte mai întâi Alba, mediocritatea regimului anterior îl dezgusta pe un om pătimaş ca Vespasian.” Şi totuşi jocul există prin opoziţia la ceea ce nu este el: un joc de cuvinte neîncetat şi total nu mai este o sfidare, devine un nonsens, o idioţenie, o tortură. Sub influenţa alcoolului, Vespasian îşi pierdea orice măsură. O stare răzbunătoare îi înceţoşa ochii, îi făcea glasul răguşit.

— Oamenii sunt de o urâţenie!„ Repetă mereu chestia asta în timp ce se plimbă pe plajă pe sub chiparoşi. „Nu au nici o ţinută, mai ales femeile. Sunt vulgare. Prietena ta Stephy Delacour pe care o socoteşti un star: idem. Gheboasă, şleampătă. Nu ţi se pare?”

Lucrul mă miră un pic, şi mi se pare că este de prost gust ca Alba să-mi repete aceste cuvinte pretenţioase şi jignitoare, însă reuşesc să-mi compun o grimasă de condescendenţă.

„Oricum, alţii arată mai bine ca mine” (insinuează Alba, minionă provocatoare). „Asta nu schimbă nimic (continuă Vespasian, fără a se arăta curtenitor). La spital, urâţenia

este normală. De altfel, omul este bolnav pentru că e urât şi viceversa. Dar cel puţin acei oameni se declară învinşi şi se îmbolnăvesc, în timp ce aşa-zişii sănătoşi. Ce mai saci de carne!”

Albei îi era suficient să înţeleagă aceste fraze dezgustate pentru ca ele să i se pară raţiunea întruchipată. La urma urmei, nu este monstruozitatea secretul fiecăruia dintre noi? Alba nu îndrăznea să urmărească la alţii bizareria, fiindcă nu voia să o surprindă la ea însăşi. Vespasian avea însă brutalitatea de a o arăta cu degetul, ca un copil lucid şi fără reţinere. De altfel, şi Bătrânul spunea acelaşi lucru, însă folosind un alt fel de imagini, mai puţin crude: acea politeţe greu de suportat a fantomelor. Pentru a simplifica, Alba îl bănuia pe Vespasian că se simte ameninţat personal de urâţenie, de prostie, de degradare. Se mulţumea cu un zâmbet care ajungea să-l exaspereze. Nu avea el oroare de aceste înţelegeri, aceste sclifoseli ale oamenilor slabi?

„Telefonul!” E pentru Alba. Umilit, iritat, Vespasian îşi ridică bărbia pătrată ca un câine care nu îşi găseşte prada. Gelos? Nu chiar. Dar ia uite, la acest număr de telefon pentru unii mai există şi altcineva în afară de Vespasian!

Angoasa dilată inima şi ridică în creier un val de sânge care îi înceţoşează judecata. Copleşirea înlocuieşte ura şi pofta de a striga. Alba nu scoate decât ţipete neauzite, tăcute. O învăluie o oboseală care o face să-şi încovoaie spatele, îi lasă în jos colţurile gurii. Ne întrebăm de ce unele femei îmbătrânesc devreme. Angoasă neîmpărtăşită cu nimeni. Dacă ar fi avut un copil, l-ar fi mângâiat şi l-ar fi plesnit tot timpul. Dar nu avea.

La urma urmei, Vespasian ar fi putut foarte bine să o lase baltă? Eroare! Părerea este stupidă. Gestul ar risca să li se pară sordid celor din jur. în plus, „împăratul” avea nevoie alături de sine de o femeie cât de cât convenabilă: el o acceptă, ea îi datorează totul, el îşi canalizează spre ea mânia, ea acceptă, înţeleaptă, e destul de comod aşa, câteodată chiar este ceva erotic. Mai rar de când Vespasian

îşi păstrează excitaţia pentru sine; se masturbează, se duce la femei emancipate care adoră plăcerea şi nu-i cer nimic. Oamenii ca Alba cred că asemenea jocuri nu există. Ba da! Cel puţin Vespasian e sigur de asta.

De acum, Alba se confundă cu timpul care trece. Nu se mai preocupă decât de ceea ce este de făcut după aceea: secunda de după, minutul care urmează, ora următoare, ziua, noaptea, săptămâna, luna, anul următor. Absorbită de o aspiraţie iară odihnă, care nu lasă nici un loc plictiselii şi nici disperării. Latinista mea de odinioară trăieşte indiferentă faţă de spaţiu, fiindcă este proiectată în timp. Şi totuşi, nu este vorba de un proiect oarecare, fiindcă ea nu are planuri nici pentru sine, nici pentru altcineva. Nimic altceva decât umplerea unei continuităţi care şterge angoasa şi despre care ea ştie oarecum că ritmul accelerat o apropie de eliberare. De moarte? De ce nu? Aşteptând, nu se gândeşte la aşa ceva. Se gândeşte doar la un lucru: „după”. „După” nu mai este un gând, ci graba care o ţine ocupată.

Mi-a povestit ea într-adevăr asta, sau am ghicit-o eu? Încerc să mă regăsesc acum, după ce am părăsit Santa Barbara, un eşec, trebuie să spun. Însă atunci, afundată în fotoliul de catifea galbenă cu acea cafea interminabilă, deasupra fântânii cu soţia lui Gulliver, eram impregnată de povestea lor ca de un miros fezandat şi totuşi familiar. Eram pornită împotriva ei pentru că-mi parazita în felul acesta proiectele, de altfel serioase, reportajul politic despre acea ţară care nu se sinchisea de drepturile omului, dar simţeam că mă las prinsă în capcana deliciilor pe care le procură nefericirile neinteresante ale altora. Şi nu se terminase.

Se înţelege că gravitatea Albei putea plictisi de moarte pe orice bărbat, dar mai ales pe Vespasian. Personal, eu o găseam simpatică pe blânda mea cititoare a lui Suetonius, cu cosiţele ei arămii. Dar soţul ei îi prefera de-acum exaltarea permanentă a unei colege care lucra la serviciul alăturat din spital, „Colega de la lifting”. Aşa îi spunea el,

din discreţie şi pentru a-şi minimaliza propria dependenţă faţă de acea femeie puternică, în realitate, ca întotdeauna atunci când se ascundea, Vespasian nu făcea decât să formuleze adevărul. După părerea Albei, Colega era pur şi simplu un chirurg care făcea liftinguri unor pacienţi bolnavi de imaginea lor cât şi de banii lor: o populaţie tot mai numeroasă, ce se va confunda în curând cu lumea bună a Sântei Barbara, şi care îşi petrecea perioadele de convalescenţă în staţiunile balneare, „atât de pustii cu câţiva ani în urmă, frecventate doar de turiştii străini, îţi aminteşti, unde aveam plăcerea să-l întâlnim pe Profesorul nostru, pe care sper că l-ai revăzut”. Alba îşi continua monologul a cărui logică începeam să nu o mai pot urmări, nici cronologia.

Lată-ne întorşi la Colega de la lifting, personaj cu siguranţă emblematic al spiritului locului. Această femeie ar fi asimilat într-o atât de mare măsură dorinţa generală de schimbare, încât totul, în existenţa mai degrabă sinistră a spitalului, devenea un pretext pentru hohote de râs exagerate, pentru o înfrumuseţare exasperantă. Exasperantă inclusiv pentru pacienţii săi care, totuşi, nu doreau decât să fie remontaţi, dacă îndrăznim să spunem astfel. Or, ei înşişi îşi dădeau seama de prăpastia care separa promisiunile şoptite de Colega de la lifting şi realitatea obţinută după intervenţia ei. Totuşi, exasperarea pacienţilor nu-l impresiona niciodată pe Vespasian, într-atât de puternică îi era obstinaţia de a nu vedea nimic şi de a aproba totul în cea mai bună dintre lumile posibile ale lupilor.

Euforia Doamnei liftingului îl făcea să-şi imagineze viaţa ca pe acea plăcere ascendentă pe care orice copil este îndreptăţit să o pretindă de la mama sa. Când o părăsea în zori pentru a o înfrunta pe Alba sau pe bolnavi, decepţia îi strecura sentimentul unui complot urzit de nişte mediocri împotriva unor oameni rasaţi. „Rasa lupilor” (şoptea Alba, câştigată de partea fantomelor lui Septicius). „Ei şi?” (se

împăuna Vespasian, suveran, mai beat ca niciodată sub masca sa).

În timp ce eu îmi băteam capul pentru a găsi cel mai bun mod de a-i lua un interviu ministrului de interne – reportajul meu trebuia să facă în sfârşit lumină asupra „erorilor poliţieneşti” de la Santa Barbara – Alba schimbase subiectul. Nu fără a-mi propune să fac un duş după ce am băut cafeaua – „este excelent după o noapte grea”, insista ea cu un glas dublat de ruşine. Am acceptat.

Căutând prosoape curate, prietena mea îşi continua povestea. Nu observasem cât de pricepute sunt femeile timide în a-ţi dezvălui adâncurile situaţiei lor familiale, într-o clipă, cu condiţia să fii femeie, dar o femeie neatentă. Adică să fii capabilă să simţi o nefericire comparabilă, fără a fi totuşi în stare să-i anulezi imediat confesiunile începând să-ţi spui propria poveste. Nu cu mult timp în urmă, Alba îşi dăduse în fine seama că Vespasian nu o învăluise niciodată, nu-i invadase, nu-i gustase aroma pielii.

— Crezi că merge, că aşa trebuie să fie. Şi apoi, într-o bună zi, chestia asta îţi sare în ochi, sau mai degrabă o simţi în pântece. Nimic. Nu era absolut deloc aşa ceva. Deloc, înţelegi?

Nu aveam să-i povestesc surprizele pe care le încercasem personal în falsul paradis al sexului. Dar credeam că înţeleg. Vespasian o mângâia, o săruta, o penetra ca şi cum tot trupul îi era acoperit de un imens prezervativ. Ceea ce le procura din când în când o plăcere acră, dar niciodată acea întruchipare (Alba zicea clar „întruchipare”) a unuia în celălalt, care transformă împreunarea în dragoste. „Tot ce se face aici este impecabil şi insignifiant”, părea să spună Vespasian desprinzându-se de ea – satisfăcut sau ironic?

— Înainte de a reîncepe acelaşi exerciţiu cu alte femei. „Tu eşti pur şi simplu un poligam”, ricanau colegii de spital. Vespasian nu înţelegea: prin urmare, petrecăreţii ăştia îşi imaginau că avea mai multe femei şi nu bănuiau absolut deloc că nu avea niciuna. Alba? Alba era doar un alibi:

trebuia să procedeze ca toată lumea, oamenii ezită să pătrundă în tainele tale dacă ai aerul unui bărbat obişnuit, un tip căruia îi plac femeile, în plus, nu-i displăcea să exercite o oarecare putere asupra micii orfane, care de fapt era destul de plăcută, o fată frumoasă şi isteaţă, se zicea. Numai de-ar sta la locul pe care Vespasian binevoia să i-l acorde.

Alternând apa caldă cu cea rece, mi-am alungat căscatul şi m-am străduit să urmăresc, nu fără greutate, această istorie cu adevărat vulgară care începea să-mi dea dureri de cap sau de ficat, nu mai ştiu. Auzeam vorbele Albei, dezlânate şi de o ingenuitate pe care nu mă puteam împiedica să o găsesc vag greţoasă, de dincolo de perdeaua duşului, în timp ce prietena mea se străduia să-mi mai facă încă o cafea.

— Tot fierbinte, dar mai tare, te rog (am strigat eu acoperită de clăbucii şamponului, convinsă că greţurile urmează în mod obligatoriu după insomnii şi că nimic nu este mai bun decât un duş scoţian şi o cafea bună pentru a te curăţa de murdăria psihologică cu care te poate acoperi o prietenă, dacă nu te fereşti).

— Miroase a crimă pe aici. (Alba o spusese apăsat privindu-mă, în fine, în ochi, stând în faţa mea în micul salon, după ce îmi uscasem părul înghiţind ceaşcă după ceaşcă din cafeaua ei supertare.)

— Ai dovezi? (Venisem pentru asta.)

— Un prieten, Septicius Clarus, fostul nostru prof de latină. (Alba.)

— Şi? (Eu.)

— Sunt oameni care se transformă în lupi. El spune că a dispărut Crisip. Nu se mai aude nimic despre Crisip, s-au descoperit nişte gropi comune. Spune că lupii se instalează peste tot. (Alba.)

— I-a văzut, i-ai văzut? (Eu.)

— Bineînţeles, mulţi oameni văd, oameni care au ochi. (Alba.)

— Dar Vespasian ce zice? (Eu.)

— S-a schimbat. Nu I-ai mai recunoaşte. Faţa lui. Bătrânul pretinde că şi el începe să devină ca lupii. (Alba.)

— Chiar aşa! (Nu-mi prea era simpatic Vespasian, totuşi.)

— Te asigur. A devenit de o asemenea. Să zicem de o asemenea sinceritate! Mai ales după ce bea. Zice că mă urăşte şi că mă va ucide. Vespasian este bizar, dar nu minte niciodată. (Alba îşi povestea dramele conjugale cu o linişte care ar fi trebuit să mă mire, dar hotărâsem să nu-i dau atenţie.)

— Bine, draga mea, te las, contează pe mine. Şi stai liniştită, Vespasian al tău, ştii, sunt chestii care se aranjează, (îi vorbeam aiurea din prag, înainte de a porni pe pistele serioase care trebuiau să mă ducă la ministrul de interne.)

— O dată cu moartea, da.

Alba mai ridică o dată ochii ei mari spre mine. Am fremătat văzând din nou cât de frumoşi îi făcea stânjeneala, şi am şters-o pe scări. La urma urmei, fiecare avea dreptul la depresia sa.

Nu ştiam că Alba urma să dispară.

Jos, trupul dezmembrat al doamnei Gulliver plutea în fântână, iar eu am simţit cum creşte în mine presimţirea unei crime care dădea târcoale prin preajmă încă de la început.

Anchetele mele se împotmoleau. Ministrul de Interne m-a primit pe cât de curtenitor, pe atât de impenetrabil. Alba mi-a telefonat din când în când, însă nu aveam timp să ne vedem în seara aceea. Aşa s-au scurs zece zile, iar eu am alergat întruna, în vechiul meu Renault închiriat, pe şoselele noii Santa Barbara, investigând înarmată cu magnetofonul blocurile-turn şi oamenii; eram strivită de plictiseală şi de oboseală, dar nu înceta să mă preocupe neliniştita şi inepta premoniţie a unei orori iminente. Ceea ce spuneau Alba şi Bătrânul era adevărat: oamenii se certau în metrou şi în autobuze, onomatopee, feţe sălbatice;

cozile se lungeau în faţa magazinelor unde nişte animale înfometate se insultau. Era ceva de o mizerie absurdă, iar eu nu găseam nimic de povestit. Poate că este nevoie de o oarecare libertate sau de un soi de graţie pentru ca o poveste să se înfiripe, fie ea şi abjectă.

Cafenelele şi barurile din Santa Barbara dispăruseră, noul oraş vuia de autostrăzi, se construiseră saloane antifonate la ultimul etaj al locuinţelor ieftine. Spre exemplu Oaza, cu cea mai bună reputaţie, datorită aerului condiţionat, mi s-a spus la hotel. O oază de catifea, de vinilin şi de neon, în mijlocul unui ocean de beton, de şosele asfaltate, de pietriş impregnat cu benzină – era aceasta cu adevărat o oază? Cu siguranţă, dacă aveai în vedere podiumul central: un jet de apă înconjurat de banchete, care se învârtea în sensul acelor de ceasornic; peste tot figuri melancolice savurând în tăcere cornete cu îngheţată enorme. Culmea kitsch-ului, de ce nu? Simţeam nevoia unui scotch zdravăn. „Nu aveţi scotch? Aha!

— O vodcă?

— Dacă vreţi.”

Iată. Trebuia să renunţ la planurile de ansamblu. „Eşti prea atrasă de panorame, îţi risipeşti talentul”, critica Alba fiecare dintre deplasările mele, şi avea dreptate. „Mergi spre microcosmos, spre detaliu, spre invizibil.” Pe scurt, prietena mea nu mă găsea destul de subtilă, judeca chiar sever paşii mei greoi de reporter, totul la vedere, nimic în interior. De acord, în fond. Micile istorii ale Albei erau probabil mai semnificative decât statisticile Medicilor fără Frontiere şi ale organizaţiei Amnesty International. Ar fi trebuit să reiau totul de la bază. „Nu există decât microcosmosul, viaţa interioară a bărbaţilor. Şi a femeilor, draga mea Stephanie”, îmi spusese nu demult Bătrânul pe care îl întâlnisem în supermarket. „Apropo, nu te-ai mai văzut cu Alba, a dispărut”, oftase el înainte de a dispărea la rândul său, cu o privire panicată, mi s-a părut.

O căldură nesănătoasă se ridica în aerul prăfos de afară, dincolo de geamurile barului climatizat. Aceeaşi pe care o degajau privirile consumatorilor din jurul meu, aplecaţi deasupra paharelor lor. Căldura gândurilor umede, comprimate, fără ieşire. Climat greu şi ciudat. O linişte toridă.

Îmi căutam maşinal rujul de buze şi parfumul Opium în poşetă, când am dat cu ochii de Vespasian, aşezat în urâţenia unui fotoliu de vinilin roz de la celălalt capăt al salonului. Purta un pantalon bej şi o haină de culoarea tutunului, croite din una dintre acele ţesături de în la modă, care se mototolesc la cea mai mică mişcare a trupului. Cravata verde deschis îi sublinia tenul mat făcând să iasă în evidenţă maxilarele pătrate şi pometii zdraveni. Bărbia, la fel de pătrată, avea o gropiţă, „latura lui de derbedeu” (Alba). O cicatrice îi străbătea obrazul drept, mărturie mitică a luptei sale cu lupul alb la începutul invaziei. Faţa osoasă, nasul lung şi ascuţit, părul sârmos tuns periuţă îi dădeau un aer prea viril, „brutal”, m-am gândit eu, şi, pentru a-i evita privirea, m-am prefăcut că mă uit la ceas („Cinci şi douăzeci şi trei de minute, ei şi?”) Avea ochii înroşiţi. Am remarcat că era servit în mod slugarnic de băieţii de la bar („Un obişnuit al localului sau un om al puterii? Ambele? Ce importanţă are, din moment ce ştii să fii împăratul Oazei tale!”) şi era înconjurat de o curte zgomotoasă. Ascunzându-mă în spatele pudrierei, îi auzeam în depărtare vocea răguşită de bariton, care suna fals, ca şi cum ar fi vorbit pentru a se împiedica să aţipească. Am băut în grabă restul de vodcă din pahar – o băutură care mă făcea să mă gândesc la Alba, luminoasă, intensă, lipsită de un rafinament excesiv – şi am şters-o.

Efluviile de iasomie şi de leandri se amestecau cu praful încălzit la soare, cu mirosul de benzină şi de pneuri fierbinţi. Şeful meu telegrafiase la hotel: trebuia să trimit urgent ceva tare, un fapt divers, un fapt omenesc; să se înţeleagă în fine ceva din această invazie a lupilor la Santa

Barbara; nu păreri, ci fapte, simple fapte. De data asta eram şi eu de acord cu imbecilul acesta care ştia doar să dea ordine şi care nu scrisese niciodată vreun rând. Mă sufocam sub tabla încinsă a Renault-ului şi m-am hotărât să las totul baltă ca să iau un pic de aer pe malul lacului.

Îmbulzeală. Ciudat: pe acolo nu exista nici un magazin, deci nici urmă de carne, de cafea sau de colanţi fantezie care ar fi putut atrage populaţia însetată de cumpărături. Mă apropii. Feţele dure şi opace sunt mai neliniştite ca de obicei. O bătrână plânge în hohote. Oamenii discută cu acel aer insensibil şi responsabil al incompetenţilor. Tocmai fusese pescuit din lac trupul unei femei înecate. O rană la gât. „Lupii!" (Mulţimea). „Poate că amantul a înjunghiat-o." (Unul dintre bărbaţii responsabili şi insensibili.) „Ba nu, am văzut urma colţilor." (Femeia care plânge.)

Cadavrul încă mai este întins sub o faţă de masă sau un cearşaf, poliţia trebuie să apară, nu trebuie să ne atingem de nimic. Arăt legitimaţia de ziarist şi ridic colţul cearşafului, într-adevăr, avea o rană la baza gâtului. Părul lung şi arămiu începea să se usuce de căldură. Părul Albei acoperit de alge şi de nămol. Pe faţa învineţită şi murdară nu reuşesc să disting trăsăturile desfigurate de umflare şi noroi. „Nu o atingeţi, aşteptăm ambulanţa." (Bătrâna boceşte îndepărtându-mă energic de cadavru; îşi arogase, se vedea clar, proprietatea exclusivă a corpului, pe care avea să o împartă, la nevoie, doar cu personalul medical.)

Acelaşi compleu alb cu picăţele negre de la Agnes B. de care Alba nu se despărţea decât rareori. Ce idee să se îmbrace cu haine de la Agnes B., ca o elevă întârziată! Alba nu a avut niciodată gustul luxului, poate că nici mijloacele, era la gradul zero al eleganţei. O acopăr la loc.

— Dar o ştiu pe fata asta! (Tânărul de lângă mine, cu craniul ras, un coş pe frunte, nu pare genul cuiva care să se lase surprins de vederea cadavrului unei femei.) Am vă-zut-o seara trecută plimbându-se chiar pe aici, pe marginea lacului, cu un tip.

Nu era prea credibil băiatul ăsta „clean”, cu pielea plină de coşuri şi ochii verzui. Totuşi, îl întreb:

— Cum era tipul? (Eu.)

— Un tip. Important, ce mai. Insă nu prea părea în regulă, ce mai, făcea gălăgie, în fine, era furios. (Clean-ul.)

— Bine, dar cum arăta? (Eu.)

— Înalt, cu nasul lung. A, îmi aduc aminte, avea o gropiţă în barbă, părea caraghioasă pe faţa unui tip furios. (Clean-)

— Atât? (Eu.)

— Nu sunt poliţist. Şi apoi, începea să se înnopteze. A, da, avea o cravată verde, verde deschis, înţelegeţi? (Clean-ul)

— Înţeleg. Sunteţi sigur? (Eu.)

— Sunteţi de la poliţie? (Clean-ul)

— Aşa ceva. Uite. Uite-i pe superiorii mei. (Eu.) Nu aveam nevoie să insist. Tânărul Clean îl zărise pe brigadier şi suita lui care tocmai ajunseseră la faţa locului, şi era nerăbdător să le facă mărturisirea.

Telefonul Bătrânului rămânea mut. Şi cel al Albei. Nu am rezistat impulsului de a da o fugă până la ea.

Cheia pe care mi-o lăsase ultima oară când trecusem pe acolo şi rămăsesem câteva zile la ea, profitând de o absenţă a lui Vespasian, era într-o despărţitură a poşetei mele unde se aflau de toate. Mai era bună? Există mai mult hazard în viaţa unui ziarist decât într-un roman: scriitorii sunt timizi, nu îndrăznesc. E bine, uşa se deschide. Apartamentul este ordonat, perdelele sunt trase, lampadarele cu lumină cernută au rămas aprinse, masa este pusă pentru cină. De când? Deschid cuptorul din bucătăria deschisă în stil american, care coabitează (după părerea mea nu fără prost gust) cu sufrageria. Bănuiam: una dintre specialităţile Albei, păstrăv cu ghimber, e pe cale să se strice. Singura „reţetă” a prietenei mele pe care o adoptasem, una dintre cele mai uşoare: pun păstrăvul să stea câteva ore în vin, porto sau coniac, fac un sos din ulei-ceapă-lămâie tăiate cubuleţe, aşez peştele pe platou, adaug ghimber proaspăt şi e gata. O minunăţie. Alba nu se atinsese de el: normal.

Aparent, nici Vespasian. Înseamnă că nu se întorsese în seara aceea? Probabil că se supărase şi ieşise să se plimbe. Singură? Unde? Nu, el trebuie să se fi întors mai târziu: insulte mai violente decât de obicei, ieşiseră împreună, continuând să se certe de-a lungul lacului. Şi acolo. Posibil, dar neverosimil. Un cuplu care se ceartă nu îşi joacă psihodrama într-un decor atât de teatral în parcul de alături. De ce au ieşit? Poate că Vespasian născocise o poveste destul de interesantă ca să o atragă pe Alba la marginea apei? În orice caz, un lucru este limpede: o cină pregătită pentru a salva aparenţele nu fusese consumată. Iar aparenţele nu mai erau salvate.

Las păstrăvul cu ghimber să-şi împlinească destinul de mâncare stricată în fundul cuptorului. Şi când te gândeşti că e o mâncare ce-mi place la nebunie. Să-l fi pregătit Alba pentru mine, aşa, ca să mai scape de depresie? Parcă unul dintre mesajele lăsate la hotel mă invita la cină? Când a fost? L-am găsit abia a doua zi, la întoarcerea de la Burgos. De atunci, telefonul Albei suna în gol. Ca prin farmec, oboseala îmi dispăru brusc. Mirosul de mucegai, de ghimber? Sporirea misterului îmi făcea mintea ageră ca a unui detectiv – masculină. Trebuia să-l întâlnesc cu orice preţ pe Vespasian.

Arunc o ultimă privire asupra casei pustii. O carte de chimie stă deschisă la capitolul „Otrăvuri”: Arsenic, Antimoniu, Mercur, Plumb. Un tratat de medicină, probabil al lui Vespasian. Se interesa Alba de astfel de lecturi? O văd mai mult cufundată în Temesta, Lexomil, de ce nu Floxyfral sau Cledial? Iei otrava pe care poţi să o iei. Cum să atingi pragul juisării specific fiecărui individ? Unii ţin post, alţii se îmbată de durere, Alba studiază chimia, un alt fel de bucătărie. Frustrarea sfârşeşte prin a secreta hormonul plăcerii, se pare că a fost deja identificat, în curând vom putea cumpăra pilula în farmaciile din Santa Barbara.

Pun cu grijă cheia la loc, dar sper să nu mai fie nevoie să o folosesc, păstrând totuşi un gând maliţios împotriva acestei

speranţe. Ştiu de mult timp că soarta mea, fie că vreau sau nu, rămâne legată de Santa Barbara.

În valiza de la hotel aveam o sticlă de bourbon. Mi-am petrecut noaptea cu ea şi cu gândul că trebuia să-l întâlnesc pe Vespasian. Să-l fac să vorbească. Chiar să mă culc cu el ca să-l fac să vorbească. Să-l fac să bea. Va fi excitat, dar neputincios, o brută moale, nu aveam nici măcar nevoie să fac rost de prezervative, îmi va spune totul repede. Ştiu câte ceva despre genul ăsta de ţipi virili.

Această soluţie îmi displăcea un pic, dar nu vedeam alta. Alba, dacă ar mai trăi, nu ar afla nimic, bineînţeles nu mai mult decât Profesorul, în fond, acestea sunt riscurile meseriei. O meserie de câine. De câine-lup. Nu aveam nici un motiv să-mi fie ruşine. Să îndrăzneşti şi să loveşti la locul potrivit. Chiar şi fotbalul este făcut din riscuri permanente: se crede că este un joc, de acord, dar nu are nimic de-a face cu baletul. O anchetă este acelaşi lucru. Să mă dezguste, pe mine? Şi de ce, mă rog? Asta-i meseria, asta-i viaţa. Am adormit. Când m-am trezit era ora prânzului.

„între noi doi, acum!” Ştiam unde urma să-l găsesc pe Vespasian: pe la orele cinci, la Oaza.

II. INUTIL SA STRIG

— Dumneata erai, deci, micuţa mea Stephy? Mi s-a părut că te văd zilele trecute. Atrasă, ca de obicei, de lumea largă?

Avea în continuare ochii congestionaţi, în timp ce în mod straniu liniile pătrate ale feţei se pierdeau într-o rotunjime neclară, uleioasă. Alcoolul începe prin a şterge trăsăturile înainte de a le îmbătrâni.

— Alba a plecat pentru câteva zile. Nu mă întreba unde, n-am nici cea mai vagă idee. E foarte secretoasă, ştii. La nişte prieteni de-ai părinţilor ei. Nişte evrei creştinaţi. Oamenii ăştia sunt întotdeauna foarte uniţi. Nu-i aşa că iei cina cu mine? Ba da, ba da, insist.

Totul se desfăşura aşa cum prevăzusem. Peştele nu avea nici un gust, tot adăugam sare, lămâie, ardei, toate

condimentele de pe masă, bând pahar după pahar dintr-un vin acru şi tare ca rachiul. Vespasian îşi tampona gropiţa din barbă cu şerveţelul, iar acest gest maşinal avea ceva lubric. Fuma mult, lăsând să cadă scrumul pe cravata sa verde deschis şi pe reverele hainei din în de culoarea tutunului. Nu ştiu cum am reuşit să fiu seducătoare, dar ne-am trezit în camera mea de hotel „ca să bem un ultim pahar”.

Eram convinsă că niciodată un bărbat beat care lasă scrum peste tot pe cearşafuri nu m-ar putea face să am orgasm. Dar nu mai sunt sigură de nimic. Pe deasupra, chiar soţul Albei. Sărmana copilă! Dar aţi auzit de inconştient? Dezgustul are toată forţa înfrânată a plăcerii. Sub efectul căldurii estivale şi a gurilor noastre îmbătate de alcool, muşchii lui Vespasian îşi recăpătau elanul. Nu era un amant priceput, însă uimitoarea supleţe a trupului său, agilitatea sexului său mi-au smuls zvâcnete nebănuite. Cu cât îmi era mai ruşine, cu atât plăcerea îmi era mai mare, iar eu mă detestam împreună cu el, într-o furie dezlănţuită şi totuşi fericită.

Scrumul fierbinte care i-a căzut peste pieptul meu m-a trezit la realitatea datoriei.

— Se petrec lucruri ciudate la Santa Barbara. (Eu.)

— Vorbeşti de lupi? Aşa se pare. Lucruri care se întâmplă. Nu au fost şobolani la Oran? (Vespasian.)

— Mă plimbam prin faţa lacului când a fost pescuit trupul unei femei înecate, cu o muşcătură la gât. (Eu.)

Tăcere a lui Vespasian.

— Avea acelaşi păr şi aceeaşi rochie ca Alba. (Eu.)

— Ce spui? (Vespasian.) Părea tulburat.

— Semăna bine cu ea. (Eu.)

— Ciudat! (Vespasian, şi mai tulburat.)

— Nu-i aşa? (Eu.)

— N-ai vrut niciodată să ucizi pe cineva? (Vespasian.)

— Cred că nu, nu ştiu. (Nu mă aşteptam la atacul acesta, îmi pierdeam siguranţa.)

— Eu, da. Vrei să-ţi spun o poveste? Ai remarcat probabil că în ultima vreme sunt obosit, am ameţeli. Era cât pe ce să dau cu maşina în platanii de pe marginea străzii. Concluzie: încerc să mă destind. Mă plimb şi eu prin jurul lacului după ce ies din serviciul de la spital. Singur sau nu, nu are importanţă. Cu o colegă de la lifting, cel mai adesea. O femeie foarte dinamică. Orice fleac o face să râdă.

Excelentă pentru moral şi pentru restul. Fiindcă o să ne spunem totul, nu-i aşa, micuţa mea Stephy?

Îl detest. Dacă păcătoasa aia de ţigară i-ar aprinde părul, să ardă ca o torţă, nu aş mişca nici un deget.

— Un cuplu, nu departe de noi. Cearta clasică. Scenă de gelozie, insulte, planşete, lovituri: lucruri obişnuite. Fata semăna cu Alba, de acord. Nu ştiu din ce rest de curtoazie, am vrut să mă apropii, să intervin. Colega de la lifting este o femeie preţioasă, ţi-am mai spus? „Eşti nebun, dragul meu, vrei să-i lipseşti de cel mai frumos moment al vieţii lor? (Mă opreşte). O va ucide? Ei şi! Când sunt lucizi, oamenii melancolici se dovedesc a fi răi, ştii asta. Agresivitatea rămâne unicul antidot al depresiei.” Se exprimă în formule. E unul dintre farmecele ei. Ca întotdeauna, îi dau dreptate. Când nu mai crezi în nimic, ce mai rămâne? Nu vezi? E totuşi simplu: depresia sau războiul. Personal, îi prefer pe lupi oilor. Dar tu, micuţa mea Stephy? (Oricât de avântat era în declamaţia lui, Vespasian nu mă uitase. Nici eu.)

— Nu ştiu. Cred că am o slăbiciune pentru iepuri: fug. Nu e ceva demn de glorie, mărturisesc. (Nu o să mă ia prin surprindere, îi întorceam o mini-fabulă inventată de mine: lupi, oi, iepuri.)

— Exact (confirmă el vrând parcă să mă prindă). Fata aceea care semăna cu Alba era în mod limpede genul slab. Probabil că îşi petrecea timpul frământându-se, plân-gându-se, jeluindu-se – ca majoritatea femeilor, nu-ţi spun nimic nou. Scumpa ta Alba nu-i altfel. Lamentare permanentă sau, dimpotrivă, rigoare morală. Maiestatea sa ireproşabilă mă răsplăteşte cu reproşuri. Reproşuri mute, cel mai

adesea, dar le citesc imediat în ochii ei care se feresc, pe gura care se întăreşte, pe pielea ce i se zbârleşte de îndată ce mă apropii de ea. Îi dau dreptate Colegei de la lifting: sunt în stare să o omor pe Alba a ta. Crezi că am făcut-o deja? Nu încă. Dar nimic nu mă va împiedica.

Sunt gata. Iar dacă într-o zi vei afla că trista şi graţioasa ta prietenă a murit, nu te obosi să cauţi în altă parte. Eu voi fi asasinul. Evident. Nimeni nu mă va bănui, fiindcă eu sunt un om util şi responsabil, iar tu n-ai să spui nimic, fiindcă mă placi. Cel puţin în pat, cred. Ha! Ha!

Rânjea într-un fel mai degrabă destins, ca să mă facă să cred că glumeşte, însă ochii îi erau siniştri, adevăraţi. Nu mai auzeam nimic, pierdusem noţiunea timpului. Ce s-a întâmplat pe urmă? Am făcut din nou dragoste? Vid. Apoi, încet, i-am auzit din nou vocea:

— Tipul de aseară, furios ca un animal, a ucis-o pe falsa Alba, apoi a aruncat-o în apa. Iar eu nu aveam nimic de spus. De altfel, nici nu am spus. Nu ţi-am spus nimic, nu-i aşa, draga mea?

Vespasian era cinic, dar cinismul nu te împiedică să fii sincer, iar eu mă întrebam dacă a fost cineva sincer cu mine vreodată. Nu mi-a venit în minte nimeni altcineva, în clipa aceea, sub cearşafurile umede acoperite de scrum.

Ca să ne întoarcem la fapte, tânărul Clean ar fi confundat aşadar un un trecător, Vespasian, cu asasinul? Nu era imposibil. Dacă nu cumva Vespasian îmi spusese vreo poveste inventată în întregime, ca să mă neutralizeze. Poate că în realitate s-a încrâncenat, în transă, împotriva tinerei necunoscute, pur şi simplu pentru că ea şi Alba semănau ca două picături de apă. Cât despre adevărata Alba, tocmai îmi mărturisise: Vespasian nu se gândea decât să o suprime. Poate că o făcuse deja. În orice caz, mărturisirea lui îl situa alături de acei melancolici despre care docta Colegă de la lifting credea, dacă înţelesesem bine, că doar excesul de ură îi putea salva de la depresie. Rămânea totuşi următoarea enigmă: nimic nu-l împiedicase pe Vespasian

să-şi mărturisească pofta de a ucide. De ce atâta spontaneitate? De ce nu se arătase mai civilizat, mai ipocrit?

Nu era chiar momentul potrivit pentru metafizică, însă mi-am amintit, în fumul din cameră şi în sudoarea patului, cuvintele Profesorului cu care vorbisem, în lipsa oricărei alte idei, după întrevederea cu miniştrii şi intelectualii calificaţi. Fără îndoială că, impresionat de magnetofonul meu, Bătrânul regăsise accentele cursurilor sale patetice de altădată, iar mie îmi fusese teamă de această energie brusc condensată, fiindcă lua forma unui testament: „Să facem un joc, vreţi? Propusese el. Să găsim o frază care să rezume timpurile moderne, de la Ovidiu, se înţelege. Două mii de ani, e enorm? E nimic. Testul vi se pare ridicol, ştiu; dar să ne permitem să ne jucăm o clipă; de altfel, ce altceva să facem dacă vrem să fim serioşi? Bine. Nu îndrăzniţi? Risc eu în locul dumneavoastră, şi presupun că veţi fi de acord cu mine, domnişoară Delacour. Ei bine, ne-au trebuit douăzeci de secole ca să descoperim că la început a fost ura. „Iubeşte-l pe aproapele tău, şi etc.„, Leviticul; Pavel; Epistola luiloan; şi altele. Toţi sunt de mare actualitate! Întrebare: mai putem numi acest rezultat o civilizaţie? Bineînţeles că da, dacă prin aceasta înţelegeţi că ipocrizia carităţii este radiografiată şi întoarsă, că am descoperit deliciile detestării de sine şi a urii faţă de ceilalţi în devotamentul bunului samaritean. Terapia poate profita de asta, va spune prietenul dumneavoastră Vespasian, şi cu asta, luciditatea a făcut un pas de uriaş care, în fond, nu convine nimănui: fiindcă luciditatea este în mod special detestată. Lumea preferă să fie legănată de iluzii, însă nu numai că ura a fost scoasă la lumina zilei, Stepahnie, ura s-a instalat. Imperturbabilă, insolentă, neînfrânată. Ea este socotită adevărul ce vorbeşte şi acţionează pe faţă. Mă gândesc la lupii ce ne invadează, sau care sunt în noi, în numele unei cauze – patrie, rasă, familie, persoana proprie,

asupritor, asuprit, clasă, sub-clasă, supra-clasă, grup, sub-grup, regrupare.”

— Visezi. La ce te gândeşti tu, frumoasa mea? (Vespa-sian încearcă să mă sărute; e complet aiurea modul în care unii bărbaţi cred că le este permis să te tutuiască fiindcă s-au culcat cu tine.)

Drept orice răspuns, îi mai torn un pahar de whisky, însă glasul Bătrânului îmi revine din nou în minte.

„Nuclee dure, atomi ce nu se mai pot diviza şi care nu îşi mai regăsesc forţele decât explodând unii împotriva altora. Fiecare a devenit o Hiroshima potenţială – chiar din ce în ce mai actuală, de altfel. Lumea modernă este un spectacol, nu-i aşa? Eu văd în ea un război total, toţi împotriva tuturor. Fără frontiere, fără „bine„ şi nici „rău„ (amărâte rafinamente!), sub impulsul acelui eu.”

Whisky-ul curge în gâtul meu ca o miere de secară.

„S-a pierdut legătura, Stephanie, sensul legăturii. Ceea ce este o tautologie, fiindcă o semnificaţie este întotdeauna o legătură. Să nu credeţi că pledez pentru o întoarcere la religia care, astăzi, este obosită sau virulentă. Desigur, legătura care inspira elegia lui Tibullus sau basmele lui Ovidiu era o pătimaşă legătură sacră, vreau să spun respectuoasă. Dar liberă, dubitativă, sceptică, rapidă. Asta era la începutul legăturii, în zorii ei. Iată ce ne-ar trebui. Nici insolenţa sa, când devine nod, nici moartea sa, atunci când ne lasă liberi să crăpăm de ură. Zorii legăturii, toată viaţa am căutat aceşti zori, draga mea Stephy, şi sunt tot mai sigur că se află încă departe. Fiindcă noi trăim demult la ora miezului nopţii, care nu se grăbeşte să treacă şi trezeşte lupii, liliecii şi imbecilii.”

Diatriba bătrânului Scepticus, care mi se păruse abstractă, în orice caz foarte puţin potrivită pentru ziarul meu, căpăta o rezonanţă insolită în fumul îmbibat de aburi de scotch pe care îl împărţeam cu Vespasian. Resimţeam una dintre acele amărăciuni suave pe care le inspiră satisfacţiile deplasate.

„Nu putem spune tot, nu putem face tot, spusese Profesorul. Insă oamenii din Santa Barbara cred că totul este posibil: autostrăzile, barajele, copiii făcuţi în eprubetă, facturile false, magazinele goale, magazinele devalizate, omorurile, amnistiile. Au devenit nişte fiare, au mers mai departe decât lupii care i-au invadat, sunt posedaţi de o sete de imposibil.”

Lui Vespasian îi lipsea imposibilul. Asta îl făcea îngrozitor de tulburat, atrăgător şi abject. Era din nou în mine, iar eu gemeam, crezând că am înţeles totul, şi totuşi sclavă. Pentru moment.

În realitate, nu înţelesesem mare lucru; straniul cuplu Alba şi Vespasian nu făcea decât să agraveze pentru mine misterul Sântei Barbara. Era imposibil să mă întorc la Paris înainte de a fi rezolvat această enigmă: unde era Alba? În fond, tânăra pescuită din lac era ea? Vespasian era influent, putea să împiedice cursul unei anchete. Corupţia fiind la putere în această ţară, un poliţist putea foarte bine să jure şi să dovedească faptul că victima era Y şi nu X. Trebuia să o găsesc pe Alba, moartă sau vie. Numai dacă nu era prea târziu. Nu se şterseseră toate indiciile din jurul înecatei? Oricum, nu se punea problema să părăsesc Santa Barbara, în pofida căldurii şi a terminării stocului meu de whisky.

În timpul acesta, un băiat angajat la hotel mi-a adus un plic gros. Scrisul Albei. Ce nebunie! Am încuiat, am coborât storurile. Un pahar cu apă.

„Stephy, te-am plictisit mult cu necazurile mele, dar încă nu ţi-am spus esenţialul. De ce te-am ales pe tine, o străină, să duci această povară? Nu ştiu. Îmi este imposibil să mă confesez Profesorului care, de altfel, mi se pare că a ghicit totul. Ştii că Septicius Clarus vine uneori să ia ceaiul la noi, acolo, la fântâna soţiei lui Gulliver, ca să-şi mai schimbe gândurile şi mai ales să ne distreze. A înţeles repede unde am ajuns. Grosolăniile lui Vespasian, gesturile mele făcute pe furiş, ciudatele ameţeli ale chirurgului nostru militar. Am să-ţi povestesc totul, treptat. Deci, de ce te-am ales? Fiindcă

îmi eşti dragă, cred, ori cel puţin nu te detest. Pe scurt, vei afla adevărul.

Trebuie oare să dau mai multe detalii despre ura care rămâne singura legătură între Vespasian şi mine? Tăcerile care durează de săptămâni, de luni de zile. Evident, nu există raporturi sexuale, sau poate doar după o scenă de injurii, uşi trântite, lovituri. Nu mă ascultă, nu înţelege ce spun, nu vine acasă, sau vine doar să mănânce, să se uite la televizor şi să se închidă în baie. Ironic, dispreţuitor în privinţa mea în faţa celor câţiva prieteni care ne-au mai rămas. Şi aşa mai departe.

Ar trebui să divorţez? Şi pe urmă? Toţi sunt ca el, acum, la Santa Barbara: „ Nişte lupi „, spune Scholasticus, nu am curajul să verific dacă a mai rămas unul care să scape acestei reguli.

Îmi rămâne o singură soluţie: moartea lentă. Nu a mea, linişteşte-te, nu sunt sinucigaşă, cel puţin nu încă. Îţi vorbesc despre moartea lui Vespasian. În fiecare zi îi torn în cafea, în supă, în sosurile de la salată, în orice, somnifere şi neuroleptice. Iar acum, mă iniţiez în otrăvuri adevărate.

Răzbunarea mea este josnică? Ce diferenţă este între Alba şi asasinul moral şi fizic care a devenit Vespasian pentru mine? Niciuna. Actul meu este şi mai criminal? Ei, şi? Nu îţi mai spun că nu mă frământă nici o remuşcare. Tocmai de aceea am plecat atât de repede după sosirea ta. Nu trebuie să-ţi spun lucrurile astea în faţă. Dar voi continua, şi nimeni nu mă va opri.

Îl iubeam pe Vespasian aşa cum îţi place să te sprijini pe altcineva. Nimeni nu suportă viaţa de unul singur. A intrat în liniştea mea, cu pas de sălbăticiune. Un turbat, nimeni nu-i poate înfrânge furia. Trebuie să-l vezi fie şi numai o clipă, şi apoi să pleci. Chiar şi eu îl evit: în el sălăşluieşte acum o fiinţă îngrozitoare, care preschimbă totul în furie, dorinţă aprigă de câştig, dorinţă avidă de recunoaştere. Cum poate trăi cu ceilalţi? Nu înţeleg nimic din omul acesta. Cunoaşte el, ca noi toţi, acele zile triste când ţi se

pare că eşti bătrân, insignifiant? I se întâmplă să simtă vreo suferinţă?

Când nu-mi strigă în faţă dispreţul ori mânia sa, glasul lui îşi pierde timbrul, ca să nu-şi trădeze răutatea. Una dintre acele voci neutre cu care te adresezi păsărilor, fiindcă te simţi dominat şi înnebunit de agilitatea lor vocală. Nu pune niciodată vreo întrebare, în orice caz nu mie. O viaţă fără întrebări, contrariul unui interogatoriu: un purgatoriu, nesfârşita aşteptare mută a unei sentinţe. Poate chiar pedeapsa capitală.

Am înţeles, aşadar, că el era nimeni. De obicei credem că oamenii care ne fac rău sunt diabolici. Dar nu-i aşa. Satanismul este o mască în spatele căreia nu se află nimeni. Atunci mi-a venit dorinţa de a-l suprima, nu pentru a-l anula, ci pentru ca în sfârşit să i se întâmple ceva – o aventură, o problemă. Crezi, desigur, că este tot un mod de a-l iubi. Aşteaptă un pic.

La început m-a durut foarte tare. Apoi m-am prefăcut indiferentă. După aceea, am devenit insensibilă. Nu mă impresionează nimic. Sunt ca de lemn. Otrava este o invenţie a acestei femei de lemn care sunt în prezent şi care pune în mâncare picăturile mortale, ca nişte frunze care cad din arbori, fără grijă, de o inocenţă implacabilă.

Evident, nu mă mai interesează casa. Femeile iubite aşează mobilele pieziş, în atitudinea cochetă a seducătoarelor care sunt ele însele. Eu nu am pe cine să seduc. Mesele, scaunele, lămpile, perdelele stau ca într-un depozit. Nu mai tai buruienile şi nici nu mai stropesc grădina. Mă documentez despre somnifere, neuroleptice, despre otrăvurile adevărate. Nu dozez, doar torn picături şi aştept. Nu mai aştept nimic. Nu mai vorbesc cu nimeni, nici măcar cu mine. Îl las pe Profesor să vorbească. Nefericirea mă îndepărtează de toţi? O ură insolubilă.

Vespasian încă mai ţine să particip la petrecerile de la spital. Sărbătorile Patronilor. Există o impenetrabilă ierarhie a medicilor. Vei adăuga aici stupida convenţie a

rangurilor militare. Şi vanitatea, tot ierarhică şi ea, a soţiilor medicilor militari. Sclifoseala unei pantomime reglate perfect: fiecare jucându-şi rolul, cu veselie, dar şi cu afectare, plasându-se deasupra cuiva, strălucind de o falsă dezinvoltură. Mă străduiesc să-mi găsesc locul, nu reuşesc, fac totul în contratimp, continui să mă simt încă străină faţă de aceşti oameni ostili. Şi mă cuprinde din nou ruşinea, pe care o credeam dispărută, de a aparţine unei categorii marginale, de a nu fi de-a lor. O parvenită. Nimic. Este o percepţie mândră? A fost. Dar nu mai există mândrie la Santa Barbara, fiindcă nu mai există mobilitate: dacă nimic nu trebuie să se schimbe, a aparţine sau a nu aparţine nu mai reprezintă un ajutor dat Istoriei, ci doar, cel mult, un rebut al spectacolului. Bătrânul este unul dintre puţinii care continuă să se revolte: există miraje şi necazuri care sunt un fel de condamnări. II ascult. Nu mai vorbesc.

Nu am nimic dintr-o bacantă, iar Vespasian nu-i un cântăreţ. Dar faptul că atentez la viaţa lui mă lasă rece: insensibilă ca un lemn, aspră, opacă, îţi aminteşti de acele femei metamorfozate în rădăcini răsucite – o altă obsesie a Profesorului?

Picioarele mi se lipesc de sol, ca nişte rădăcini; încerc zadarnic să fug, nemişcată, nu pot face nimic. Iar când caut unde îmi sunt degetele, unde îmi este piciorul, unghiile: e inutil să strig – văd cum lemnul urcă în jurul gleznelor mele. Iar dacă încerc să simt durerea lovindu-mă cu palma peste coapse, tot de lemn dau. Pieptul mi se f ace de lemn, ca şi umerii; şi braţele pe care le întind ar putea fi luate drept nişte ramuri pe bună dreptate.

Pectus quoque robora fiunt, /Robora sunt umeri; porrectaque bracchia ueros/Esse putes ramos et non fallare putando.

De prea mult timp deja gloria zeilor nu ni se mai arată cine a spus asta? În consecinţă, doar violenţa este în stare să ne minuneze, eşti de acord? Uită-te la filmele pe care toţi le îngurgitează seara, obosiţi şi jubilând, în faţa ecranului lor:

avioane care explodează în zbor, trupuri sfârtecate, picioare smulse, copii neiubiţi şi femei alcoolice fiindcă nu sunt satisfăcute. Jumbo-jet-ul nostru este cu atât mai superb cu cât, în curând, se va scufunda în adâncimile oceanului, pilotul fiind strangulat de nişte gangsteri foarte convenabili, totul înecat în strigătele mistice ale victimelor. Lupii din Santa Barbara, cu siguranţă că ai descoperit, ne dau frisoane asemănătoare. Materia spectacolului este un roman poliţist care se preschimbă în masacru. Iată programul care îi captivează pe oameni – altfel toată lumea merge la culcare.

Numai că tu nu credeai că şi eu fac parte dintre ei? Ba da, prea scumpa mea Stephy, ba da. În felul meu. O detestare mută, paralizată de umilire, şi totuşi extatică. Ura estimată ca fiind justă nu este dureroasă. Dar poate fi măsurată ura? Această simplă măsurare o linişteşte, şi, extrăgând din ea patima, face din ea ceva inalterabil, de neatins.

În mine nu găsesc decât ură. Mi-a transmis-o Vespasian, sau o aveam deja? La fel ca dragostea imaculată, ura intactă este lipsită de surprize, însă de partea răului: ignorând total binele şi dragostea, total ignorată de bine şi de dragoste.

Îţi repet, este problema ta dacă mă crezi monstruoasă: imobilitatea urii este faţa ascunsă a extazului. Aminteşte-ţi de lecţiile Profesorului: Nu se poate spune totul, încercaţi să rămâneţi intacţi! Voia să ne înveţe să resorbim vehemenţa într-o puritate sobră, inaccesibilă oricărei stricări, oricărei încercări. Vai! Acest om rafinat uitase forţa pasiunii care, în definitiv, este pasiunea morţii.

Rătăcită şi simplă, uscată şi calculată, răzbunarea nu-mi oferă nici o bucurie, crede-mă. De acum, doar o placiditate plată îmi înlocuieşte umilirea. Ţi-am spus că încercasem nişte regrete. De acum, sunt un suflet absent, stând în întuneric. Transformată în lemn: moartă pentru suferinţă, semn al lipsei oricărui simţ, sunt pe marginea prăpastiei.

Poate că oboseala este singurul simptom de conştiinţă care mi-a rămas. Nu-ţi dai seama cât de obositor este să fii conştientă de o ură intactă, îmi observ cu toată atenţia propria persoană atinsă de un cancer moral în ultimul stadiu. Nu pot totuşi să spun că eu sunt această brută. Acest lemn brut.

Păstrează asta pentru tine, ' scumpa mea Stephy, şi spune-ţi că sunt probabil mai puţin criminală decât se pare, dacă încă mai caut pe cineva pentru a-i împărtăşi fapta mea. Sau poate, alegându-te pentru a-ţi face mărturisirea asta, vreau să te antrenez şi pe tine în hora lupilor?

Alba.„ încă un pahar cu apă rece şi două tablete de aspirină. Nu mă aşteptam la asta, mai mult de atât nu pot spune. Alba, criminală, să-mi trimită această epistolă patetică întreţesută de reminiscenţe literare, de false remuşcări şi de adânci introspecţii! Asta mai lipsea! Dar să vedem cine pe cine ucide la Santa Barbara? Ochii congestionaţi ai lui Vespasian, ameţelile lui, accidentele de maşină. Aşadar, Alba îl otrăvea? Cu farmacia sa plină de medicamente psihotrope; cu cartea deschisă la capitolul „Otrăvuri" alături de păstrăvul cu ghimber? Nu-i greu de reconstituit itinerariul.

Alba începe prin a turna cu generozitate în mâncare neuroleptice şi alte antidepresive cu efecte incerte şi imprevizibile pe care farmaciştii de treabă şi psihiatrii naivi le prescriu fără precauţie soţiei unui celebru chirurg militar: Temesta, desigur, dar şi Pertofran, Imipramin, Ludiomil, Tofranil, Surmontil şi de ce nu, Moditen, Semap, cât vrea la grămadă. Desigur, nu este vorba aici de otravă adevărată, ceea ce e mai degrabă liniştitor, însă somnolenţa, surescitarea sau tristeţea victimei apar repede şi sunt suficiente la început pentru a satisface strădania alchimistului. Dar inconştientul fiind nesătul, Alba ştie că aceste droguri, în fond uşoare, se vor dovedi repede insuficiente, începe arunci studierea otrăvurilor: arsenic sau antimoniu, plumb sau mercur? Efectele lor fizice şi

psihice, durata acţiunii, amploarea suferinţei: înainte de final, o droaie de necunoscute recompensează culpabilitatea şi angoasa. Rămâne chestiunea practică cea mai periculoasă, deci şi cea mai excitantă dintre toate: cum să procure aceste arme? Alba încă nu o abordează direct – neglijenţa sa mai mult amână decât subestimează capcana unei cercetări – ci se lasă în voia visărilor privind ravagiile toxice. Pentru moment îi este suficient să ştie că prada lovită în gură, la limbă, în gât, în stomac, în intestine devine vulnerabilă şi neputincioasă ca un copil căruia i se dă lapte stricat. Alba nu-şi aminteşte totuşi să fi fost maltratată de mama ei. De altfel nu a păstrat nici o amintire din copilărie, doar un vid greţos care începe deodată să palpite, ca şi cum tocmai se înfiripa acum, graţie pasiunii sale otrăvite pentru Vespasian.

Desigur, o îndrăgostită de cei doisprezece cezari cum era Alba nu se putea mulţumi cu un chirurg militar la Santa Barbara, fie el şi Vespasian, pe care caracterul său paradoxal îl făcea să se divizeze în personaje tiranice, dar neesenţiale, şi prin urmare lipsite de orice grandoare. Totuşi, nu mi-aş fi imaginat niciodată că devoţiunea ei pentru perversitatea imperială putea să încurajeze în aşa măsură ura Albei şi să-i ducă decepţia până la o răzbunare atât de sordidă. Dar aşa se întâmplase. Femeia deprimată a zilelor noastre reuşeşte acolo unde o paranoică eşuează adeseori: în uciderea dorinţei sale decăzute. Dar devin pedantă, încă o dată, şeful meu nu va înţelege nimic din toate astea.

Draga de victimă! De altfel, de ce nu ar fi atât victimă, cât şi asasin totodată? Soţul, ca şi femeia, jucând ambele roluri în acelaşi timp: rana şi cuţitul, palma şi obrazul etc. Vechea poveste? De ce nu? Cu atât mai mult cu cât această logică pregăteşte crima perfectă, singura şi unica, pe care nici un detectiv din lume nu o va putea dezlega. Să ne gândim: dacă Alba ar muri, dacă Vespasian s-ar sinucide, ar fi tot atâtea motive ca asasinul unuia să fie celălalt (Vespasian

asasinul Albei, Alba ucigaşa lui Vespasian) pe câte ar fi ca acelaşi asasin să fie victimă (Vespasian victima Albei, Alba victima lui Vespasian). Simt că gândurile mi se învălmăşesc: nimic nu este mai potrivit ca o crimă – o crimă în care sunt implicaţi prieteni, în plus – pentru a încurca iţele logice, a şterge ceea ce este evident, a-ţi pregăti o şaradă năucitoare care i-ar da gata şi pe poliţiştii cei mai pricepuţi. Nici o grijă, încă mai am în mâini o dovadă copleşitoare împotriva Albei. Şi-i cunosc intenţiile lui Vespasian. Prin urmare, pot dovedi culpabilitatea unuia – mai degrabă a uneia. Şi, simultan, a celuilalt. Cu condiţia să prezint probele. Ar mai trebui să moară împreună, ceea ce ar fi culmea artei. Fiindcă, aşa cum se întâmplă în toate cuplurile, jocul constă evident în a-l întrece pe celălalt. Nimic nu ne împiedică să ni-l imaginăm pe Vespasian cum o asasinează pe Alba, apoi murind imediat ucis de otrava pe care i-a admi-nistrat-o ea. Pură ipoteză? Să admitem, dar, în cazul acesta, şi fără cele două eventuale mărturisiri ale mele – cea pe care am avut-o în noaptea petrecută împreună cu Vespasian şi cea pe care o am din scrisoarea Albei – s-ar putea crede că ei sunt victimele unei terţe persoane. Ale unui lup. Or, voi putea povesti noaptea petrecută cu Vespasian? Şi cum să trădez încrederea Albei? Nu, cu siguranţă nu voi intra în circul acesta. Atunci, cine e lupul? Eu?

Mă urc în Renaultul încins şi mă grăbesc spre cartierul vechi al Sântei Barbara, să-l caut pe profesor. Dacă cineva trebuie să înţeleagă ceva din învălmăşeala asta, atunci nu poate fi decât el. Sun. Nici un răspuns. Mă întâlnesc cu portăreasa.

— II căutaţi pe Profesor, domnişoară? A fost dus la spitalul militar. Ba da, ba da, se pare că e ceva grav. Da, îşi făcea multe griji. Apropo de un cuplu tânăr dintre prietenii săi care pare să aibă probleme. Şi apoi, ştiţi, ceea ce se întâmplă la noi, la Santa Barbara. Doar lupii vor supravieţui, însă Profesorul. Îl cunoşteaţi bine, nu-i aşa, domnişoară? Parcă nu trăia pe lumea asta. Dar uite că

vorbesc ca şi când ar fi murit, în fine, oameni ca el nu se mai găsesc, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Spitalul Militar? Cu Vespasian şi Colega de la lifting. Profesorul era în cel mai mare pericol, încă nu terminasem să mă învârt prin cercurile crimei de la Santa Barbara.

E abia ora cinci a uneia dintre după amiezile umede când soarele se fereşte să străpungă cu razele sale acea magmă de disperare, de praf şi de mirosuri pe care totuşi continuă să le încălzească, să le exaspereze. Vespasian trebuie să fie la Oază. Soarta Bătrânului este acum în mâinile sale. Evident că nu-mi va spune nimic. Tot atât cât şi despre dispariţia Albei. Merg totuşi să-l văd, să încerc.

În jurul jetului central, estrada se rotea astăzi în sens invers acelor ceasornicului, plină de figuri îmbufnate lingându-şi îngheţatele ornate cu mici drapele, păpuşele, brazi, tot felul de gadgeturi care îi distrează pe acei copii întârziaţi care sunt adulţii atunci când nu mai au nimic de făcut. Vespasian nu era la locul lui obişnuit, unde totuşi se agita roiul permanent de prieteni, gură-cască, admiratori, duşmani, profitori, spectatori. Ia te uită, tânărul Clean. Cu aerul blazat al falsului obişnuit al locului, se agită prea tare pentru a trece neobservat, nu se vede decât el, cu non-şalanţa-i afişată. Pare să caute pe cineva, dar se preface că nu mă recunoaşte. Evident că şi eu mă prefac că nu l-am văzut niciodată. II caută pe Vespasian? Se cunosc? II cunoştea? Dar dacă asasinul înecatei din lac era tocmai acest Clean în persoană: martor prea grăbit pentru nu se ştie ce ţap ispăşitor în spatele căruia se ascundea? Nu-i exclus, cu figura lui plină de coşuri, cu acel aer servil, grăbit să găsească un vinovat. Sau un complice al lui Vespasian: agentul crimei comandate de împărat, care nu a primit în schimb ceea ce îi fusese promis şi care a început să se răzbune denunţându-l mai întâi pe comanditar; şi care s-a hotărât în fine să vină să-şi regleze conturile. Nu-i imposibil, mai rămâne de demonstrat. Dar încotro mă ducea această

nouă ipoteză? Să dispersez crima, să-i extind contagierea la un număr crescând de indivizi, să-mi complic sarcina.

Un lucru e sigur: victimele se înmulţeau la Santa Barbara, iar eu eram confruntată personal cu trei omoruri potenţiale absolut verosimile: uciderea Albei, a lui Vespasian şi eventual a Bătrânului. Fără a o mai socoti pe adevărata asasinată, sosia Albei scoasă din apele lacului.

Spitalul era pustiu. Trecuse ora de vizită. „Chirur-gul-şef a plecat", mi s-a spus la recepţie.

Unde putea fi Vespasian? Dispăruse şi el? Nu vrea să mă vadă, îl înţeleg. Numai dacă nu cumva farmecele Albei au dat roade şi inexplicabilul accident de maşină e pe cale să se producă, făcând din chirurgul militar o nouă şi misterioasă victimă a lupilor. Va trebui să mă întorc mâine dimineaţă.

O noapte de angoasă cum nu am mai cunoscut vreodată, întindere neagră convulsivă. Transpiraţii calde întretăiate de teroare, mirosuri putrede de praf, de formol. Cuvintele se duc, dispar şi eu. Nu există nimic mai greu de povestit ca un coşmar în care cineva se vede murind. Când toate senzaţiile se sufocă de neputinţă, o desfătare flască, nu mai rămâne nimeni care să pună cap la cap povestea, mai există doar zdrenţe de trup pe cale să putrezească. O memorie striată de afazie, disparată.

III. EFECTE DISPARATE.

Ameninţarea morţii îi pătrundea ca o căldură în craniu. Bătrânul o simţea invadându-i viziunile. Să fii închis în viziunile tale ca într-un trup. Iată ce poate declanşa o oarecare veselie.

Se gândi la veselia oamenilor care nu ascultă. O veselie făcută din bule de săpun. De obicei se pornea la vorbă fără efort. Avea noroc: se citea pe faţa lui că era atent la ce i se spunea. Acum, nu. De acum durerea înlocuia solicitudinea şi se instala atât de uşor încât era convins că a cu-noscut-o dintotdeauna.

Cei slabi, bătrânii, handicapaţii nu trezesc milă, contrar celor imaginate de sufletele care li se devotează. Cei slabi, bătrânii şi handicapaţii trezesc – la cei care îi evită, ca şi la cei care îi înconjoară – acea ură mascată, acele răzbunări monstruoase care se revelează în visele noastre, atunci când se stinge ipocrizia zilei.

Bătrânul mai simţi o arsură în stomac. Viziunea dispăru şi mai rămase doar acea prezenţă a unei plăgi care se impune fără să-ţi dai seama. Când suferinţa a distrus curiozitatea, „interiorul” bolnav nu mai este al tău: nu mai este un „interior”, ci o lume obiectivă în sine, care trăieşte absolut singură, pentru moarte.

Singur, închis ca într-o bulă de durere care nu-i aparţine. Vine de la lupi, le aparţine lupilor, îi este frig. E conştiinţa sa de a fi altceva. Pentru cât timp încă? Nu ştie dacă trebuie păstrat acest frig. Să fie viaţa această diferenţă zbârlită, tremurătoare?

Lupii, Alba, Vespasian, Santa Barbara, portăreasa, haimanaua de Stephy. Era mai mult jignit decât suferind, ceea ce îi impunea un gând resemnat: „Dacă aş fi mort, n-aş fi pierdut nimic.” De-acum nu mai avea de ce să lupte.

Ecranul viselor nu se stinge dintr-odată atunci când trupul pleacă spre neant. Organele se deteriorează, tumori, hemoragii, uzură electrică şi chimică: mai rămâne totuşi un soi de vorbire. Nu neapărat articulată, nici audibilă, nici comunicabilă, deşi ar fi trebuit să fie. Această pulsaţie supravieţuia la Bătrân, tenace. Persista în a desfăşura o viaţă onirică mai feroce şi prin urmare infinit mai vie decât era organismul său, de acum slăbit. Asta nu era ca urmare a faptului că Septicius voia să se agate cu orice preţ de o lume care îl adusese la disperare şi din care lupii îl excluseseră în mod hotărât şi definitiv. Totuşi, această existenţă artificială pe care şi-o făurise din copilărie învăţând să vorbească, să citească şi să scrie până la a se confunda cu această limbă moartă – moartă pentru contemporanii săi,

însă pentru el revelând acest lux care este hazardul de a trăi gândind – îl menţinea detaşat de trupul care se stingea.

Ce stranie autonomie are această ţesătură de urme sonore şi vizuale abandonată de vigilenţă. Asemenea unui pictor nebun, visătorul muribund compune tablouri cu ura care este pe cale să-l asasineze şi căreia totuşi el îi îndulceşte impactul adăpostind oroarea a cărei victimă este. Punerea sa în scenă crudă devine astfel noul său trup provizoriu, o protezã de semne care îi menţine trupul decrepit într-un echilibru efemer, dar încrâncenat. La această frontieră a organelor şi a spiritului, a celulelor şi imaginilor, Bătrânul se mira de mânia care îi bântuia ecranul creierului: era timpul ca asta să înceteze, ca pacea să vină, în sfârşit. Oricum, acest muzeu negru îi ţinea loc de răzbunare. Adevărul insolent este o bucurie, nu se va sătura niciodată să le spună ce lupi au fost. Sau mai degrabă, da, tocmai acum este momentul să le arate fundul paharului, când nu mai are cine să audă ori să vadă. De altfel, ce rău mai pot ei să-i facă: să-i ia viaţa?

— E un fapt ce urmează să se producă, e un lucru ca şi făcut. Mai rămâne forţa acestor viziuni extrem de întunecate, înainte ca agonia să răstoarne ultimul pahar de culoare carbonizată, de a paraliza ultimul penel al vizibilului şi de a lăsa fără culoare, suport şi suprafaţă ecranul alb al celulelor fără cuvinte.

Dar filmul încă nu se terminase: să vină lupii, să se facă văzuţi. Septicius va lua instrumentul de gravat, sau mai degrabă acvaforte, şi va grava acum urme de neşters, dureri arogante. Pe Lycaon îl caută el, ura epică a lui Ovidiu, revanşa celor umiliţi. Gata cu elegiile, adio Tibullus, tânguirea se preschimbă în caricatură.

Luminozitate şi distorsiune a spaţiului. Aici o acva-tintă, dincolo răşină. Lui Septicius nu-i lipseşte apetitul pentru învăţare, va asimila toate tehnicile. Nu te instruieşti decât la bătrâneţe, fără grabă ori credulitate, prin dezinvoltura încăpăţânată de a învăţa tot ce rămâne de învăţat: „încă

mai învăţ.” Prostii, porcării, tauromahii, nebunii, vrăjitorii – toate delirurile trebuie gravate, îmi trimit necazurile mele secrete ca pe nişte haite împotriva lucrurilor, a fiinţelor, le fac bucăţi şi vărs sângele stricat. Pasiunile omeneşti?

— Un bestiar de carnaval. Gravura nu este pe deplin sumbră decât atunci când este grotescă. În fine, să râzi de prostie, de cochetăria senilă, de femelele vrăjitoare şi de păsările lor de noapte, câini dezlănţuiţi, năvală de matroane indecente deasupra cărora flutură steagul cu craniul de măgar. Născător de vise? Cu siguranţă, dacă somnul raţiunii naşte monştri, Profesorul îi va ajuta să vină pe lume. În timp ce toţi, de fiecare dată când unitatea tuturor încremeneşte, vor să fie unanimi, conformi, fazi şi neutri. Sunt oare aceste chipuri dislocate, animalice invenţia unui frenolog întârziat, a unui iubitor al urâţeniei, sau a vreunui adept al unor ştiinţe oculte, cabale secrete, mistere, conspiraţii, dorinţe de reformă, de deformare? De ce nu! Mai rămâne de ţinut piept prejudecăţilor care socotesc nevinovată banalitatea domesticită a lupilor. Ce-i de făcut?

— O rapsodie cu treceri bruşte scandează insistenţa aceleiaşi inspiraţii: nu. Satiră socială, lascivitate, vrăjitorie?

Toate astea la un loc, dragul meu Ovidiu. Reiau paleta bătrânului Goya pentru a traduce în vis textul tău de la Pontul Euxin. Căci spaniolul a fost surd, dar nu orb în faţa stupidităţilor, a corupţiilor, a revoluţiilor, pe scurt, întreaga gamă a cruzimii mai degrabă stereotipe a contemporanilor. Şarlatanismul savanţilor şi al intelectualilor: nimic nu s-a schimbat, ci o văd foarte bine; Alba şi Vespasian, între alţii, nişte peştişori în marele bazin mlăştinos. Venalitatea oamenilor legii, avariţia, cultul aparenţelor, mituiri şi amnistii, nimic de gândit, nimic de spus, ignoranţa şi josnicia cui?

— A oamenilor de afaceri, bancheri, medici, artişti, poeţi, muzicieni, pictori, vanitatea şi frivolitatea claselor de la putere, moravuri desfrânate, prostie, dezgustul rebelilor, şi corupţia, corupţia, corupţia magistraţilor, a deputaţilor, a

medicilor, a fotbaliştilor, a industriaşilor, a politicienilor. Şi îi uit, desigur, pe unii. Iată oamenii care ne devorează. Ce elită! Era Goya deprimat? Eu însumi sunt pe moarte, acrit, melancolic, psihotic, irecuperabil. Şi dacă ar fi nevoie de un punct de la care nu mai există întoarcere pentru a fi radical? Mi-e teamă de sex, mă feresc de graţie, am uitat femeile? Sărman bătrân, insensibil la scenariul libertin!

Ah, femeile! Triste ipocrite, exploatatoare ale bărbatului, vrăjitoare concupiscente, flancate de preoţii lor de azi: medici, psihologi, manichiurişti, psihiatri, psihanalişti, ortofonişti, ortopedişti, anestezişti. Profitorii ignoranţei s-au înmulţit, s-au specializat, s-au mascat, magicieni ai femeii isterice şi ai sabatului ei de pisici şi de câini, oscioare magice sau avortoni malefici.

Exagerare? Posibil. Femeile nu mă enervează atât de tare pe cât îl înfuriau pe gravorul castilian. Mizeria invaziei, dezastru al războiului! Sau, un lucru şi mai demn de a dispera: v-aţi născut pentru asta, fiindcă oroarea este visul vostru, scoateţi profit din ea, deşi lupta este inegală. Cine mai crede că spiritul uman este incapabil să suporte acel înalt voltaj de dispreţ şi de dramă? Goya l-a suportat, iar eu încerc la rândul meu, aflat pe marginea gropii: adio, testament.

Visele muribunzilor parafrazează aceeaşi temă: senilitatea persecutată a lui Goya, senilitatea lubrică a lui Picasso, senilitatea aiurită a lui Septicius. Furturi, răpiri, asasinate, escrocherii, încălcări ale dreptului internaţional, invadări de teritorii, gaze toxice, bombe bacteriologice, războiul este sfânt, terorismul îl linişteşte pe Dumnezeu, şi încă cum! Păpuşi, sperietori, bestiar obtuz şi tenebre spirituale – eşti un soi de pasăre răpitoare, te îndrepţi spre pierzanie. Nu aparţii nici unui timp: un dictator ivit direct din Inchiziţia medievală te fascinează, un liberal îi răspunde ca un puritan victorian, cei săraci cu duhul cer pace. Nu eşti decât un spaţiu care se răsuceşte şi pârâie, în curând va exploda, îţi văd torsiunile, îţi gravez răsucirile. Aleargă,

atacă, eu îţi reproduc gesturile îndobitocite. Vârtejul tău nu este numai verosimil, nu: Baudelaire s-a înşelat, e clar că poeţii sunt nişte optimişti. Nu, vârtejul tău este adevărat, fiindcă paradisul parfumat nu există decât într-o amintire infantilă. Nu, viziunea prezentului este o viziune a răului născut din negare. Revoltă rebelă, fiindcă mor din cauza ei. Nu. Până la stingerea ecranului, voi continua să gravez spectacolul grotesc: nu.

Ca într-un lagăr, personalul Spitalului Militar îi luase costumul din mătase. Tremura în cămaşa aspră în care erau îmbrăcaţi bolnavii. Nu-i mai rămâneau decât vizitele portăresei, o dată pe săptămână. El o aştepta pe Alba care continua să fie absentă, însă va veni, cu siguranţă, înainte de sfârşit. Spitalul, adică Vespasian, îi lăsase stiloul ca să-i scrie violonistei – care nu a primit niciodată nimic, fiindcă scrisorile ajung rar în străinătate, fără a mai pune la socoteală că era în turneu.

Se gândi că trebuia să se încăpăţâneze să scrie, să se apere cu stiloul de atonia pântecelui său. Alba s-ar fi gândit că el ar putea să înfigă stiloul în inima lui Vespasian.

Cunoştea moartea de prea mult timp ca să-l mai încerce frica. Doar într-o zi, simţind-o că vine, a dorit să se întoarcă acasă. Nu poţi muri laolaltă cu lupii. Acasă nu ai sondă şi nici cardiograme, dar nu sunt nici lupii. Alba ar fi fost de acord. Vespasian însă veghea îndeaproape. Câteva clipe Bătrânului i-a fost frică; nu mai putea suporta, îl cuprinse atonia, care este o frică luptând împotriva unei alte frici, un atac preschimbat în relaxare.

În faţa ferestrei, plopii de culoarea ambrei erau ca nişte secreţii ale lunii, cu razele solidificate, în noapte, căldura se retrăgea, iar parfumul florilor, străbătând praful, ajungea până la el. Vară, primăvară, toamnă? Pentru bolnav, vegetaţia nu are anotimp, ci aparţine timpului, un simplu semn al rezistenţei.

Într-o noapte fără somn în care imaginile, urcând la suprafaţa creierului, desfăşoară monştri pe retină.

La televizor, doar reclamele puteau fi privite, fiindcă se derulau fără nici o grijă, prefăcându-se că ignoră calculul şi moartea, în acest sens, erau vitale: o viaţă redusă la trama sa de simulacre în spoturi. Atunci, lumina irizată a ecranului îi deschidea pleoapele, părea să-i redea ochii. Muribunzii încep prin a-şi pierde vederea, încep să-şi asculte organele. El devenea curios. O curiozitate faţă de nimic, faţă de nici un obiect, doar încordarea globilor oculari şi a neuronilor în faţa spoturilor de la televizor, în faţa prefăcătoriei.

Un chip, cel al lui Vespasian sau cel al barmanului, înaintează în umbră, parcă luminat de un ecran fără imagini pe care ai uitat să-l închizi la sfârşitul programelor. Bătrânul percepe faţa, percepe atenţia propriei percepţii, dar în afara oricărui sentiment; pătrunde în sentimentele sale resorbite. Profitând de acest vid, fără nici o stavilă, chipul (lui Vespasian sau al barmanului) se apropie şi creşte. Umflat, neclar, îşi pierde contururile, formele sale devin maleabile; o formă din plastilină care se lăţeşte, o băşică de animal diformă care se umflă, invadează spaţiul.

Nas strivit, ochii îngustaţi, buzele întinse într-un rictus până la urechi descoperă nişte dinţi negri. Doi clopoţei în mâinile crispate nu scot nici un sunet. Genunchii desfăcuţi într-o mişcare care ar fi putut fi un dans, doar dacă nu era un spasm. La brâul acestui Mare Prostănac, ca nişte mânere de pumnale, două capete moarte, dar urlând: unul hirsut, cu buze groase, cu ochii albi de groază; celălalt aproape chel, cu maxilarele căscate larg scoţând ţipătul celui condamnat la o nevăzută tortură.

Cuvintele se scurg, cedează în faţa liniştii care tulbură imaginea. Acesta este visul fără somn (sau aproape) care nu odihneşte, dar este împăcat cu agitaţia. Când te trezeşti, eşti murdărit şi totuşi curat. A fost un haos, dar acum nu mai este. Perfectul simplu este timpul viselor urâte care s-au dus.

Cu ceea ce îi mai rămăsese din conştiinţă, Bătrânul se întreba în ce secol se află. „Până la urechile mele ajunsese

ticăloşia vremii, striga Jupiter, însă doream să nu fie adevărată, însă această infamă reputaţie era nimic pe lângă adevăr.” Cine nu-l cunoaşte pe monstrul Lycaon?

„El, îngrozit, fuge şi, refugiat în liniştea câmpiei, scoate lungi urlete, încercând zadarnic să găsească rostirea; întreaga ură din trup i se adună în gură şi, mânat de gustul obişnuitelor sale crime, se repede asupra animalelor, simţind plăcerea să verse sânge. Veşmintele i se preschimbă în blană de animal, iar braţele în labe; se face lup, dar încă mai păstrează urmele formei dintâi: aceeaşi că-runteţe a părului, aceleaşi crâncene apucături, chiar şi ochii strălucitori; acelaşi chip al ferocităţii. Canities eadem est, eadem uiolentia uultus, /Idem oculi lucent, eadem feritatis imago est. O singură casă a căzut; dar n-a fost singura care îşi merita soarta: pe toată întinderea pământului domneşte cruda Erinie; s-ar crede că au făcut legământul crimei.” „Qua terra patet, fera regnat Erinys.” Asta este, exact ceea ce se petrece: „F/f lupus et ueteris seruat uestigia formae.” Acolo, afară; acolo, împrejur. Lycaon, Vespasian, Alba, infirmierele, Colega de la lifting, lupus, fântâna soţiei lui Gulliver, lup, vârcolac, ţicniţi, stricăciuni, suspecţi, matrapazlâcuri, profituri, lugubru, el fără lumină.

Crimă sau fals? Omor sau spectacol? În ce secol suntem? În secolul I, în exil pe malurile Pontului Euxin, visând la metamorfoza oamenilor care intră într-o nouă eră, nu mai puţin încărcată de toată sălbăticia lumii? Sau astăzi, la Santa Barbara, unde Marele Prostănac va veni să debranşeze plămânul artificial care îl mai ţine încă în viaţă pe Bătrânul bântuit de amintirea lui Ovidiu?

Ecranul începu să pârâie, lumina verzuie se revărsă peste Prostănac, îl făcu să dispară, însă umbra continua să se închege, iar Bătrânul distinse, la picioarele fotoliului rustic acoperit de o husă decolorată, animalul înfăşurat într-o pânză albă. Fiara ţinea marginile ţesăturii strânse la piept, aşa cum un om pudic ieşind din cadă se înfăşoară cu un

prosop, gest automat sau plăcere, stofa îi arată limitele corpului pe care el era totuşi fericit să le piardă în apa caldă. Deasupra acestei sculpturi drapate în alb, se ivea botul proeminent, vorace şi veninos, cu aerul viclean al unui bot de şobolan care ar fi crescut nemăsurat de mult ca să ajungă la dimensiunile unuia de lup. Bătrânul cunoştea această expresie: de pildă, politeţea vâscoasă a unui public căruia nu-i place conferinţa, dar se preface că o urmăreşte, înainte de a-l muşca pe conferenţiar cu dinţii ascuţiţi ai întrebărilor. Observase şi avusese parte de această scenă de mai multe ori, dar aici, în noaptea aceasta, la picioarele fotoliului rustic de spital, şobolanul-lup aştepta să-i vină ceasul, în timp ce în jurul său se adunau liliecii, maimuţele cu perucă şi o cohortă de vrăjitoare cu mantii.

După caniculă, furtuna izbucni în sfârşit afară, iar undele de un verde-gălbui ale televizorului începură să bale-ieze imaginea care se forma pe retina muribundului. Atunci apăru cea mai sinistră scenă dintre toate, care îl făcu pe Bătrân să împietrească pe marginea patului. Două creaturi care, într-o altă viaţă, ar fi putut fi un bărbat şi o femeie stăteau ghemuite, goale, pe mochetă, aproape de fereastra ce dădea spre bulevardul unde se amestecau asfaltul, praful şi parfumul de iasomie. Aveau urechi de măgar, dar pometii li se alungeau, netezi şi păroşi, în timp ce buzele lipite de maxilarele canine dezveleau colţi de lup. Bătrâna ţinea o farfurie cu smoală topită; înarmat cu un penel, însoţitorul ei se pregătea să-l înmoaie în substanţa arzătoare. Şi ce voia să facă? Aceste fiinţe, altădată umane, capturaseră un lup adevărat, acum un prizonier jigărit, descărnat, zăpăcit. Omul-lup şi femeia-lupoaică ţintuiseră la pământ fiara ca să o acopere cu smoală: să-i astupe toate orificiile cu infernalul lichid.

— Porcării! (Bătrânul trezindu-se îngrozit.) L-aţi torturat pe Goya!

Dar infirmierii plecaseră şi nimeni nu i-a auzit vorbele. De altfel, cine le-ar fi înţeles la Santa Barbara?

Două umbre disparate, aceleaşi ca şi adineauri, dădeau târcoale plămânului artificial. Alarmă, Bătrânul nu mai avea aer. „O, lăsaţi! Nu foloseşte nimănui să chinuim o inimă care sângerează. Faceţi-mi plăcerea să parcurg calm această cărare pe care merg.”

Umbrele o luară la fugă, în timp ce bătrânul, incapabil să articuleze, continua să gândească: „Când eram doar un copil, inima mea fugea de voi, o, marilor pervertitori, incoruptibilă în dragostea ei intimă se dăruia soarelui şi văzduhului.”

Noaptea, rămase fără suflu. Mai voi să strige, dar nici un sunet nu îi ieşea din gură. Căută soneria şi apăsă îndelung. Nu că i-ar fi fost frică de moarte, dar era neplăcut să sfârşeşti aşa, înconjurat de lupi. Nimeni. Infirmierele jucau cărţi sau se drogau cu lecturi: mistice? Pornografice? Opacitate absolută, nici un gând.

Muribunzii îşi pierd memoria, dar uneori îi inundă o bucurie, infantilă, sexuală, debilă: o ultimă rămăşiţă a ceea ce a fost o energie, de acum, pentru martori, senilă. Pătratul fosforescent al televizorului absorbea apariţiile şi se retrăgea în sămânţa lunară a nopţii când vocea lui Billie puse stăpânire pe urechile Bătrânului şi pe toate organele lui, răguşită, ascuţită, suspine şi ritmuri – exactitatea fizică.

El auzea precizia gurmandă cu tot trupul, gravă jubi-laţie, creastă şi muşchi. Dacă toate senzaţiile ar trebui să suporte o metamorfoză sonoră pentru a comunica întinderea misterului lor, ele ar alege spectrul vocal al lui Billie acolo, sub teii ringului de dans, la marginea apei unde rătăceau lupii. Bătrânul, care nu-şi consacra propria voce decât cântărilor şi imnurilor religioase, fiindcă el considera muzica drept intimitatea cea mai tainică şi în acest sens sacră, modulase un secret profan a cărui preoteasă obscenă era Billie. „Maybe I'm afool but it's afun.” Candoarea lascivă. Când perfecţiunea numerelor acustice se uneşte cu precizia plăcerii, este Billie. Când horcăitul de teamă se ridică la puritatea unui vibrato care râde, este Billie. Când

Bătrânul îşi părăseşte viaţa şi singura amintire a fericirii care îi mai rămâne caută să se întrupeze într-o substanţă volatilă, imaterială ca urmare a voluptăţii, este Billie., J have a long way to go." Bătrânii pioşi cunosc plăceri adolescentine când moartea lasă să subziste, dintre brutalităţile de care au avut parte, această plăcere gândită ce se poate numi delicateţe. Unele mituri cred în naşterea prin ureche. Omul care murea îşi părăsea trupul prin auz.

Am ajuns prea târziu la spital. Aferat, inaudibil, Ves-pasian mi-a făcut un raport: se încercase totul, masca de oxigen, plămânul artificial, stimularea cardiacă şi toate celelalte. Avea aerul vinovat al mincinoşilor, privirea i se ferea de a mea. Alba sosise cu câteva ore înainte de sfârşit recunoscuse Bătrânul? Ea nu era sigură, îi era ruşine. Mai mult ca niciodată. Faţă de cine? De profesor? De mine?

Toţi avuseseră interesul să-l facă să dispară pe Septicius Clarus. Cei din Santa Barbara. Fiindcă vorbea cu voce tare despre acel rău pe care ceilalţi reuşiseră să-l îmblânzească. Vespasian, pentru că Profesorul ştia că este gata să o asasineze pe Alba. Alba, pentru că Bătrânul îi ghicise răzbunarea. Colega de la lifting, fiindcă nu-i suporta pe cei trişti. Infirmiera, fiindcă nu era plătită destul de bine şi se săturase să-i tot îngrijească pe bătrâni. Lupii, pentru că erau lupi.

Dar cine debranşase plămânul artificial? Nimeni? Embolia era inevitabilă? Poate. Nu mai cred în hazard. La Santa Barbara nu există hazard. Cineva a comis crima la care au colaborat cu toţii. Sunt convinsă că cineva nu s-a mulţumit să aştepte moartea lentă a Profesorului meu. Cineva a făcut pasul. Cine? Vespasian, pentru că el consideră drept să-i elimine pe cei slabi şi se bucură să ucidă, aşa cum mi-a mărturisit făcându-şi mendrele cu mine? Alba, din umilinţă, duşmănoasă în extazul ei de lemn? Un lup care smulsese cu ghearele tubul? În orice caz, nu eu. Toţi sunt suspecţi, afară de Stephy Delacour care nu va putea nici măcar povesti această istorie în ziarul său. In fond, ce să povestească?

Noaptea care urmează morţii unui prieten, unui amant, unui prieten este o noapte indecentă – ignorând pierderea şi pe cel mort, distilează o nefericire care în definitiv este fericită.

În noaptea asta am visat Parisul. Există o poveste subterană între noi doi. Plouă, nimic nu merge, nu ştiu ce să fac. Am întâlnire cu oraşul. Metroul este complicele meu, mă duce la Montmartre, Barbes, Clignancourt, schimb, ajungem pe liniile de la suprafaţă, iar ne afundăm sub pământ, nu am nevoie să ştiu unde mergem, împreună cu Parisul merg în Paris. Cineva vrea să mă ia ostatică, să mă retrimită la Santa Barbara, mi-e frică, mă cramponez de scaunul meu albastru din trenul periferic, mă simt bine aşa, să fiu lăsată în pace, mă cufund în întuneric împreună cu o grămadă de oameni obosiţi şi sărmani care nu mă vor lăsa să fiu răpită. Doar dacă nu cumva lupii vor pătrunde până aici, să ne taie curentul, să schimbe faţa conductorului, să mă ducă spre lacul de la Santa Barbara, spre fântâna soţiei lui Gulliver, spre Spitalul Militar?

Dar nu. Continuă să plouă şi ajungem la Cite universitaire, zbor pe deasupra parcului Montsouris, verdeaţa umedă sclipeşte în ceaţă, beau rouă, mirosul acru al trenului, îmi place. Acest drum este visul meu de acasă. Este acel „acasă” pe care îl plimb cu mine în toate deplasările. Când mă cuprinde la Santa Barbara, ştiu că sunt la capătul puterilor şi că lucrul se va întâmpla. Care? Reîntoarcerea. Visele în care văd spaţii sunt şi mai insuportabile decât coşmarurile: brăzdează angoasa fără a aştepta ceva.

În vechea biserică de care era alipită casa Profesorului nu puteau încăpea toţi cei care veniseră la slujba de înmormântare. Se vedea lumea bună a societăţii, acele feţe cu lifting care se chinuiau să afişeze tristeţea în trăsăturile întinerite şi impasibile. Barmanul de la Burgos tăiase câteva ramuri din teii de pe marginea localului, şi le strângea la pieptul hainei tocite a costumului său negru. Portăreasa

plângea cu fruntea într-un buchet de trandafiri albi. Preoţii îşi amestecau ruga, mai aprinsă ca de obicei, cu volutele unei tămâi puternice care a provocat leşinul unui băiat. Mă întrebam dacă nu aveam să-l urmez.

Era momentul să deschid bine ochii. Cu siguranţă criminalul se afla în mulţime. Dacă nu-l descopăr, va rămâne pentru vecie nedescoperit.

Animalele îşi reluaseră pentru câteva ore forma umană şi veneau să-l contemple pe unul de-al lor care nu jucase jocul. Asta îi făcea circumspecţi, aproape nobili.

Nu sunt sigură că moartea, în teama pe care o inspiră, le arată oamenilor că au un suflet. Desigur, doliul, cu pliurile sale, poate părea mai complex decât bucuria, care rămâne netedă, însă această mulţime nu era în doliu. Pur şi simplu, în prezenţa Judecătorului Incoruptibil, toţi se simţeau judecaţi, în Santa Barbara, unde legile erau făcute pentru a fi ignorate, unde judecăţile – cea dintâi ca şi cea de pe urmă – erau pervertite în detestări sau în nonsens, această biserică încărcată de flori, de tămâie şi de incantaţii se metamorfoza rapid în tribunal.

Fără procuror şi fără condamnat. Doar o victimă, flori, arbuşti mirositori şi cântări. Nimeni nu crede: încă un spectacol. Totuşi, toţi sucombă. Pentru câteva ore, îşi refac metamorfoza: invers.

Când totul este interzis, nimic nu-i interzis. Când nimic nu-i interzis, abia dacă mai este vicios. Pretutindeni domnia inconştientului înseamnă barbarie. E suficient atunci să rămână cineva conştient în infern pentru ca alţii să-şi recapete forma. Conştient de cealaltă faţă a aparenţelor, vizionar al acestor puncte ultime ale fiinţei, când aceasta se preschimbă în forţă brută.

Lupii îşi reluau, aşadar, contururile lor omeneşti în jurul unui cadavru. Le trecea prin cap bănuiala că puteau fi nu vinovaţi, fiindcă nimeni nu credea asta, ci nedemni.

Alba şi Vespasian, mână în mână, aparent împăcaţi, sau pur şi simplu complici la crimă, mă evitau în mod ostentativ.

Nici urmă de Clean, evident: mediile nu se amestecă, nici măcar la o înmormântare, nici măcar la Santa Barbara, în schimb, o femeie cu un zâmbet permanent urma ca o umbră cuplul prietenilor mei – era să spun „criminali”, dar, întrucât nu există crimă decât dacă este dovedită, voi spune: „suspecţi”. O persoană de o vârstă matură greu de definit, ca urmare a siguranţei de sine, sau poate era vorba de insolenţă. Rochie de mătase, coc strâns, aer înţelegător, uşor ironic, nu ne arată severitatea pe care o meritǎm cu toţii, căci a văzut atâtea încât îşi poate permite fantezia de a ne ierta. Fostă institutoare ajunsă director? Guvernantă la o familie nobilă? Profesoară la Colegiul din Santa Barbara? Şefă la raionul de parfumerie Balmain? Nici vorbă, nu, era Colega de la lifting.

De acum trioul se afişa discret. Se pare că un cuplu are nevoie de o terţă persoană pentru a dura. Când aceasta nu este Dumnezeu (care este legătura cea mai sigură a familiilor, dar se pare că rezistă din ce în ce mai puţin la asaltul sexului), este un Clean (însă idila se schimbă repede în afacere de moravuri) sau o soacră. Această matroană care pune interesele altora deasupra celor personale, care începe prin a lua în mână pe unul dintre actorii demascaţi (uneori bărbatul; alteori femeia), devine o scorpie pentru celălalt şi le dirijează războiul până ce urmează ruptura sau moartea. Ori, dimpotrivă, în ipoteza favorabilă, dar rară, ea devine vârful triunghiului care îi echilibrează pe cei doi protagonişti iniţiali, zână protectoare şi indispensabilă acestui cuplu devenit, prin intermediul ei, o adevărată întreprindere de gestiune a unei supravieţuiri în trei. Să fi reuşit Colega cel mai dificil dintre liftingurile sale: să ridice şi să coasă laolaltă asocierea Albei şi a lui Vespasian? Dar cum? Nu ştiu dacă eternul zâmbet care îi înflorea pe obraz se datora vreunei intervenţii chirurgicale sau acelei umori joviale care nu o părăsea nici măcar – şi în special!

— În faţa unui cadavru, însă masca ei mă impresiona atât de mult încât eram incapabilă să-mi fac cea mai mică idee

despre fiinţa care se ascundea în spatele ei.

Cu toate acestea, probabil că îi rămăsese o anumită prezenţă de spirit, fiindcă am remarcat nişte ciudate zgârieturi pe braţul stâng al acestei persoane, de altfel atât de îngrijite. Cum sunt acele tatuaje mai mult sau mai puţin ascunse pe care persoanele care au o pisică sau un câine le lasă pe animalele lor preferate să le înscrie pe pielea lor. Un câine, o pisică, poate un lup. Cu siguranţă. O profesionistă, Doamna liftingului: imperturbabilă maniacă, somptuoasă şi întreprinzătoare în această mlaştină de doliu care ne înghiţea, ea era fără îndoială capabilă să trăiască în casă cu un lup, cu mai mulţi, cu o haită întreagă. Să-i dirijeze, să-i domesticească, să-i dreseze, să-i exploateze, să-i folosească în orice caz. Şi să iasă şi mai teafără decât greoaia mea Alba care se lăudase degeaba în scrisoarea ei ridicolă cu insensibilitatea sa de lemn – ea nefiind decât o debutantă. Dovada: acei ochi înroşiţi; iar plânsese. Ştiu, nu eşti mai puţin criminal dacă plângi.

Curaj: mă apropii de Alba.

— Şi păstrăvul? (Eu.)

— Ai trecut pe acasă? (Alba.)

— Eram neliniştită. (Eu.)

— În sfârşit. (Alba.)

— Nu fi atât de exigentă. (Eu.)

— Vespasian nu a venit acasă. A. şi-a luat o garsonieră. Când e obosit. Când are de lucru. (Alba.)

— Înţeleg. (Eu.)

— Am plecat să fac o plimbare. (Alba.)

Seamănă atât de mult cu o implorare, încât mă abţin de la orice gest.

— În provincie. (Alba.)

— Sărmanul păstrăv torturat de ghimber. (Eu.)

— Otravă! A mânca este luxul oamenilor simpli. (Alba.)

— Draga mea, probabil că sunt foarte simplă. (Eu.)

— Eu nu mai sunt. (Alba.)

— Am văzut. Am citit. (Eu.)

— Scuză-mă. Uită. (Alba.)
— Bineînţeles. (Eu.)
Pentru prima dată, mă surprindeam că nu cred nici un cuvânt din ceea ce îmi spunea Alba. Această neîncredere mi-a dat frisoane, dar nu puteam să fac nimic. Pare neverosimil că Vespasian a lăsat să-i scape o cină bună, că Alba şi-a lăsat vrăjitoria ei culinară fără public, în fine, această răceală eliptică, neobişnuită la prietena mea.
Urmele de pe braţul Colegei de la lifting continuau să mă obsedeze. Trebuie să-l fi detestat pe Bătrân. Sau mai degrabă, spirit ambiguu, deci caritabil, ea trebuie să fi vrut să-l uşureze, să-l elibereze de viaţa-i inutilă. Cu medicamente pentru bătrâni, nişte droguri perimate şi depăşite, în doze uriaşe, sau, dimpotrivă, apă, placebo, nimic. Totuşi, cineva observase, se luptase, se zbătuse. Chiar Bătrânul? Mânia viziunilor sale: nu-i exclus. Poate că Alba, fidelă latinei lui? Vespasian, cuprins de remuşcări? Nu, Vespasian trebuie să fi fost de la început de partea liftingului, o manie, mergi ori crapi. Colega fusese zgâriată, muşcată, dar nimeni nu o oprise. Liftingul triumfă în faţa bolii, imaginea bună ascunde bătrâneţea, de ce nu ar ascunde moartea, nu mai există moarte, să punem lupii noştri, să ne prefacem. Ea continua să surâdă, nimeni nu observă cât este de monstruos. Râsetul unei nebune eficace (ei zic: performantă) este tot un râs cum trebuie; sunt sigură că îl vor imita, chiar în seara aceasta, în faţa oglinzilor lor luminate de neon sau de halogen, strâmbându-se pentru a-şi reface un look fericit.
În fond, de unde ştiam că aceşti oameni se simţeau nedemni? De ce să nu se fi simţit uşuraţi pentru că nu fuseseră descoperiţi, pentru că-şi puteau continua nepedepsiţi murdara lor treabă? Dar de acum fără martori. Fiindcă Profesorul nu mai este. Iar eu, Stephy Delacour, părăsesc acest loc, m-am săturat de lupii lor şi de stările lor sufleteşti. Dar am să mă întorc. Mai târziu.

Pentru moment, am nevoie să mă gândesc la Bătrân. Mă bate gândul să ţin un jurnal al amintirilor pe care mi le-a lăsat, ei bine, tata, şi care îmi vin în minte acum. Înviorate de moartea suspectă a Profesorului pe care, în realitate, l-am cunoscut foarte puţin. Despre cine să vorbesc: despre Bătrân sau despre tata? Felul meu de a fi vinovată sau, şi mai pretenţios spus, de a fi sensibilă. Elegiile, Tibullus? Mi-e totuna. Rareori întâlneşti pe cineva care să aibă o formă omenească. Umană ar fi capacitatea de viziune, pe locul şi în locul invincibilei raţiuni care îl poate îndreptăţi pe orice individ să se debaraseze de altcineva. Numai că toate astea nu reprezintă cu adevărat ceea ce se numeşte un eveniment. Şeful meu nu va fi mulţumit, îl aud mârâind: „Detectivul nostru ambulant a rămas în pană.” Să râdă. Am dreptul la capriciile mele.

Partea a treia CAPRICCIO.

I. FĂRĂ SCĂPARE.

Faţa îi era translucidă şi luminoasă, în ciuda urmelor roşii ale chinului în secţia de reanimare, împăcarea limpede a pometţilor, odihna buzelor şi a ochilor adânciţi în orbite, parcă atraşi de un cânt interior, sculptau un surâs, în afară de tatăl meu mort, Bătrânul este singurul cadavru care surâde.

Nu mai e din lumea asta, nici eu. Nu mai am nici o obligaţie. Nu îmi mai este teamă de nimeni. Totuşi, acest doliu este respect. Faţă de cine? Tăcere. Am chef să sparg totul, dar o asemenea blasfemie mai trădează încă o oarecare dorinţă de morală. Dimpotrivă, aş fi putut fi o adeptă a chietismului.

Gura mea pe pielea răcită. Lumea crede că un cadavru sperie, că răceala trupului mort oripilează. Nu are dreptate. Acest cadavru trăieşte sub sărutul meu, ca apărând dintr-o lungă scufundare submarină. Mă răcoresc sub mângâierea unui eschimos care a adus cu sine, sub lumânările parfumate ale unei biserici, eternul gheţar din Nordul îndepărtat. Suntem doi poli ai naturii: magnetizaţi,

inseparabili. Nici viaţă, nici moarte, doar el şi eu. O bătrână mă smulge din acest interminabil adio sau, mai degrabă, ne împiedică să plecăm împreună. Bătrânele sunt de o prostie grosolană care nu ignoră totuşi dublul dragostei: moartea.

Imponderabil, cu o prezenţă neegalată decât de imaterialitatea solidă a cuvintelor, nu ocupa nici un loc şi totuşi mă învăluia, mă corecta, mă consola atât de mult, încât la moartea lui m-am prăbuşit, pierdută într-o muncă stupidă, întreruptă doar de răceli şi angine repetate. Am crezut că scap atunci când şeful meu m-a scos din sărite, încă o dată, dar a fost doar pentru a mă instala într-un fel de halucinaţie senină, nebunia mea personală: am uitat că tata murise. Nu a murit, nu poate muri, cum nici cuvintele nu mor. Încercaţi: puteţi închide gurile, puteţi arde cărţile, puteţi tăia paginile cu foarfecele, puteţi face orice, însă veţi vedea că sensul durează chiar dacă cineva l-a înţeles doar o singură dată. Depinde de cel care a înţeles. Eu înţelesesem şi stăteam în acest vis de imortalitate, de moarte negată. De altfel, faptul că eşti invizibil nu înseamnă că nu exişti. Cu cât îl vedeam mai puţin, cu atât exista mai mult, cu o prezenţă fără timp, imediată. Doliul se retrăsese din mine, credincioşii nu sunt niciodată cu adevărat în doliu.

A trebuit ca Bătrânul să aibă parte de brutalitatea lupilor, să fiu martoră a urii dintre trupurile vii la Santa Barbara, ca metamorfozările fizice ale Albei şi ale lui Vespasian să mă surprindă pentru a-mi da seama, în sfârşit, de un lucru evident: trupul său a dispărut, nu mai e aici, tata a murit pur şi simplu şi nimeni nu-i va lua locul. Moartea mă obligă să-mi refac jocul pornind de la o casetă goală care este tocmai caseta mea de pornire. Un detectiv în căutarea vidului.

Gesturile sale se diluau în spaţiu, răsuflarea sa o întâlnea pe cea a vântului. Dorea ca fiicele sale să fie ca şi el, rapide. Nimic mai simplu: trebuia să facă sport. Se începe prin rotirea braţelor. Extensia spatelui, flexarea şoldurilor şi a genunchilor, contractarea abdominalilor. Ce plictis, sunt

epuizată, încă zece minute, iar scheletul respiră în „Salutul soarelui”, o recompensă pe care tata ne-o păstrează pentru final. Dacă Dumnezeu ar fi fost un soare, aş crede în el, datorită Bătrânului. Cu mâinile împreunate, cu capul ridicat spre cercul încă roşu în zori, mă înclin, mă aplec ducându-mi palmele de o parte şi de alta a picioarelor, coapsele îmi zvâcnesc în sus, fesele se ridică. „Spatele drept, nu respiri, fruntea la genunchi, suge burta, te ridici expirând, îi mulţumeşti soarelui că ţi-a trecut prin trup.” Dar cine mi-a traversat trupul? Soarele, sau eu? Cine este eu? Nu ştiu cine eşti tu, tată: o rază? Un suspin? Aş vrea să prelungesc la infinit această pseudo-rugăciune la pseudo-soare, în timp ce Victoria pufneşte şi nu se mai poate abţine, în fine, e destul, o ştergem amândouă, plecăm, ne doare-n cot.

Tu rămâi dezolat la malul acestei mări numită neagră şi care totuşi este mult mai albastră decât toate celelalte, dar compactă şi frământată, valuri de granit. Ai adesea acest aer trist, dar de o durere trecătoare, fiindcă ochii tăi cenuşii o dezmint: fără a râde cu adevărat, privind departe cu o intensitate pe care ai lua-o drept speranţă, aproape o veselie. Ce sperai? O rază de soare? Un semn de la mine, Stephanie Delacour? Alerg spre valuri, doar pentru a o duce cât mai departe pe mofturoasa asta de Vicky şi a vedea care, dintre noi două, va câştiga partida de înot.

A împăturit lucruşoarele pe care mama le spălase, le călcase şi le triase pentru călătorie. Numai tata era în stare să facă o valiză frumoasă plată, elegantă rară ca nimic să nu iasă şifonat. O artă, vă spun, nimeni nu se băga, era lăsat în legea lui, să-şi facă treaba migăloasă. Toate astea pentru a ajunge la capăt după o noapte de mers cu un tren plin de funingine care îi făcea rău mamei, lividă, ghemuită şi ea pe o banchetă, cu o batistă îmbibată în apă de colonie pe buze şi la nas. Lată-ne, în sfârşit, pe malul mării. Se vede din gară. Pornim iar la drum. Portul, vaporul, încă cinci ore de tangaj, de valuri nebune, o aventură imposibilă!

Toată lumea vomită, va vomita sau a vomitat aşteptând următoarea vomitare. Toată lumea, mai puţin Victoria care triumfă, nici măcar dezgustată. Mama a dispărut în fundul cabinei: nu vrea să se ocupe nimeni de ea, are oroare să se ocupe cineva de ea. Dădusem afară toată fierea pe care o aveam în mine şi mă cuprind strâns cu braţele ca să nu mi se întoarcă stomacul pe dos. Credem că măruntaiele sunt făcute să stea înăuntru. Greşeală! Ele aspiră să dea pe dinafară. Traversaţi o mare şi veţi vedea: e imposibil să le ţii! Tot ce am înăuntru va ieşi dacă nu mă străduiesc să mă ţin de gât şi să-mi împing respiraţia spre această mare neagră care se agită în mine.

Alături, tata încearcă să mă ajute. Să spună nişte cuvinte, bănuiesc, liniştitoare, între două icnituri care îl zguduie, ca şi pe mine. Cu ulcerul său, trebuie să fie îngrozitor. Nu-l văd vomând. Face în aşa fel încât să hrănească peştii, se duce la toaletă, oriunde, şi întotdeauna între două icnituri, alb la faţă, vine să-mi şteargă gura, fruntea cu un prosop înmuiat în apă rece: „Nu-i nimic, toţi marinarii încep aşa, este botezul mării, Neptun îşi cere dreptul”.

Îl detest pe Neptun, dar mă agăţ de tata şi îmi păstrez măruntaiele înăuntru.

Uf, ajungem. Sirena acestui vapor-balansoar ne sparge urechile, ne blochează ultimele pusee de greaţă. „Ai să vezi, are să fie ca în rai, am meritat-o!” Eram la Santa Barbara. Paradis, zici? M-am săturat să-l tot merit, de ce nu te-ai naşte direct aici?

Întrucât tata nu s-a născut aici, ne-a îmbarcat în direcţia asta nebună alături de el. Este convins că în viaţă trebuie să faci experienţe, traversări, descoperiri. Iar eu îl cred, merg, bat din picioare pe loc, alerg în săndăluţele mele, alunec, cad. Genunchii îmi sunt zdreliţi, nasul mi-e spart, am băut căni întregi din mare numai ca să devin o adevărată exploratoare a apelor stâncoase şi pline de alge din staţiunea balneară aflată în apropiere de Santa Barbara. Şi razele astea de soare care îţi jupoaie pielea până la sânge.

Să trecem peste asta. Familia noastră este fără îndoială făcută pentru paradis, chiar şi mama ajunge să creadă una ca asta. În fine, zâmbeşte. Ambasadori la Santa Barbara, trebuia să facem asta!

Scoteau zgomote din alea ruşinoase pe care copiii nu cred că părinţii ar fi în stare să le scoată, şi nici măcar părinţii celorlalţi. „Uşor, mă doare.” „încă, lasă-mă pe mine, eşti bună, ştii.” „Nu, fii atent.” „E bine” Et caetera. Aceste icnete de îndrăgostiţi, brute sonore, înfundate. Credeau că dormim, nu? Ar fi trebuit să fie atenţi. Sau să meargă în altă parte, la hotel spre exemplu, în orice caz nu în spatele acestui perete despărţitor, ori când nu eram acolo. Sau, mă rog, să stea liniştiţi, să doarmă ca toată lumea.

Îmi venea să ţip, să sparg totul, să nu spun nimic, să mă lichefiez de jenă, să-i omor. Dar să nu adorm. Dar cum să ies de acolo? Îmi era imposibil să mă mişc, m-ar fi auzit. Să plâng, să plâng prosteşte, fără grai, mulţime de lacrimi uscate, de ură şi de patimă.

Nu ştiu în ce seară mi-am visat visul, „visul lui Stephy”, aşa cum luaseră obiceiul să-l numească, atât de celebru devenise. Astăzi, mă gândesc mai degrabă că avusese loc mai înainte, că îl visasem chiar de mai multe ori. Dar după scena aceea murdară la care fusesem martoră, şi nu doar o dată, am avut tupeul să le trântesc în faţă visul meu. Pur şi simplu aşa, naiv, urât, fără a înţelege prea bine ce fac, dar ştiind că povestea mea e cam dură.

„Un tren aleargă cu toată viteza, imens şi unsuros ca acela care ne-a adus la Santa Barbara. Trece peste gâtul tatălui meu şi îi taie capul. Dumnezeu ştie de ce se afla pe linie bietul tata, fiindcă nu era totuşi o fire sinucigaşă. Să-l fi împins cineva? Pe scurt, avea capul desprins de trup: tăiat, acesta-i cuvântul. Nu era sânge, păstrasem sângele.”

Familia mea găsise că visul meu era prostesc, apărut din acele cărţi inepte cu piei roşii, o bandă desenată pe care o citeam până la saturaţie pe atunci. A doua zi însă pe tata l-a durut foarte rău în gât. O anginăputernică de care nu

scăpase de mai multe luni. Cel puţin, aşa mi se pare. Tuşea şi scuipa sânge. „O păcătoasă de faringită” (o liniştea el pe mama care se gândea mereu la ce-i mai rău).

Mult timp trenul meu i-a stat în gât. Tuşea mereu. De atunci cred că a continuat întruna. El, Bătrânul, s-a îmbolnăvit când lupii au început să invadeze Santa Barbara. Acum îmi vine să mă îmbolnăvesc eu însămi. Asta mă face să râd. O târfă.

„Nu există un alt fel de tată decât unul mort” (repetă azi oamenii bine informaţi fără a şti prea bine ce spun). Martori străini (precum tata) sau orientaţi spre o cultură revolută (precum Bătrânul), aceşti oameni instalează încă din viaţă o asemenea prăpastie între ei şi noi, încât bunăvoinţa lor ne vine ca de pe cealaltă lume. Această lume de dincolo îmi întărea mânia juvenilă, poate feminină, împotriva autorităţii placide, şi îmi revela angoasa: îi detestam sau nu mă supuneam lor, când nu-i evitam încercând să mă arăt mai bună decât mi-ar fi putut-o cere.

Detaşarea de părinţi îi exasperează pe lupii care simt cum dintr-odată li se face foame, haitele lor invadează atunci câmpiile şi oraşele; mai lacomi ca niciodată, ucigaşi, contagioşi, lăsând în urmă figuri rătăcite şi mirosuri grele bestiale sub aparenţe umane. Te întrebai dacă seninătatea acestor părinţi, care ni se par demult morţi, nu-i oare blestemul care dă naştere lupilor: cel puţin dacă nu cumva el e acela care obligă isteriile urbane să se dezvăluie. Altfel spus, dacă nu ar fi existat Bătrânul, lupii nu ar fi ieşit la iveală. Ar fi fost, dar fără să se arate. Or, nevăzuţi şi necunoscuţi, ar fi fost, oare? Ar fi existat cu adevărat?

Sunt cuniva pe cale să-l fac pe Bătrân responsabil de existenţa lupilor? Într-un sens, da. Dar fără asta – vreau să spun: dacă cineva nu i-ar fi scos din crima lor nevăzută, aşadar, dacă cineva nu i-ar fi identificat – este clar că ar fi fost absolut imposibil să-i fi alungat.

Cu toate acestea, o dată ucis de forţa invadatoare a lupilor, tatăl a murit definitiv. Degeaba îl ridic eu în slăvi aşa cum

fusese înainte – un tată care face pe „mortul” pentru a revela mai bine pasiunea celor vii – ştiu acum că lumea s-a schimbat. La Santa Barbara, l-au ucis pe tatăl „mort”. Oare Bătrânul era cel din urmă? Nu mai rămân decât Vespasiani. E greu să fii om când nu eşti nici copil, nici adolescent, nici părinte. Fără părinte, lupii dau târcoale, metamorfozele se înmulţesc şi se anulează, mutrele canine invadează cartierele frumoase şi periferia, dar cine le vede? Detectivul, detectiva: discipoli ironici şi hăituiţi ai tatălui „mort”, care aşteaptă căderea nopţii ca să râdă singuri, în tete-â-tete cu whisky-ul lor, înainte de a-l vâna pe autorul crimei de la lac şi înainte de a adormi tot butonând în faţa televizorului unde o imagine o alungă pe alta, o metamorfoză o desfigurează pe alta.

De unde vin detectivii? Dacă mă gândesc la propria-mi poveste, devii detectiv atunci când, neavând un loc propriu, te faci ambasadorul unei justiţii dezlegând o enigmă care în definitiv este o condamnare la moarte.

„Ambasador, mă întreb ce înseamnă asta? (întrebările mamei erau mereu nişte proteste pe care se străduia să le deghizeze în curiozitate, dar pentru ce, pentru cine? Mă întreb şi eu, fiindcă toată lumea avea parte de reproş.) Nu eşti la tine acasă, asta-i situaţia, şi reprezinţi nu ştiu ce miraj, pe cineva care nu-i niciodată acolo, poate doar Sfântul Duh.” Detectivul ar fi versiunea degradată, compromisă, chiar stricată a acestui sens de mijloc căruia ambasadorul îi asigură nobila aparenţă. Aşadar, nicăieri nu eram la locul nostru: dezrădăcinaţi la Santa Barbara, expatriaţi de la Paris, în trecere aici ca şi acolo, nişte nomazi în misiune prin definiţie imposibilă. Pretutindeni la distanţă de toţi şi de toate, deveneam neîncrezătoare, iar lucrurile ca şi oamenii îmi apăreau ieşiţi din fire, adică din natura lor, dubli, ipocriţi şi, ca să spunem totul, suspecţi. Deşi imaginându-mă investită cu o misiune, nu mă confundam cu forţa invizibilă care ne delegase: de altfel, exista această himeră îndepărtată de la care cu siguranţă

că primea mesaje şi un salariu absolut tangibil, dar care, pentru generaţia a doua, a mea, nu era decât un principiu, în cel mai bun caz o amintire, iar în cel mai rău semnul non-apartenenţei mele la comunitatea din Santa Barbara, aşadar cea a lupilor, a comunităţii pur şi simplu.

Adunările identitare se bucură de acest magnet biologic pe care îl emană triburile animale şi care mă înfricoşa. Am învăţat totuşi să pătrund în ea, jucându-mă de-a intratul în pielea lor şi de-a felul lor de a fi, devenind una de-a lor. Trăiam la Santa Barbara din interior şi mă străduiam din răsputeri să o văd şi să o înţeleg de la distanţă. Poţi numi această balansare justiţie: nu respectul binelui în sine, ci un spaţiu reversibil, ambasada însăşi, misiunea ca atare, călătoria dus-întors de la compromis la dezvăluire, şi viceversa.

Ca şi Bătrânul, tata avea oroare de detectivi, întrucât îi bănuia de complicitate cu poliţia a cărei legătură cu lupii se vedea foarte bine la Santa Barbara. Nu voiam sau nu îndrăzneam să discut această suspiciune, după părerea mea eronată: el nu citise niciodată romane poliţiste, lumea delictelor din mediul funcţionăresc îi scăpa complet. Oricum, nu ar fi admis niciodată că vocaţia sa de Hermes ar fi putut da naştere la fiica sa unei pasiuni pentru romanele din Seria neagră. Şi totuşi.

Pe intarsiile de pe suprafaţa scrinului Ludovic al XV-lea trona o fructieră din porţelan de Saxa, păzită de un marchiz şi o marchiză, cu reverenţă galantă, modelaţi în aceeaşi materie uşoară şi sonoră pe care ai fi luat-o drept un enorm diamant lăptos, dacă nu ar fi fost atât de fragilă. Plin cu piersici, struguri sau mere, vasul răspândea unul dintre acele parfumuri delicate care transformă austeritatea lustruită şi uşor mucegăită a unei biblioteci în apetit şi în vise cu livezi. Nimeni nu îndrăznea să se atingă de fructe, de teamă să nu strice acea armonie dintr-un alt secol, şi oricum, adeseori, fetiţelor nu le este foame. Şi totuşi, grămada de piersici, de struguri, de mere se micşora încet-

încet fără ca totuşi fructiera să fie vreodată goală. Cineva care avea poftă de fructe se temea să vadă interiorul de Saxa alb smălţuit cu buchete roşii al fructierei. Ca atare, aristocraticul recipient avea mereu două mere care îşi răspândeau gustul lor în mirosul de cerneală şi de piele mucegăită pentru a obţine, în orele gingaşe ale după-amiezii, un amestec la fel de îmbietor, cel puţin aşa mi se părea, ca şi aroma unei creme caramel. Când, dintr-odată, brusc, a dispărut şi marchiza.

Nu era nici o îndoială. Cineva fura. Timp de două nopţi, creierul meu protejat de un substitut de somn a proiectat tabele de calculator. Se găseau aici toate posibilităţile logice: prietenii de familie, colaboratorii tatălui, de ce nu Bătrânul însuşi, colegii de clasă, menajera, poştaşii, desigur – calculatoarele nu au scrupule, în fine, am sosit la micul dejun flămândă ca niciodată, cu numele vinovatei pe care nu l-am spus decât tatei. O prietenă de şcoală, o blonduţă durdulie cu care mă împrietenisem în aşa măsură încât o lăsam să intre în biroul interzis al ambasadorului. Ea nu avea detaşarea Albei Ram, cultul acesteia pentru cei doisprezece cezari, smerenia inteligentă de provincială nou-venită, dar de familie bună – dovada. Nu avusesem dreptate să mă socotesc drept această blondă durdulie, cu şosete albe, cu părul legat, nu avusesem dreptate să o pun în locul meu. Întrucât eu mă pusesem în locul ei, ghicisem că invidia o făcea să-i fie foame şi că îmi invidia mica marchiză din porţelan de Saxa. Nu pentru a o adora (toată lumea ar fi remarcat obiectul preţios, chiar dacă l-ar fi ascuns în şort) ci pentru a o ucide: pentru a o sparge, a o face praf şi a trage mai apoi apa.

— Ai fi un bun detectiv. (Acesta era pronosticul tatei când ne-am decis să nu spunem nimic nimănui, însă el revenise repede asupra acestui lucru.) Aşadar, ai descoperit fapta rea şi pe răufăcător fiindcă ai făcut mai multe operaţiuni logice într-un timp mai scurt decât noi. Ei bine, ţine-te de matematică şi studiaz-o.

Din păcate, nu am ajuns om de ştiinţă. Nu aveam perseverenţa aceea. Cel mult supleţea pe care o conferă obrăznicia de a te pune în locul altuia. Nu am mai invi-tat-o pe mica hoaţă. Dar i-am spus ipoteza mea privind moartea marchizei pulverizate în toaletă. S-a înroşit şi a fugit în curtea şcolii, începând de atunci m-am apropiat mai mult cu Alba, care a devenit cea mai bună prietenă a mea. Continui să fac mai multe operaţiuni logice într-un timp mai scurt decât ceilalţi, în fine, încerc.

Inocenţă sau insolenţă, povestirea existenţei mele ar fi putut duce, cu o oarecare distanţare, la o biografie. Mulţi vor ezita şi vor prefera, modestelor incidente ale existenţei lor, sacrul Istoriei: fanteziile lui Faust, Ulise, Don Juan, lisus, Avraam, Jidovul rătăcitor şi atâţia alţii, fără a mai pune la socoteală şi eroii artelor, literelor şi ştiinţelor, cu mult mai importanţi şi demni de interes decât o oarecare aventură personală, în fond, atât am mai vorbit de intimităţile noastre încât nu mai rămâne cine ştie ce lucru, doar nişte platitudini mediocre, în timp ce spectacolul se accelerează, durând atât cât ţine un show sau un jurnal de actualităţi în versiunile cele mai amabile ale intermitenţelor noastre sufleteşti sau spirituale. Să recapitulăm mai degrabă paginile glorioase, să recompunem muzeul idolilor trecuţi – nu-i mai plăcut, mai amuzant, mai stimulativ decât să ne tot ocupăm de eternele noastre răni mărunte? Desigur, cum ei, virtuoşii literari, au întotdeauna dreptate, sunt prima în a pune mâna pe capodoperele lor când pornesc în asemenea misiuni, urgenţe sau alte sarcini umanitare pe care şeful meu mi le rezervă de preferinţă în cele mai îndepărtate colţuri din lume şi unde am atâta nevoie de geniu şi de frumuseţe pentru a rezista.

În curând, doar femeile vor mai crede în intimitate şi îşi vor imagina că o persoană oarecare – fiindcă ele ştiu în ce măsură sunt nişte fiinţe oarecare – poate fi interesantă. Aşadar, continui să vă încredinţez capriciile mele fiindcă, asemenea Profesorului, continui să cred că acel quodlibet

ens (îmi amintesc uneori latina, nu am uitat-o complet, însă la distanţă, în vis, în zbor, nu sunt o erudită, nu mă asemăn cu Alba), ei bine, acel quodlibet ens nu este „fiinţa oarecare”, ci „fiinţa care oricum are importanţă”.

Oricum, tata avea importanţă pentru mine, chiar în mijlocul indiferenţei care ne învăluia, îmi imaginez că ne întreţinea o voinţă reciprocă. Libet (insistă Profesorul), dorinţă reciprocă a calităţilor noastre obişnuite. „Există un X care îi aparţine unui 7.” Crisip se distra extrăgând valori morale din această trivialitate logică. Calitatea de tată se oprea la începutul enunţului: pentru mine, calitatea sa a fost de a fi un „X”. Nu aceea de a aparţine ansamblului taţilor, ambasadorilor, străinilor, locuitorilor din Santa Barbara, francezilor, prietenilor sau duşmanilor Profesorului, sau a mai ştiu eu cărui ansamblu uman, inuman, suprauman. Calitatea sa a fost fa a fi ca atare, de a se expune ca atare, deloc oarecare, şi tocmai de aceea ca fiinţă la care te poţi gândi şi poate fi iubită de alţii ca el, alte fiinţe oarecare. De mine, spre exemplu, care nu sunt decât un Y alături de acest X, şi la fel de expusă lui în propria-mi calitate oarecare.

Aşa suntem, asta e. Oferiţi în felul nostru, născuţi de felul nostru de a fi. Iar memoria mea încearcă de data aceasta să retraseze acest manierism care este izbucnirea noastră. Micul detaliu care îmi revine în minte – un tren pufăind, un dormitor, un Salut al soarelui, nu-i adăpostul tău, tată. Nu mi-ai lăsat ca moştenire nici „manentia”, nici „mansio”, nici home nici conac, nici mansuetudine. Seninele risipite pe care le adun în capriciul amintirilor mele nu revelează nici ele un „manus”, mână forte, autoritate marţială a lui „z/>„ asupra lui „mulier”, instrument de luptă şi de muncă, mână agilă a omului cu pricepere juridică, militară sau tehnică. Nu, acel puzzle al meu intimist şi manierat, fragmentele mele de afect sunt o pură ţâşnire, „manare”, şir de mătănii ale singurătăţilor tale oarecare, în care persişti aşa cum eşti. Eşti, suntem perfect comuni, exemple ale fiinţei care

nu ne aparţine şi cu care ne mulţumim, folosindu-ne de ea în felul nostru. Unica fericire posibilă este aceea de a fi luat naştere din propria noastră manieră: fericire de oameni simpli, nişte oarecare.

De-ar putea cineva să aibă plăcerea şi tăria să refacă arca lui Noe a geniilor şi a capodoperelor trecute, atunci va compune la rândul său o capodoperă. Eu însă mă aflu la Santa Barbara, loc de acum bine cunoscut în care, dimpotrivă, bărbaţi şi femei s-au confundat cu brutalitatea lupilor, dispreţuind exact tocmai ceea ce încerc eu să păstrez: fiinţa care oricum are importanţă, acel quodlibet. Îmi trezesc senzaţiile prin detaliile mărunte, insignifianţa visului şi nebunia crimei, adun glumele iubirilor oarecare. Tata şi Bătrânul aveau simplitatea de a fi a oamenilor, oricare dintre ei, şi tocmai prin asta au importanţă. Da, în noaptea marilor oameni, gluma mea porneşte de la rădăcina lui „principium individuationis". În fond, aceasta ar trebui salvată de urgenţă într-o nouă arcă a lui Noe, fiindcă ea este cea pe care Santa Barbara a început să o abolească. Ea, gluma-quodlibet, Bătrânul, papa.

Voi considera că am terminat cu doliul când voi ajunge să vă fac plăcută persoana lor oarecare. Vă rog, cer o încetare temporară a fascinaţiei noastre pentru crima pe care totuşi nu am uitat-o, şi promit, de altfel, să revin la ea. Pentru moment, încercaţi să vă gândiţi dacă există un X aşa cum apare el în faţa voastră: agasant, cu putinţă de conceput, amabil.

II. OAMENI AI DURERII

„Profesorul suferă pentru că s-a născut orfan. E ceva peste care nu se poate trece." (Papa citise Freud.)

Tatăl Bătrânului fusese ucis în război, nu ştiu în care, dar nu are importanţă, unul dintre acele războaie mărunte din punctul de vedere al soarelui, indispensabile Istoriei, triste pentru familii. Mama lui Septicius Clarus murise la naştere. „Ea i-a dat viaţă murind pentru a se alătura soţului." (Cei apropiaţi mergeau direct la ţintă.) în ce mă priveşte, eu cred că se săturase de cei cinci copii şi de întinsele sale ogoare cu floarea-soarelui şi porumb pe care nu ştia cum să le exploateze, râvnite de toată lumea şi pe care până la urmă i le-au furat.

Aşa că, într-un fel, Bătrânul s-a născut singur. O prietenă a mamei sale, văduvă, l-a adoptat, l-a iubit ca pe fiul ei şi, bănuiesc, ca pe amantul ei, fiindcă profesorul avea delicateţea copiilor care au împărtăşit vreme îndelungată senzaţiile femeilor mature, însă el trăia ca şi cum ar fi ştiut întotdeauna că trupul îi era mormântul a doi morţi. Avea acel zâmbet din altă lume fiindcă se considera el însuşi ca venind de pe lumea cealaltă: fără a vorbi despre asta, se îmbolnăvea şi amuţea, având o suferinţă mediană, diafană, inaccesibilă lupilor.

Mă întreb dacă o împărtăşea cu Dumnezeu. I s-a oferit repede darul celor orfani, trufia celor necăjiţi: „Dumnezeu este iubire.” Nu s-a prins de el. S-a recunoscut mai uşor în exilul lui Ovidiu şi în cânturile morbide ale lui Tibullus, amantul Deliei: o lume de treceri şi de metamorfoze în care zeii antici trezesc pasiuni sordide, unde noul Mesia nu e deloc credibil. Despre această tranziţie îi plăcea lui să citească texte, să discute ideile, miturile, moravurile.

Cu toate astea, nu l-a respins pe acest Dumnezeu ce i s-a dat drept singură şi unică moştenire. Discret, chiar făcuse din el căminul său ascuns – întrucât nu avea altul, în afară de cărţile sale latineşti, în plus, după ce i-au plecat fiicele şi i-a murit soţia, singura familie îi rămăseseră elevii săi de care spunea că este copleşit, mulţumit. Codiţele de bronz legate ca o coroană pe ceafa Albei. Răutăţile logice ale lui Crisip, geniul clasei, încăpăţânarea mea de a mă îndepărta de toate subiectele, rătăcindu-mă în improbabile divagaţii. Toate astea îl distrau şi ne lansa provocări: „Continuaţi, mai departe, şi apoi? Faceţi-mi plăcerea!” La drept vorbind, nu prea elevaţi, de nici un ajutor: ajutorul era totuşi el, pentru noi – la Santa Barbara, vreau să spun.

Trăia aşadar cu Dumnezeu şi nimeni nu i-a fost vreodată atât de credincios unui Dumnezeu de la care nu a primit nimic şi căruia nu-i cerea nimic. Doar îi mulţumea, dar pentru ce, Dumnezeule? Într-adevăr, nu exista vreun motiv pentru care să-i mulţumească, în afară de a fi, de a fi trist

fără a mărturisi asta, nici măcar lui Dumnezeu? Asta e: mulţumit de a fi în stare să nu spună durerea, nici măcar lui Dumnezeu. Doar şi-a lăsat durerea ghicită de Alba sau de Stephy, spre exemplu, dar şi asta, abia după ce a trecut în nefiinţă.

Se smulsese din satul său şi chiar de lângă mama sa adoptivă – ceea ce a fost, bănuiesc, unul dintre acele exiluri în care pornim pentru a ignora îndrăzneala, fiindcă le hotărâm într-o stare de rătăcire exaltată – înainte de a începe o viaţă de nomad pe care a dus-o până la moartea sa suspectă de la Spitalul Militar. Desigur, îi plăcea să se plimbe prin peisajele bogate sau aride din Santa Barbara, imaginându-se muntean sau plonjor submarin, mirosind frunzele moarte ale toamnei în flăcări sau pierzându-se făcând schi de fond pe platourile de la frontiera ţinutului, însă periplul său era în esenţă livresc, în locul limbii pe care i-ar fi dat-o mama sa, moartă de tânără, Septicius Clarus se îndrăgostise de o limbă cu adevărat moartă şi, redând viaţă cărţilor sale de latină pe care contemporanii le neglijau, le ignorau sau le aruncau de-acum, se lansase într-un fel de numărătoare inversă pe care o considera totuşi ca fiind plină de viitor. Fugind de prezentul lupilor în trecutul latin, în aşteptarea unei tranziţii la care nu va fi niciodată martorul viu, ci doar avea s-o viseze evaziv, Septicius era un nomad, în barbarie, se întâmplă ca unica civilizaţie să fie trecerea, adică nomadismul: această stranie posibilitate pe care o deţin unii de a nu coincide cu „ei înşişi”, cum nu coincid nici cu „aici” sau cu „acum”, fără ca totuşi să devină nebuni, să vizeze mereu alte ţărmuri.

— Hotărâţi-vă (îl cicălea Vespasian la ora ceaiului, deasupra fântânii cu soţia lui Gulliver). Nu trăim decât o singură dată, iar dumneavoastră unde vă aflaţi? În ce timp? În ce loc? Am să vă spun eu! O femeie ca Alba găseşte farmec în visarea dumneavoastră, să recunoaştem. Dar nu aveţi deloc simţul responsabilităţii, dacă vreţi să ştiţi

părerea mea, o părere sinceră. Sper să nu vă jignesc, dar, Clarus, sunteţi un fugar, asta-i.

Bătrânul nu dorea să discute, mai ales nu cu Vespasian, însă convingerea lui era de nezdruncinat, în total dezacord cu vorbele chirurgului. Să fii nomad, să nu fii în centru, să te fereşti de cei care se instalează, siguri pe sine, aici şi acum, era o alegere. A călători nu era numai o criză, nici chiar o simplă critică. A călători era o opţiune, o decizie, altfel spus, o poziţie: căutarea a ceea ce se va întâmpla pornind de la ceea ce a avut loc, fără a fixa vreun program, dar deschizând nişte căi largi. Căile memoriei care făcuseră altădată din Santa Barbara una dintre capitalele metamorfozei, după cum o mărturisesc Ovidiu sau Tibullus, şi de ce nu Suetonius, în timp ce în zilele noastre devenea locul sinistru al unor redutabile transmutaţii, înainte să înceapă altele, mai benefice de data aceasta.

— Pleacă, pleacă, Alba! Fă ca mine, eu continui să mă tot mut. Aici, Vespasian al tău are dreptate, însă Alba nu se putea mişca, prinsese rădăcini – un arbore, lemn.

În fine, se pare că a încercat. Zadarnic.

Acum că a făcut ultima călătorie şi nu va mai avea ocazia să mă admire, ironic şi patern, văzându-mă tot luând avionul cu valizele şi maşina mea de scris, mă întreb de fapt dacă nu cumva tocmai această pasiune a smulgerii, această aderare la tranziţie, această ciudăţenie de a fi mereu în altă parte o numeau oamenii, cu uşurinţă şi nu fără conformism, „credinţa” Profesorului.

Astfel, Dumnezeu ar fi acel invizibil care stabileşte o distanţă între noi şi pasiunile noastre: un interval trăit ca mândrie.

A făcut Bătrânul vizibil acest fragment minimal, dar mândru, al divinităţii fiindcă lupii erau peste tot şi ne mâncau pâine şi cuvintele? Septicius Clarus îşi resorbea angoasa în smerenia unei credinţe clandestine, dar deloc sărmană. O independenţă puternică şi sobră.

În fapt, nu vorbea despre asta (nu vorbea decât despre Ovidiu şi de Tibullus, am spus-o deja) şi nu i se abandona Dumnezeului său decât cântând. Cântul făcea să i se mărească ochii, îi umplea de o lumină albăstruie şi îi deschidea faţa dincolo de oase şi de piele, într-o ascultare carnală, dar dreaptă şi clară, în ciuda acestei încântări. Aşa cum unii aud cu gâtul, Bătrânul cânta cu fibrele sale şi impregnarea lor oceanică care sunt timpanul şi retina. L-am văzut şi l-am auzit, fiindcă îl însoţeam adeseori, cu tata, în vechile biserici unde oamenii se adunau pentru a scăpa de lupi, la începutul invaziei. O voce toată doar în auzire şi vedere. Intervenţiile sale stricte şi disciplinate de tenor, fără tremolo, fără volum, nu erau decât note pure, o partitură de sunete metalice. O făcea pentru a remedia acea exactitate ascetică, aceea care îl îndepărta pentru totdeauna de patosul vocal în care excelează opera italiană pentru doamne? Îşi încărca de emoţie mimica şi cuvintele. Articulări, gesturi şi sunete teşeau astfel un limbaj pur: muzica se turna în cuvinte, iar cuvintele se înălţau în muzică. Pentru un meloman exigent, o asemenea cantilenă trebuie să fi fost la limita sărăciei sau chiar a ridicolului, însă tata îl admira, îl imita şi îşi alătura vocea la vocea lui Clarus. Pentru mine, ei celebrau unirea discursului cu numerele sonore, osmoza lor, limita de unde nu se mai distingeau.

În mod ciudat, Septicius Clarus ne destina cântul său, însă parcă nu participa la el. Faţa lui şi cuvintele, colorate de emoţie, erau îndreptate spre interior, „îşi face rugăciunea.” (Alba, invidioasă de a nu fi părtaşă la acest mister.) Personal, eu preferam să cred că el se acupla cu Dumnezeul său şi că acest dar îi era atât de natural şi atât de total, atât de pur şi de fizic, atât de obscen şi atât de neutru încât nu suporta să fie privit. Sau universul întreg trebuia să fie ca el: oferit, jubilant, pudic; sau trebuia ca noi cu toţii să dispărem în ruşinea de a rata justeţea vibraţiei sale. Aş fi vrut să mă alătur, să fiu el, să tremur cu acea voce calculată

în care el făcea un tot împreună cu principiul său invizibil. Dar eu nu ştiam să cânt.

Atunci mi se întâmpla să mă apuce un râs din senin. Versiunea diabolică a angelismului său. O neputinţă de a împărtăşi acest erotism arzător şi furtiv mă zguduia şi mă simţeam şi mai nulă, respinsă. „E din cauza vârstei” (Mama.) Profesorul mă ierta, ca şi tata, lăsând totuşi să i se vadă părerea de rău. Şi relua cântul său favorit al cărui erou, înainte de a fi decapitat, cerea să i se spele pletele şi cămaşa pentru a-l primi pe Eternul în haine albe, curat şi cu pletele fluturând în vânt. Îmi venea să plâng, o isterie exacerbată îmi tăia scurt râsul, părăseam încăperea, definitiv convinsă că eram incapabilă să-l simt pe Dumnezeu.

Cât despre tata, el întârzia cu Profesorul în ruinele romane şi vechile biserici din secolul I, sau poate erau din secolul al HI-lea sau al IV-lea. Cei doi bărbaţi deveneau inseparabili, astfel încât erau adesea confundaţi. La începutul invaziei, aceste locuri secrete erau nişte refugii. Până au pătruns acolo şi lupii. Au existat turnătorii, cineva ne-a denunţat. „Domnul Delacour îl frecventează pe Septicius Clarus, domnul Delacour merge la biserică.”

Persecuţia s-a întins chiar asupra noastră, a copiilor. Foarte repede, tata a devenit persona non grata şi întreaga familie a trebuit să părăsească Santa Barbara. Din fericire pentru noi, dar nu şi pentru profesor, care a rămas singur cu Alba şi Crisip.

Între timp, deşi eram un copil, am cunoscut şi nu am uitat deloc climatul din Santa Barbara.

Tata învăţase să-şi trăiască izolarea, care în realitate era o umilinţă, ca pe o alegere: cu spatele drept, cu privirea plină de necazurile acestei sărmane ţări şi totuşi atât de hotărât încât părea că zâmbeşte în permanenţă – nu-i aşa că loviturile josnice ale destinului sunt făcute pentru a fi depăşite? Numai că atunci când umilinţa pe care el o purta ca pe o cruce ne atingea, pe Vicky şi pe mine, el se

prăbuşea. O prăbuşire ce nu se vedea în exterior („Viaţa este o luptă, Stephy Delacour, trebuie să fii pregătită. Jucătorii buni ştiu să piardă şi îşi pregătesc riposta”), dar simţeam cum îl macină pe dinăuntru, cum îi îngălbeneşte obrazul, cum face să-i tremure mâinile.

Îmi amintesc şi acum ziua când am dat cu mingea în geamurile vecinei. Nimic extraordinar, numai că vrăjitoarea bătrână ieşise, fără mătură, dar cu o droaie de înjurături la gură: „Şi aşa şi pe dincolo, morala, comunitatea, nu ştii cine sunt eu, e clar, taică-tu a devenit un şobolan de biserică, sunt sigură că-ţi umple capul cu tot soiul de vorbe, dar nici un cuvânt privind respectarea bunului altuia!” Fiindcă degeaba voiau să pară comunitari, oamenii din Santa Barbara nu aspirau decât la un lucru, ca pretutindeni de altfel, urma să-mi dau seama repede: proprietatea. A deţine, a avea. Lucrul acesta vă face complice cu lupii pe care aveţi tendinţa să-i presupuneţi a fi paznicii bunurilor voastre, când de fapt vă devorează.

— Ea trăieşte cu lupii, devine ca ei. (Profesorul.)

Tata nu ne vorbea niciodată despre Dumnezeu, fiindcă subiectul nu era în programa şcolii din Santa Barbara, iar el nu voia să-şi tulbure fetele, nici să se abată de la obligaţia de rezervă a corpului diplomatic, însă toată lumea ştia de-acum că împreună cu Profesorul cânta la slujbă, şi că actul acesta nu era inocent, departe de asta.

— Stephy este excelentă la toate materiile. Trebuie să o înscriem la liceul englez. (Vorbele mamei nu erau niciodată lipsite de simţ practic.)

Am depus o cerere, însă tata a rămas sceptic. După ce a trecut intervalul de timp normal fără răspuns, ştiam la ce să ne aşteptăm. Atunci adorabilul meu tată, umilit, a făcut, fără să-mi spună, un gest în plus: s-a umilit şi mai mult crezând că luptă. I-a scris o scrisoare Preşedintelui din Santa Barbara de la vremea aceea, i-am uitat numele, parcă Vespasian, dar cu siguranţă că mă înşel (e acelaşi lucru), pentru a protesta şi a-l întreba despre motivele acestui

refuz. Din nefericire, eu am fost cea care a găsit scrisoarea Preşedintelui al cărui nume se asemăna cu cel al lui Vespasian (tot nu mi-l amintesc, e clar).

Am să-mi aduc aminte mereu acea cutie mare de scrisori pe care tata şi Bătrânul trebuie să o fi găsit în vreo sacristie: grilajul ajurat cu cruci mici, menită să protejeze flacăra lumânărilor în timpul rugăciunii. O cutie de scrisori excepţională, nu cum sunt celelalte din imobilul din beton cenuşiu unde locuiam în oraşul nou. Am zărit scrisoarea Preşedintelui, să-i zicem Vespasian, cu antetul adecvat pe plic. Nu am rezistat. „Tovarăşe ambasador. Fiica dumneavoastră. Nu sunteţi membru al partidului. Sunteţi un credincios, trebuie să vă amintesc, şi pe deasupra foarte legat de credincioşii locali, ceea ce vă situează în mod obiectiv, cred că sunteţi de acord cu aceasta, în grupul inamicilor Sântei Barbara. Este uimitor că v-aţi putut imagina că fiica dumneavoastră este demnă de o instituţie atât de prestigioasă. Vă facem din nou cunoscut refuzul nostru definitiv.”

Am închis plicul la loc, şi nu am spus nimic. Nici tata. Paloarea sa, criza de ulcer, seara. „E primăvară, întotdeauna primăvara se agravează.” (Mama avea întotdeauna răspuns la toate.) Ştiam eu această primăvară. Am încercat să-i spun din ochi că ştiam totul şi că nu eram supărată pe el. Mi s-a părut că ghicise. S-a închis în orgoliul său şi i-a fost rău toată săptămâna.

Nu am văzut niciodată un om cu un deget ca al Profesorului. Era vorba de degetul mijlociu de la mâna dreaptă. Ultima falangă, rotunjită, fără unghie, doar ceva ca o gheară de culoarea tutunului la rădăcina a ceea ce putuse să fie o unghie. Ca şi cum natura animală a oamenilor – o natură care supravieţuieşte, între altele, sub o aparenţă anodină, în aceste unghii mai degrabă inutile pe care femeile au dreptate să le pilească şi să le vopsească, un fel de a masca vreun secret obscen – se resorbise în parte la Bătrân. Un mutant, un sfânt care reuşise să se despoaie de

sălbăticie? „Dacă nu cumva e contrariul, mă gândeam eu când mă certa (fiindcă Septicius se supăra tare, exigent cum era). O sălbăticiune care se întărise, numai gheare! Uite, unghia sa este în realitate un cioc de vultur, o labă de tigru, natura sa barbară pe care o ascunde sub cântări gregoriene.”

Septicius avea o poveste ciudată pentru a explica această anomalie, „anecdota” sa pe care o povestea cu plăcere şi care ne trimitea de la dragoste la ură, trecând prin acel soi de prostie extaziată pe care o afli adesea în confidenţele bătrânilor. Copil zvăpăiat, dar încă mergând în patru labe, scăpase de sub controlul mamei sale adoptive pentru a se apropia de tigru, pe podiumul unui circ menit să-i distreze pe copiii din Santa Barbara. Or, felina cea rea prinsese mâna micuţă şi îi muşcase degetul înainte ca paznicul să aibă timp să reacţioneze şi să-l smulgă pe copil din această atracţie care s-ar fi putut termina cu un masacru. „N-am simţit nimic, mama a leşinat, se pare, aşa că iată, de atunci, simt sălbăticiunile, fie ele tigri sau lupi” (glumea Scholasticus).

Povestea părea neverosimilă, Alba se săturase de ea. Vicky găsea că Bătrânul delira, iar eu eram mândră că aveam un Profesor atât înger cât şi fiară. „Castrarea purtată ca un inel pe deget” (diagnostică Vespasian mult mai târziu, când începuse să o curteze pe Alba, şi când i-a fost şi lui spusă această anecdotă care circula între apropiaţi).

Cred şi eu. Ne putem gândi, la fel ca Vespasian că, prin această poveste a degetului mutilat, Bătrânul îşi găsise felul său personal de a nu uita slăbiciunea; dar şi de a nu o împărtăşi oricând. Era un fel de circumcizie păgână această rană mitică, cu toate astea foarte vizibilă şi care fusese aşadar cât se poate de reală. „Degetul a fost retezat, nu mai sunt întreg.” Gesturile lui Septicius luaseră de atunci simplitatea cicatrizată a celor candizi.

Amestecate, şterse, condensate: ce-mi rămâne din amintirile Bătrânului? Nişte iniţiale care se topesc în

memoria tatălui. Ca un vis, moartea amestecă duhurile celor doi complici. Unde se sfârşeşte unul? Unde începe celălalt? A fost odată, ca niciodată, omul împotriva lupilor.

S. Clarus venera Roma pentru a critica insidios lumea noastră, în timp ce tata făcea pedagogie fără precepte pozitive, mulţumindu-se să scoată în evidenţă ceea ce i se părea lui abject. Nu ştiu care dintre ei doi se înşela mai tare.

O familie pe care o cunoşteam, Aguilar, avea şapte copii, toţi elevi şi sportivi instruiţi zdravăn de tatăl lor. Nici o plăcere, nici o observaţie, nici un sens, nici un vis, fie că ne aflam pe vas, la plimbare, pe bicicletă, hoinărind pe câmpuri, contemplând cerul culcaţi în iarbă alături de corturile noastre de vacanţă, sau ascultând păsările prin bălţi, nu prindea viaţă fără ca ei să nu le traducă în cifre.

Mă las purtată de valuri. „Cine câştigă?" (strigă tatăl Aguilar). „L-am făcut în 2 minute şi 34 de secunde" (triumfă unul dintre băieţi). „90 de secunde fără să respir, pe sub apă (întăreşte celălalt). „Eu am făcut l minut şi 25 de secunde" (anunţă cel de-al treilea, care câştigă).

Noaptea încărcată de stele ne acoperă capetele cam tulburi, oarecum îndrăgostite. „Vezi Steaua polară? Şi Ursa Mare, alături? Da? Dar acolo, Stephy, constelaţia din stânga? Nu ştii? Nu ştii nimic, mititico. Habar n-ai, jur!" Eram confuză, dar în fond băiatul nu-mi plăcea.

„Tată, Vicky m-a bătut la şah!" (îndrăznea în fine să mărturisească, încurcat după acest Waterloo, cel mai mic din familia Aguilar). „Mai joci o partidă şi câştigi!" (decreta şeful casei). Băieţii aceştia nu ştiu ce-i odihna. „Ce au?" (mă întrebam eu într-un final). „Nici senzaţii, nici gânduri. Sunt nişte cifre de afaceri (explica tata încercând să minimalizeze propriile noastre înfrângeri). Cred că toţi aceşti copii Aguilar au reuşit în cifre şi afaceri.

Ieri, unul dintre aceşti fii performanţi m-a recunoscut la Oaza, şi a spus brusc, după atâţia ani de când nu ne mai

văzusem: „Fac sume uriaşe cu amărâţii ăştia din Santa Barbara. Patruzeci de milioane lunar, nu-i rău, nu?”

Nu l-am întrebat ce afacere avea: carton, săpun, drog, arme? Nu avea nici o importanţă. Aguilar se confundase demult cu bilanţul său, nu remarca lupii. Profesorul ar fi spus că devenise unul de-al lor. Din totală inaptitudine pentru distracţie. Pentru poezie.

Apus de soare sidefat văzut din locuinţa Albei, din blo-cul-turn care se ridica deasupra Sântei Barbara, îmi aminteşte un nor pictat pe relieful vulcanic din Fort-de-France.

Alb sau aurit, nu ştiu, opac, dar irizat, o urmă de artificiu în atâta natură saturată de apă, de căldură, de noroc. Exact contrariul Sântei Barbara. Nu am avut timp să-i vorbesc despre asta. Mă gândisem să-l determin să vină aici, să-i ofer o călătorie în insula mea refugiu. Nu i-am spus niciodată nimic despre aşa ceva, ar fi refuzat, desigur, dar oare m-am gândit serios la asta? Îi era destul să ştie că eram fericită undeva în lume. Se transporta acolo în mintea lui, gusta totul în locul meu, o carte poştală îl mulţumea, nici măcar nu era nevoie, simpla idee că plecasem îl făcea să viseze în culori, în savori.

După invazie, sărăcie şi lupi, când i se oferea o ciocolată, nu o mânca, ci o ascundea în buzunar pentru mine. „Mi-e mult mai bine când guşti tu din ea, draga mea Stephy” (repeta el în timp ce eu mă supăram, dezgustată). Nu-mi plăceau bomboanele, nu-mi plăcea să mănânc, ce manie să tot aduni dulciuri, aiurea, o obsesie a celor ramoliţi.

Nu am putut să-l scot din Spitalul Militar şi nici să-l duc să se opereze la Paris, întotdeauna a fost cu un pas înaintea mea prin pudoare, prin politeţe. Mă credeam o fiinţă rapidă, eficace. Acest om pasionat, tăcut, nu va vedea niciodată norul de pe munţii impudici ca pieptul tinerelor creole tăind marea şi umflând un cer asemănător în seara aceasta cu tunica galben-satinată a unui paj italian.

Ştiu, a avut o mie de alte viziuni ale sale, mai tulburătoare pentru el decât reveriile mele cu creole cu sânii goi şi culori

strălucitoare, însă norul acela, blândeţea aceea, insula mea – grădină a lui Candide pentru mine – la care nu a avut acces, nu le va vedea niciodată. Din vina mea. Nu am făcut nimic pentru Bătrân. E o prostie să te lamentezi pe marginea unor generozităţi ipotetice. Plâng totuşi, cu acele lacrimi de uşurare care însoţesc complicităţile ratate.

Rară, densă şi cristalină, memoria iernii, cu frânturile sale risipite care mă înconjoară din neatenţie şi bruiază percepţia în această dimineaţă, nu are fluiditatea amintirilor calde care, dimpotrivă, voalează spiritul şi îmi impune prezenţa continuă a tatălui meu, ca o lucire a apei de mare sub razele de iulie. Imaginile hibernale din Santa Barbara sunt clare şi solitare. Ele decupează un fel de vid care trebuie să fie tocmai frigul care mi-a rămas pe piele şi în vertebre de pe vremea anotimpurilor îndepărtate când tata şi Septicius mă plimbau cu sania în parc prin jurul lacului îngheţat sau pe colinele albite care înconjurau cu brazi şi zvonuri despre lupi acest oraş oarecare unde îmi rămăsese copilăria. Tramvaiul se oprea la jumătatea drumului spre munte, nu departe de palatul regal transformat în centru cultural pentru tineri (fiindcă se face mare caz de centre şi de tineri când oamenii vor să uite de lupi, sau să pretindă că aceştia nu ar exista, atât la Santa Barbara cât şi aiurea). Cu vârful degetelor de la picioare, de la mâini şi de la nasul îngheţat, coboram din tramvai, îmi ridicam gluga şi mă aşezam bine în sanie, gata să râd când vehiculul artizanal, tras pe zăpada proaspătă de tata sau de Bătrân, aluneca prea repede, derapa şi se răsturna, rostogolindu-mă până la gene în pulberea rece care urma să se preschimbe în apă imediat ce treceam pragul casei.

Uitarea dezleagă aceste imagini de atâtea ori simţite, gustate, auzite, îndurate şi iar simţite, visate, afundate în celulele şi în cuvintele mele – azi mai rămân doar nişte fragmente cizelate precum acele dantele îngheţate de frigul aspru pe geamul caselor prea încălzite.

Tramvaiul părăseşte valea ceţoasă unde se află pitită Santa Barbara şi urcă spre crestele aerisite. Silueta tatălui meu se desprinde din ceaţa care se retrage, părând că survolează norii. O veveriţă scutură ramurile bradului deasupra noastră, iar un bulgăraş de nea pufoasă îmi cade pe moţul de la căciuliţă. Prin lâna în care sunt înfofolită aud cuvintele lui Septicius pe care nu le înţeleg, dar pe care tata le reia, le comentează, le continuă; mă învelesc şi mai bine în şal. M-au uitat, îmi vine să adorm în această sanie care înaintează lent, mi-e frig, nişte umbre aleargă pe sub tufişurile spulberate de ger şi vânt – lupii?

Primesc o telegramă. Un deces. Numele, ilizibil. Ceva îmi spune că e tata. Abia disting iniţialele peste care a căzut un fulg, parcă e un S, un C. Profesorul. Sania se răstoarnă. Nimeni nu mă ridică. Mi-e frig sub zăpada care continuă să cadă. Picioarele au ţurţuri, şi părul, neaua este o apă amorţită care îmi pătrunde în oase, îmi îmbibă şosetele, mănuşile, toate acele lucruri de lână imaginate, Dumnezeu ştie de ce, ca apărându-te de frig. Un frigider, sunt un cadavru. Nimeni în jur, doar dacă nu sunt din nou aceleaşi umbre ostile, lupi în tufişuri, şi acea senzaţie de înfrângere originară pe care o impune moartea. Sau probabil tocmai iarna care s-a instalat de o veşnicie în celulele tale de copil şi care, pornind pe drumul cuvintelor, pătrunde în memorie şi în vise tăind cu cristale reci căldura umedă a patului. Somnul nu mai vine, dulceag, începe să se risipească şi în curând se va topi la o idee, la o spaimă, la o trezire. Cineva nu mai este, cineva este rece ca un mort. Doliul este o memorie expandată care se stinge în amintirea de iarnă.

Adormise sub vântul plajei, oarecum uluit de a fi scăpat de Santa Barbara, fericit să regăsească cealaltă extremitate a lumii. „Cum? A dispărut oceanul? Sau visez?” Ca un bun mediteranean, se prefăcea uimit că mareea poate fi atât de puternică, iar luna atât de devastatoare. Pentru a-mi face plăcere că l-am însoţit până acolo, făcea glume pe seama sa, după cum îi era obiceiul. „O catastrofa cosmică, înţelegi?

Degeaba ştiu că este ceva trecător, mi-e teamă. Asemenea ultimului om care contemplă pământul pe cale să se usuce într-un dezastru ecologic, înainte de a dispărea din univers. Omul acesta nu va crede niciodată că totul o va lua de la capăt într-un miliard de ani, eventual; sau, mai degrabă, nu-i pasă. Ei bine, sunt ca el, mi-e greu să cred în reflux.”

Apocaliptic, tata văzuse atâtea căderi, prăbuşiri, maree în viaţa sa, încât pândea semnele sfârşitului de lume, fără a se alarma cu adevărat, într-o rătăcire atât de indiferentă încât părea veselă, încă de la Santa Barbara păstra doar pentru sine prevestirile nefaste şi nu lăsa să apară decât un soi de entuziasm timorat. De fapt, este imposibil să fii înflăcărat şi timid în acelaşi timp. Numai el făcea acest pariu fiindcă nu credea în minuni, îi era indiferent pentru sine, dar credea pentru mine.

Pentru el, era reflux pretutindeni şi totdeauna. „Ştii, politica, dacă ne gândim bine, este mai degrabă la pământ.” însă eu, Stephy Delacour, eram acolo (cine ştie, putea fi o şansă) ca să agit fluxurile şi refluxurile, ca să profit, „de bucurie, spunea el, cât o fi lumea şi pământul”.

Nu era prea verosimil. De ce eu? Nu exista nici un motiv. Nu eram şi eu programată pentru reflux: ca să contemplu mâlul, spre a fi mâl? Nu, totuşi, Stephy nu-i ca toţi ceilalţi, ea va reuşi, va ajunge departe. Ce pretenţie!

Avea motivele lui; mă iubea. O raţiune atât de delicată încât făcea insuportabilă atenţia curtenitoare a chipului său. Această fineţe mă tulbura, mă întrebam dacă nu era un om slab, oricât era el de original ca ambasador, în definitiv, avea curajul sentimentelor sale acest diplomat mereu gata să se dea deoparte în faţa unui interlocutor cât de cât obtuz, violent sau dur?

A trebuit să moară, ca Profesorul, ca să revăd acele expresii nedefinite ale lui. Fotografii anodine care îmi păreau atât de cuviincioase, de o banalitate de quaker. Dimpotrivă. Se arată de o blândeţe încrezătoare,

încordarea tulburată a ochilor, a pielii fiind o permanentă rugăciune.

Totuşi, o decepţie subcutanată, profundă, şterge ostentaţia personajului care se roagă, insinuează amărăciunea durabilă. Era întotdeauna nefericit şi nimeni nu-şi dădea seama de asta, în afară de Profesor: prietenul său, dublul său. Eu habar nu aveam, îl luam drept un rănit în căutarea unui sacerdoţiu imposibil; un spirit chinuit căruia, în fond, acest post la Santa Barbara îi convenise perfect.

Nefericirea iradiază speranţa şi o transformă în politeţe. Acreala, ca şi ambiţia, se resorb, iar omul durerii întoarce spre mine un chip care mă primeşte, dublat de enigme. Destul pentru a face un copil să fie curios, poate chiar inteligent. Fiindcă bucuria nu are întrebări, dar durerea – de ce?

Cu panerul său plin cu stridii, cu cizmele de cauciuc albite de apa sărată, cuţitele şi ciocanele pentru pescuit ieşind din buzunarul mantalei impermeabile, respiră fericirea mareei împărtăşindu-i farmecul adunării de stridii pe cărările noroioase. Se dă deoparte din calea oceanului care revine. Nu ştie cui să-i mulţumească pentru această graţie: lunii, lui Dumnezeu sau mie.

Mă uit la fotografie mai îndeaproape. Durerea e tot acolo, dar nimeni nu-i dăduse un nume. O durere pe care ştia să o uite, sper că renunţa la ea. Fiindcă avea nevoie de puţine lucruri, un pescuit de stridii, mâna unui copil într-a sa, şi bucuria i se preschimba în curtoazie, felicita nisipul şi cochiliile că erau acolo. Această suspendare dincolo de nefericire îi ţinea loc de veselie.

III. UNDE ESTE CRIMA?

Toată lumea are o limbă maternă. A mea vine de la tata. Din cântările sale, din poeziile pe care mi le recita şi pe care eu le învăţam repede pe de rost, de la poveştile sale, de la poezioarele pentru copii, de la rezumatele a tot felul de cărţi pe care le citise pentru a ni le împărtăşi – romane, povestiri, biografii.

O limbă pe care o susţinea cu ochiul său dilatat de nu ştiu ce sens incomensurabil, convingându-mă că vorba scapă de cotidian, că are o existenţă autonomă, luminoasă sau aeriană, vagabondă. Liberă.

Din fericire, mama era aproape pentru a le restitui cuvintelor sensul lor pământesc: sare, pâine, apă, lapte, a spăla, a călca, a coase. Atâtea lucruri din care trăieşti, care lipsesc sau care servesc. Totuşi, cuvântul este o realitate ce nu are nimic dintr-un vis, pe care nu o resimţi ca fiind arbitrară, fiindcă se confundă cu lucrurile. O limbă care merge de la sine, aşadar naturală, unică, absolută – pentru a spune totul: maternă, mama era sigură de asta.

Dar, pentru că pentru tata toate acestea ţineau de miracol, de acea imponderabilitate dincolo de necazul care îi constituia însăşi viaţa sa, eram sigură că discursul care face legătura noastră nu putea fi decât un artificiu: ne înstrăina de lumea dimprejur, ne făcea să visăm, să divagăm, mereu singuri şi totuşi în acord. Fără mama, am fi riscat să delirăm, Profesorul, tata şi cu mine. Graţie ei, ştiam cu toţii că vorba nu era decât un joc, o ciudăţenie posibilă.

În felul acesta am trecut, pe latura paternă, la limbile străine – algebra, rusa, engleza, chineza – şi nu o uit pe prima, cea din Santa Barbara. Fără a avea sentimentul că traduce, că trădează, Stephy Delacour străbate lumea în toate limbile, aduce poveşti hazlii de pretutindeni.

De la un artificiu la altul, mi-e oferită de acum întreaga serie. Papa îmi transmisese Dumnezeul său, cel al Profesorului, sub forma foarte logică a unui infinit de limbi, îmi deschidea acea cale lactee ca şi cum vocabulele străine urmau să devină pentru mine nişte serafimi, roiuri de îngeri ajutându-mă să urc în ceruri tainice. O ocupaţie pentru întreaga viaţă, fiindcă ştiu foarte bine că nu voi da de capătul tuturor semnelor. Bănuia el că această pedagogie serafică mă va îndepărta definitiv de el, de Profesor, de tot: loc, trup, rădăcini? Probabil că nu.

Sau poate trupul său, rădăcinile sale şi locul său nu le pusese el însuşi între paranteze. Nu ţinea la asta, diluase durerea în suflul distrat al cântului său şi acea delicateţe speriată care se scuza mereu pentru că se afla acolo.

Făcându-mi darul limbilor străine, acest diplomat mă separa, în fapt, de mormântul său. Însă îmi reproşa ceea ce eu numesc imponderabilitate: acel „dincolo” al său, acea tranziţie pe jumătate chinuită, pe jumătate veselă care făcea pretutindeni din el un străin, un om aparte.

Nu cred că a ştiut ce făcea, cel puţin la început. La sfârşitul vieţii, când mă vedea luându-mi valiza pentru al nu ştiu câtelea voiaj de reporter, privirea lui vizionară se umplea totuşi de veselie: „Ai zice că ţi-am transmis o permanentă ieşire din Egipt! Mi-am smuls fetele din iad, e tot ceea ce am făcut interesant în această viaţă.”

Ce-i iadul? Santa Barbara? Originea? Lipsa infinitului?

Nu aveam cu adevărat sentimentul că împărtăşeam gândurile, necazurile sau bucuriile mele cu el. Tatăl şi fiica se supun unei anumite decente dacă resentimentul nu le fosilizează pentru totdeauna pasiunile. De când nu mai e, constat că nu comunic cu nimeni. Logic, acest vid arată că trebuie să fi comunicat cu cineva. Cu cine altcineva, dacă nu cu el?

Încă unul dintre acele cuvinte goale, „a comunica”. Aveam un iubit care o pusese pe soţie să-i scrie în fiecare zi când pleca în vacanţă cu mine. După ce punea scrisoarea cotidiană în buzunarul şortului, îmi mângâia gambele şi picioarele cu o dăruire atât de pricepută încât ar fi făcut plăcere chiar şi trunchiurilor de arbori din preajmă. „Se poate face ca dragostea să treacă prin talpa piciorului” (zicea acest om pipăindu-şi scrisoarea tutelară din buzunarul de la spate). Eram gata să-l cred şi întindeam degetele senzuale de la picior către epistola celeilalte.

Suntem perfizi pentru că dovezile de dragoste nu ne sunt suficiente niciodată: acumulându-le, le anulăm, distrugând

astfel slabele motive pe care ceilalţi le găsiseră pentru a ne primi.

Însă tata iubea aşa cum iubeşte o floare: deschis faţă de rouă încălzită de primele raze de soare, fără judecată, fără calcul, fără cerere, în această aşteptare nelimitată, el nu era nici subiect, nici obiect. Ofrandă. Sunt pe cale să fac elogiul unui om confundat cu dragostea sa ori a mea. La începutul elogiului era elogiul funebru. Derizorie înfrumuseţare de cadavre. El nu are nevoie de aşa ceva. Elogiul meu se alătură ţărânii în care s-a transformat şi pe care se înalţă acum o floare în extaz.

La fel ca tata, Profesorul nu atinsese pământul. Truda ţăranilor îl lăsa indiferent. Când am descoperit obsesia grădinăritului, când mi-am afundat mâinile în pământul gras, când am smuls buruienile, am plantat seminţe, am mirosit pământul şi acel parfum de miere pe care îl emană pământul stropit – s-a mirat ca şi cum eram încarnarea unui strămoş nu uitat, ci inexistent, imposibil. Şi pentru a-mi face plăcere, a stropit fără încetare această materie care, în fond, urma să-l primească. Vedeam că nu se gândeşte la asta şi nu făcea decât să mă însoţească în jocurile mele de grădinăreasa între două expediţii spre cele patru colţuri ale lumii. Se juca cu pământul pentru a se ocupa de mine: să mă hrănească, să mă spele, să mă înfrumuseţeze. Totuşi, ochii îi erau în altă parte, în vânt, în cer.

Acum că cei din Santa Barbara l-au incinerat, îmi spun că, la urma urmei, lui focul i se potriveşte mai bine decât ţărâna. Totuşi, nu-i voi ierta niciodată pe lupi pentru faptul de a-i fi refuzat dreptul la pământ. „Nu se mai fac morminte la Santa Barbara”, susţinea sus şi tare Vespasian împotriva acestor ritualuri pe care le judeca anacronice, înainte de a adăuga: „Numai ateii îşi vor avea mausoleele lor!” Atâta absurditate mă dobora, iar eu tăceam, zăpăcită.

Aşadar, l-au ars, în timp ce eu parcă mă micşoram, mă strângeam în mine însămi, grăunte de bazalt, angoasă insolubilă. Lupii nu vor putea niciodată să ardă acest buchet

de răbdare şi de obstrucţie la care ne reduce o crimă atunci când ne distruge. Voi supravieţui flăcării lor, ca o piatră.

Pe el l-am transformat în cenuşă. Pot de acum să-l împrăştii prin aer, să-l presar în apă şi în cer, să-l pun chiar sub florile mele. De acord, pământul nu-i elementul său. Focul îi convine mai mult: nu a încetat să-şi ardă durerea în imagini. Cântul său, estomparea sa, pudoarea ochilor săi erau o flacără permanentă, în definitiv, ferocitatea lupilor le-a depăşit prostia: ca şi cum excesul de sălbăticie preschimba, în timp, răutatea oamenilor şi a animalelor, făcându-l să atingă un adevăr suprauman, cosmic. Cenuşa a sfârşit prin a realiza fracţionarea sa, acea atomizare de sine pe care el o investise în misiuni, viziuni, ambasade.

Am şi eu vedeniile mele. În clipa de faţă mă obsedează o imagine. Micuţa biserică parfumată se transformă în gravură neagră. O statuie funerară stătea întinsă, cu capul dat pe spate, înconjurat de o mulţime de feţe hidoase, monştri sau lilieci, tocmai îşi scrisese pe o tăbliţă testamentul. Mâna descărnată mai ţine încă stiloul, iar eu descifrez cuvântul: „AWa”. Nimic. Bătrânul care îi comenta pe Ovidiu şi Tibullus, dar care cânta şi slava lui Dumnezeu cu bot de lupi, exercita asupra tuturor şi a toate o forţă de disoluţie atât de mare încât i-a confruntat cu neantul lor. Reduşi la nimic, ei deschid acum ochii şi îl văd aşa cum a fost şi va rămâne: un om simplu, care le refuză perversitatea. Crima începe în momentul când uiţi să fii nimic. Dar nimicul a fost totuşi ceea ce l-a îngreţoşat pe Profesor. Nimic, acea panică latină care i-a permis să vadă şi să judece în plină limpezime.

Mă liniştesc imaginându-mi că focul i-a redat Bătrânului violenţa indispoziţiei care l-a consumat tot timpul. Furia flăcărilor a eliberat acele izbucniri de ură pe care toată viaţa s-a chinuit să le stăpânească, să le îndulcească. I s-a restituit mânia, ea i-a incendiat măruntaiele, în timp ce nu mai exista nimeni pentru a avea parte de ea. Focul l-a răvăşit, l-a distrus, l-a trimis în neant, dar el nu mai era

acolo. Nu a fost niciodată acolo, el a fost în ochii mei şi în urechile mele, în cuvintele mele. Pentru mine, el nu a atins deplinătatea pasiunii sale decât după moarte. Era în trecere, o abilitate pe care mi-a transmis-o. Lupii pot păstra cenuşa, eu iau cuvintele şi frământările sale, cânturile şi necazurile sale; el s-a transferat în mine. O metamorfoză care l-ar fi amuzat pe obstinatul lector al lui Ovidiu. Neantul a pătruns în mine împreună cu surâsul unui tată care cânta de durere. Eu sunt acel neant.

Una dintre acele nopţi calde de vară indiană care transformă lacrimile într-o peliculă care înceţoşează privirea, dar face ca de sub pleoapele umede să cadă stropi. Totuşi, întotdeauna cineva îl opreşte pe un altul să izbucnească în bocete. Mama îl împiedică pe fiu, fiica pe bătrâna sa mamă, bărbatul pe femeie. A interzice semnele deznădejdii este un act de ură care vine dintr-o lungă luptă împotriva propriei umiliri: „Mă doare, dar sunt inaccesibil, aşa că nu plânge.” însă cei ce plâng ignoră prima parte a raţionamentului. Şi întrucât estimează în fond că cei din faţă au un rol în răul care îi încearcă, îşi înăbuşă tânguirea sub biciul bunei stări sufleteşti adverse, cu ochii goliţi prosteşte de lacrimi ca şi de ajutor. Ochi uscaţi, disperare prohibită, necazul mut al celor debili. Idioţii au fost nişte copii împiedicaţi să plângă, părinţii lor au fost nişte nefericiţi stoici.

Ochii goi, în această noapte jilavă de vară indiană, îmi încrustează singurătatea în întuneric. Tata îmi spusese să nu plâng atunci când el va dispărea. Sunt sigură că dorea contrariul. Nu pot. Lupii mă împiedică să o fac. Nimeni nu mă împiedică, dar tocmai că nu e nimeni pe aici. Îi plictisesc, mă plictisesc. Nu plângi de plictiseală: fie te sinucizi, fie pleci. Eu îmi continui ancheta.

S-a întâmplat acum doi ani, când îl însoţeam pe Preşedinte în vizita la Santa Barbara. „Cunoşti colţul acesta pierdut, Stephy, într-un fel eşti de pe acolo. (Şeful meu, mereu amabil, râde uşor.) Vei pleca mâine dimineaţă cu

Preşedintele.” Mersi, m-aş fi lipsit cu dragă inimă, mă săturasem să fiu specialistă în acest amărât de colţ de lume de care nimeni nu voia să audă şi care nu înceta să acumuleze tot felul de greşeli. Nu spun că nu mi-a plăcut să zbor cu Concorde, ori şampania şi caviarul, vizitele în pas alergător, agitaţia febrilă a contractelor mereu pe punctul de a se încheia şi mereu amânate, nici acel amfiteatru supraîncălzit de studenţi deloc impresionaţi şi care profitau de vizita prezidenţială pentru a-şi bate joc, în public, în faţa camerelor de televiziune, de propriul Preşedinte din vremea aceea, un alt Vespasian sau ceva asemănător, care îi guverna pentru moment cu prostia şi mâna de fier pe care le cunoscusem în copilărie, agravate de timpul şi îmbătrânirea lupilor. Dar esenţialul – esenţialul pentru mine, bineînţeles – a venit după aceea şi nu trebuia să intre nici în arhiva de pe Quai, nici în reportajul pe care l-am trimis telefonic şefului.

Toleranţa şi drepturile omului obligă. Delegaţia a mers la catedrala din Santa Barbara, pentru a convinge mai bine lumea că, lupi sau nu, libertatea de exprimare trece înaintea acordurilor Telecom, RER, TGV etc. Cântul gregorian şi tămâia, vechile icoane, cupolele aurite vor păstra mereu pentru mine farmecul nostalgic al amintirilor infantile care se gravează în auz, în miros, în vedere şi, în dublura cuvintelor, ne guvernează gusturile, ataşamentele sau repulsiile faţă de reversul conştiinţei. Am asistat, aşadar, la o întâlnire cu un trecut sonor şi gustativ pe care făcusem totul ca să-l uit, când am zărit deodată o mână agitându-se din balconul unde stătea corul liturgic. L-am recunoscut pe profesor; niciodată zâmbetul meu nu fusese mai rezervat, încercând în acelaşi timp să fie complice.

— Îl cunoaşteţi pe omul acela, domnişoară Delacour? (Preşedintele, umanist vigilent.)

— Evident. Septicius Clarus. Faţa nevăzută a Sântei Barbara. Tata. O minune de om. (Era greu să fiu mai confuză de-atât.)

— Preşedintele ar dori să-l întâlnească. (Consilierul, omul de acţiune şi de circumstanţă, a formulat proiectul.)

A urmat un balet caraghios. Cineva urcă la balcon pe scara din dreapta. Terminându-şi cântul, Septicius pornise deja pe scara din stânga, a fost pierdut, o să-l regăsim, e prea târziu, haidem, sus, jos, la dreapta, la stânga, în curmeziş, a plecat, nu, se roagă în criptă, gata, l-am găsit. Preşedintele meu şi Septicius Clarus nu aveau nimic să-şi spună, în afară de faptul că rugăciunea este elevată de cânt. Uneori. Fiindcă arta este un joc al lui Dumnezeu cu Dumnezeu pe care nu o dezvăluie decât zeii, adică nişte forme sublime şi efemere. „Nu mă aşteptam la asta.” (Preşedintele era surprins că trebuie să părăsească fără explicaţie contractele, cifrele şi Amnesty International, acolo, în plin cor al catedralei din Santa Barbara.) „Compasiunea.” (Profesorul rămase enigmatic, cu privirea încă larg deschisă de incantaţia mută a acestui imn interior pe care i-l cunoşteam deja din şcoală, care trăia în el în permanenţă şi care, pe neaşteptate, apărea la suprafaţă ca să ne pună la locul nostru.)

Nu am auzit continuarea. A fost vreuna? Ritmul unei vizite politice nu suportă aluziile teologice. Am să păstrez această imagine a lui S. C., în cripta cu icoane medievale, scăldat de lumina lumânărilor şi de acest cânt gregorian care îi umplea sufletul (fiindcă avea unul), revărsându-se peste margini şi ajungând, pe durata acestei întâlniri ciudate, să treacă de vămile din Santa Barbara. Septicius devenise pentru câteva clipe acel cetăţean stoic care visase să ajungă, omul uimit şi utopic al concilierii. Angajat pentru sine însuşi într-un megalopolis pe care şi-l imaginase deschizându-se acolo, sub bolţi, în faţa ochilor scânteind de lumânări şi de cântări.

Nu aveam nici un amestec, dar eram împreună în acest vis, şi sunt fericită că l-am trăit alături de el. Acum e mort. Păstrez pentru mine acest chip de compasiune care a crezut o clipă că lupii sunt alungaţi din catedrală. Iluzie?

Pornind de la o anumită doză de amărăciune, bunele iluzii devin imposibile, aşteptarea se risipeşte. Deasupra tăbliţei, JVada„ pe care o ţine cadavrul, tânjeşte totuşi privirea compătimitoare pe care o surprinsesem în criptă. O clipă, Bătrânul văzuse lumea fără lupi. Datorită mie? Atunci înseamnă că avea mai multă încredere? Compasiunea manifestată îl slăbise. Complezenţa noastră îl făcuse vulnerabil? Iluzia de a fi înţeles dă cale liberă crimei care ne doboară atunci când imprudenţa, această absenţă a cuvintelor, ne privează gândurile de numele său. Sigur este cel puţin faptul că ei l-au învins. Cine „ei”? Noi? Am venit prea târziu; reporterii, ca şi filosoful şi bufniţa, se scoală în zori. Dar omorurile au loc în întuneric, iar mila Bătrânului nu putea face nimic în noaptea lupilor.

Cât patos mai mult sau mai puţin infantil în cuvântul solitudine, după cum descrie părăsirea unui amant, a unei ţări, a unui copil, a unei mame. Moartea, solitudine compactă, duce totuşi la o dezolare absolută, fiind lipsită de orice efort, pe care pierderea unui tată o încarcă de o angoasă extremă. Adeseori, tandreţea distrată care, din noroc, ataşase o fiică de soţul mamei sale se stinge în disperare; degeaba ştie cea care supravieţuieşte că este excentric, tot îi răvăşeşte memoria fără trup, acea memorie pe care eu o numesc paternă, cu glas şi cuvinte. Dar dacă, din banalitate sordidă, legătura lor nu a fost decât o dramă pasională, absenţa defunctului o aruncă pe fiică într-o culpabilitate lipsită de trup sau formă, care nu poate nici măcar să se mărturisească drept greşeală. Interzisă, sublimată sau produsă, iubirea unei fete şi a tatălui ei, ignorând deliciile şi capcanele pe care le-au cunoscut Oedip şi locasta, dar strict condamnată la paradisul rezervei, dacă nu cumva este vorba de infernul violului, închide acest doliu într-o solitudine minerală.

Cel mai rău este că această contracţie ca de piatră îmi smulge lacrimi. Să plângi la nesfârşit în faţa porţilor interzise ale unei legi care nu mai există: teama incoloră a

orfanilor care nu pot spera imposibilul. Ateismul, despre care se spune că este inaccesibil femeilor, mereu în căutare de iluzii, adică de un iubit-mamă-tată, se deschide în faţa celor bântuite de pustiul lăsat moştenire de tatăl lor mort. Alegerea de acum este măruntă şi periculoasă. Să cauţi copilăria e un fel de nebunie. Sau rătăcirea: independenţa mereu rejucată. Stephy Delacour este o călătoare, se ştie prea bine, Bătrânul însuşi o ştia deja. Îmi zic uneori că acest gând trebuie să-i mai fi alinat ultimele clipe, dar recunosc că este o prezumţie egoistă din partea mea, fiindcă muribunzii nu se gândesc decât la ei înşişi sau la nimic. Poate cu excepţia tatălui meu care, ca şi Bătrânul, nu făcea parte din lumea aceasta, ceea ce îi permitea să aibă o viziune grotescă. Dacă nu cumva este tot iluzia unei fete care îşi reţine lacrimile şi moare de spaimă în această noapte a curajului numită călătorie.

Plecasem pentru un comentariu politic şi am dat peste un roman poliţist. Ca să termin, moartea Profesorului, retrezind-o pe cea a tatălui meu, m-a apropiat de mituri. Nimeni nu mai crede azi în mituri, eu sunt cea dintâi care şi-a pierdut credinţa, fără a mai vorbi de şeful meu căruia nu-i pasă absolut deloc. Faptul că am făcut călătoria asta degeaba nu mă deprimă, am mai văzut eu şi altele. Mă întreb doar dacă Bătrânul sau papa m-au reconciliat într-ade-văr cu miturile. Sau dimpotrivă: dacă faptul că am regăsit miturile cu care aceşti oameni iubiţi din copilăria mea au trăit şi pe care mi le-au transmis, spre marea mea uimire, nu am ajuns într-un vid. Vidul acestei agitaţii politice de care tot vorbeşte ziarul meu. Vidul romanelor noastre poliţiste în care crima totuşi bântuie, uri rebele şi jalnice. Vidul formei rătăcitoare care sunt.

Fiindcă, la urma urmei, gravurile negre ale Bătrânului priveau oroarea acestei lumi, care, văzută dintr-un alt unghi – care era şi al său, ca şi cel a tatei – se rezumă într-o placidă vanitate. „Nimic”, scria el pe tăbliţa sa, în timp ce

flăcările ardeau mitul reînvierii sub privirile liftate ale asistenţei.

Din acest vid se vor naşte forme noi. E rândul tău să joci, Stephy. La urma urmei, Bătrânul a scăpat de lupi. Pot trimite ştirea la ziar. Iar cu testamentul său, „AWa” voi pleca în căutarea altor metamorfoze.

Evident că şeful meu, căruia nu ştiu cum să-i mai zic, îmi va cere să-i fac un rezumat. Gata, destul cu capriciile şi divagaţiile, să încercăm să fim precişi. Îndrăznesc o altă ipoteză.

Fără a subestima faptul că simpatia Preşedintelui (şi a mea) l-a făcut să coboare garda, totuşi Bătrânul a murit în ziua când a descoperit că lupii nu se numărau numai printre invadatori, printre duşmani, „ceilalţi”; dar până şi cei mai apropiaţi, chiar Alba sa (să nu vorbim acum de mine), împărtăşeau metehnele sălbatice. A căzut când şi-a dat seama cu disperare că „zidul Berlinului” nu mai exista între lupi şi ai săi. Această întrepătrundere a celor două lumi pe care conştiinţa sa, absolut morală, le socotea de neconciliat, îmi apărea în mod logic drept adevărata cauză a sfârşitului său.

Desigur, nefericirea provocată de Alba şi Vespasian nu ating abjecţia hoardelor nordice şi a masivelor gropi comune. Desigur, domesticirea este în curs, în curând nu se va mai vorbi de lupi, sau poate doar se va auzi despre ei sub înfăţişarea folclorică a unor zuluşi locuind în cartierele mărginaşe explozive, mai mult sau mai puţin controlate. Magazinele din Santa Barbara vor fi din nou pline cu mărfuri şi voi putea bea un whisky, mai degrabă decât vodca lor cumplită, pe terasă la Oaza. Santa Barbara se va apropia din ce în ce mai mult de Paris, deoarece Vespasian şi Alba vin atât de mult de la New York, din Praga sau de la Clermont-Ferrand, încât nu mai contrastează şi nici nu mai uimesc.

Oare sunt pe cale să banalizez crima? Este un mod de a o absolvi? Dimpotrivă, o consider universală. Mi se poate

obiecta că felul meu, concepţia de a vedea lucrurile nu are nimic spectaculos şi că aceasta distruge suspansul mediatic şi romanesc. Putem ezita între ipoteza mea umană, prea umană, a crimei imanente, neîntrerupte, şi o altă versiune, cea a crimei bestiale sau demente, la care mă duc, dimpotrivă, viziunile groteşti ale lui Septicius, pe care raţionalitatea mea reticentă cu greu o poate abandona, din scrupulul de a nu trăda sensibilitatea răzvrătită a unui om pur. Prin urmare, voi încerca să-mi asum o a treia variantă a crimei, pe care o bănuiesc a fi mai pe gustul Profesorului şi ne-ar apropia de ceva în genul Crima din strada Morgue. Poe şi Goya, aceeaşi constatare?

Astfel lupii – cu ferocitatea abilă a urangutanilor, rue Morgue, scăpaţi de la nu ştiu ce tropice – profită de complezenţa lui Vespasian pentru a pătrunde în Spital. Colega de la lifting le deschide uşa camerei, infirmierele îi conduc la aparate, iar Alba îndoaie furtunul care îl leagă pe Profesor de suflul artificial. Fiarele distrug maşinăria, şi, cu un salt monstruos – de altfel am remarcat pe faţa ei urme cărora nimeni nu le dăduse atenţie, zgârieturi pe care nici o mână omenească nu le-ar fi putut face – se reped la trupul bătrânului. Părul smuls în smocuri, sângele închegat în jurul gurii, urmele de strangulare – această sălbăticie depăşeşte în ticăloşie ravagiile pe care le pot provoca nişte oameni. Vespasian şi Colega de la lifting sunt înnebuniţi, încearcă să travestească măcelul în moarte prin embolie. Nu merg până acolo încât să susţină că ar fi lăsat din pură răutate bestiile feroce să intre în Spital fiindcă erau multe, dacă judecăm după dezordinea care domnea pe culoare, la sosirea mea, şi pe care lumea se străduia în zadar să o ascundă în aceste locuri aseptizate. Dar cu siguranţă nu au făcut nimic pentru a le împiedica să intre şi să facă rău. Cu toate acestea, atrocitatea spectacolului care rezultă trebuie să fi depăşit pragul lor de toleranţă, care este totuşi foarte ridicat. Erau dezgustaţi de masacru în aceeaşi măsură ca de ei înşişi: cel puţin în mod inconştient, bănuiesc.

Era cât pe ce s-o uit pe înecata din lac, care este totuşi singura victimă indubitabilă. Evident că am cumpărat imediat E duminică la Santa Barbara pentru a verifica, fără a fi cu adevărat uimită, că publicaţia locală privind crimele era deosebit de discretă în privinţa aceasta. „O necunoscută. Nimeni nu a venit s-o identifice pe tânăra anonimă al cărei trup a fost pescuit, în urma unui înec precedat de o criză cardiacă.” îi doare în cot de oameni! Cine a văzut vreodată ca o criză cardiacă să arunce o tânără în fundul unui lac? Îmi rămânea, totuşi, mărturia tânărului Clean pe care va trebui în mod clar să-l caut, dar pe care nimeni nu îl va lua în serios. Iar urmele de colţi? Toată lumea le văzuse. Numai că, întrucât mutismul pecetluieşte ultima urmă a lupilor – tăcere, nimeni nu va spune nimic. „Ieri, alaltăieri, treceaţi pe acolo, plângeam, a da! Nu-mi aduc aminte de nimic, cred că vă înşelaţi, nu, nimeni, n-am văzut pe nimeni.” îi înţeleg, nu-i nevoie să insist.

Totuşi, această asemănare: anonima avea chipul Albei Ram, acelaşi păr, acelaşi costum Agnes B. Ştiu că chirurgia estetică face astăzi miracole, dar de aici la a presupune că Alba a fost asasinată şi că o sosie i-a luat locul. Persoana cu care am vorbit la înmormântarea Bătrânului să fie dublul ei? Frazele sale eliptice pe care le-am crezut pline de subînţelesuri, când de fapt nu voiau să spună nimic, fiindcă o sosie e clar că nu are ce spune. „Stephy nu e proastă, dar are prea multă imaginaţie!” (Mama nu-mi aprecia spiritul, ea însăşi neavând deloc, în împrejurările actuale ar fi avut dreptate.) Simplă coincidenţă? La urma urmei, o mulţime de fete cu păr arămiu se îmbracă de la Agnes B. şi este suficient să le îmbibi cu apă murdară ca să vezi doar trăsăturile Albei sau ale oricui vrei. Elementar. Hazard şi necesitate, hazardul este întotdeauna obiectiv etc.

În schimb, mai neliniştitoare rămâne absenţa de identitate. O sosie anonimă: nu există familie, nici un prieten, nimeni nu o caută pe domnişoara sau doamna X. în

timp ce ziarul de duminică ştie perfect că nimănui nu-i pasă şi că primul comisar de poliţie venit va identifica fără greutate un cadavru, un suspect sau un simplu cetăţean; este destul să pui la treabă chestiile electronice. De altă parte, lista dispăruţilor se lungeşte, însă ei sau ele se cunosc, sunt căutaţi şi de negăsit: nu au nimic de-a face cu înecata. Dimpotrivă, un cadavru necunoscut, aşa ceva nu există. Sau mai degrabă, un cadavru este necunoscut pentru ca să nu existe crima.

Presupune că eşti anonim: e ca şi cum ai spune că eşti nimeni. Se poate comite o crimă împotriva nimănui? Vă întreb. Necunoscutul a fost cândva enigmatic, divin sau ştiinţific. Astăzi, la Santa Barbara, necunoscutul este punerea în scenă a unei non-crime. Când nu sunt lupi, oamenii sunt nimeni. Aşa că pot fi morţi, moartea nimănui, dar nu există crime. Nici o nelinişte, angoasă, cerere, proces, nimic nu mişcă, totul este suspendat în faţa Anonimului. Trebuie neapărat să dau de Clean: delincvent sau nu, vorbeşte uşor, cam redus mintal, e adevărat, dar exact ce trebuie pentru a tulbura spectacolul.

Numai gândindu-mă la asta, şi iar încep să fiu cuprinsă de una dintre acele oboseli absolute care urmează după o cură de antibiotice: Clean însuşi este anonim, dacă nu-i un lup ori dacă nu-i deja mort.

Exagerez? Sunt contaminată de tablourile Bătrânului? Aparenta banalitate a acestei crime ascunde o barbarie hiperbolică, însă diseminată, unde cea mai rea dintre componente este complicitatea tuturor. Ar trebui să fac să fie judecaţi lupii şi toţi acoliţii lor. Dar cunosc răspunsul: m-aş lovi de tăcerea „îngrijitorilor”, de batjocura lor. Punctul suprem al abjecţiei este atins atunci când oroarea este mascată în insignifianţă. Asemenea unei vieţi cotidiene care nu îşi dezvăluie monstruozităţile decât în vis sau într-o psihanaliză.

Nefiind păcălit de aparenţe, Bătrânul scruta în permanenţă această logică ce rămâne, pentru cinici şi naivi,

un spaţiu ocult. A murit din cauză că a privit în faţă ocultul?

Airbus-ul coboară asupra Parisului, mereu la fel de cenuşiu sub norii din ce în ce mai joşi. În fine, un pic de prospeţime. Doar că nu am pus mâna pe asasin.

Îmi leg centura şi aterizez în ceaţă, convinsă că, în pofida scenariului posibil al unei crime comise de un animal (comisă de lupi) sau psihotice (urzită de Vespasian, Alba şi Colega de la lifting, ceea ce în final l-a luat pe Septicius Clarus este dispariţia frontierei dintre bine şi rău. Ipoteză plauzibilă, dar de nedemonstrat. Va trebui reluată întrebarea? Ce metamorfoze, dacă limita nu mai există?

, Jn noua feri animus mutatas dicere formas corpora.„ „Mi-am pus în gând să povestesc metamorfozările fiinţelor în forme noi. O, zei (căci schimbările acestea au fost, şi ele, lucrarea voastră), fiţi favorabili încercării acesteia şi lăsaţi să-mi curgă neîntrerupt poemul de la chiar întemeierea lumii până la vremea mea.” Şi Ovidiu a fost un optimist. Contemplase el naşterea Dumnezeului unic la umbra căruia domniile lui Augustus şi Tiberiu, şi toate fiinţele, din noaptea timpurilor, i-au apărut pline de monştri şi de surprize? Fiindcă, atât pentru credincios cât şi pentru poet, nu există nici o îndoială: în faţa puterii unei divinităţi mâniate sau binevoitoare, zână, vrăjitor sau magiciană, creaturile dezarmate îşi schimbă forma; transmutarea lor dă naştere la o poveste, iar timpul porneşte din acel moment în direcţiile pe care vrem să i le dăm. Însă noi aparţinem unei alte lumi: un chip alungă pe un altul, orice imagine o şterge pe cea de alături, iar omul degenerează în animal prin seriale negre care nu au timp să deschidă o poveste, ci rezolvă o enigmă, cea a crimei depistate de un detectiv modern, Ovidiu al metamorfozelor noastre.

— Taxi, strada Cherche-Midi, vă rog!

Lumină mov peste oraşul care se agită, parfum de cimitir sau de spital în părul meu, nu ştiu, plutesc între două limbi, aterizarea este o alegere a memoriei care ezită.

Santa Barbara nu mi-a dezvăluit secretele sale.

De altfel, m-am săturat de secretele lor mărunte, de lupii lor, de zăpada lor, de iasomia încălzită de praf, de soţia lui Gulliver ale cărei membre uriaşe fac oficiu de fântână, de Oază şi de băuturile sale pentru noile burgheze, de spitalul militar, de lifting, de maniaci, de depresivi, de mani-aco-depresivi, de familiile năuce din faţa televizoarelor, de păstrăvul cu ghimber, de gemetele arămii ale Albei, de acest Vespasian fals viril, de moarte, de lacuri, de plaje, de hipermarketuri, de amintiri din copilărie, de autostrăzi, de şeful meu şi de acel mănunchi de ramuri de tei pe care barmanul mi l-a îndesat în mâini ca amintire a Bătrânului, înainte de a părăsi hotelul, şi care miroase în taxiul deja oprit, strada Cherche-Midi.

Santa Barbara este peste tot. Alba şi Vespasian nu şi-au spus ultimul cuvânt. Şi dacă chiar în acest moment erau pe cale să comită o crimă? Care? Să fie oare dubla crimă, uciderea simultană şi reciprocă a victimei şi a călăului, interşanjabili? În fapt, dacă adăugăm la asta moartea Anonimei şi a Bătrânului, o crimă cvadruplă – care în consecinţă nu poate fi decât o crimă perfectă? Opera lupilor.

Să facă ce vor. N-am să mă mai mişc. Crima mă lasă neatinsă. Fac parte din ea. Sunt o lupoaică. Una care cunoaşte logica şi vorbeşte despre ea. Este singura diferenţă. Ce diferenţă? Mai există crimă dacă nu mai există frontiere?

Începe să plouă din nou peste Paris, lumina cenuşie a zilei ce apune absoarbe faţadele discrete într-o somnolenţă flască. Inocentă? Învârt cheia locuinţei mele cu siguranţa acidă a detectivului. Inflexibilă este ura care vă cunoaşte.

SFÂRŞIT